

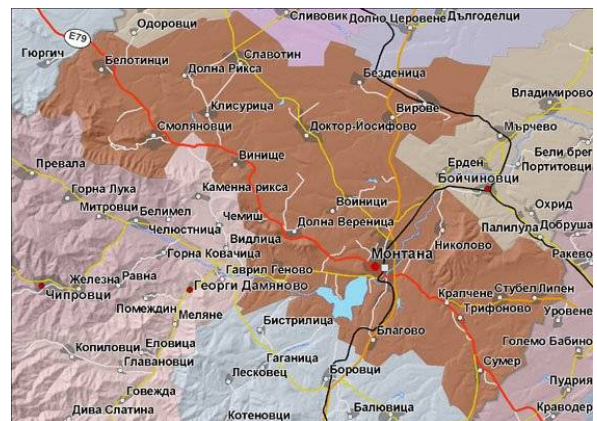
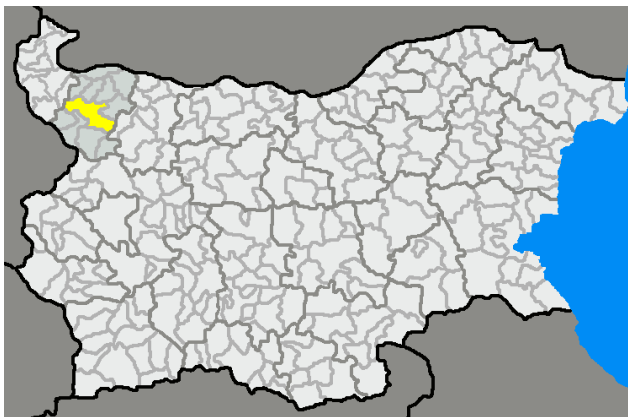
ДОКЛАД

ЗА

ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

НА ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА

ОБЩИНА МОНТАНА

Възложител: ОБЩИНА МОНТАНА

2017 година

СЪДЪРЖАНИЕ

	Информация за контакт с Възложителя.	4
1	Въведение	8
2	Цел, задачи и обхват на общия устройствен план. Връзка с други планове и програми. Характеристика на засегнатата територия.	9
3.	Текущо състояние на компонентите и факторите на околната среда, културно-историческото наследство и тяхното евентуално развитие без прилагане на плана.	27
3.1	Атмосферен въздух.	28
3.1.1.	Климатична характеристика.	28
3.1.2.	Състояние на атмосферния въздух.	34
3.2	Повърхностни и подземни води.	42
3.2.1.	Повърхностни води.	40
3.2.2.	Подземни води.	54
3.2.3	Зони за защита на водите.	58
3.2.4	Водоснабдяване на територията и съществуващ начин на третиране на отпадъчните води.	60
3.3	Земни недра.	70
3.4.	Почви и земеползване.	71
3.5.	Биологично разнообразие, елементи на националната екологична мрежа.	75
3.5.1.	Биогеографска характеристика на района.	75
3.5.2	Растителен свят. Характеристика на състоянието.	76
3.5.3.	Гъби.	81
3.5.4	Животински свят. Характеристика на състоянието.	81
3.5.5.	Елементи на националната екологична мрежа	91
3.6.	Ландшафт.	96
3.7.	Културно-историческо наследство.	100
3.8.	Отпадъци.	101
3.9.	Вредни физични фактории - шум, вибрации, лъчения.	110
3.10.	Естествени и антропогенни вещества и процеси.	113
3.11.	Химикали. Въздействия от зони, регламентиращи дейности с висок рисков потенциал.	113
3.12.	Здравно – хигиенни условия на средата.	119
4.	Развитие на територията без реализацията на ОУП.	123

5	Характеристики на околната среда на територии, които могат да бъдат значително засегнати. Съществуващи екологични проблеми.	126
6	Цели на опазване на околната среда.	129
7	Оценка на въздействията.	134
7.1.	Оценка на въздействията по компоненти на околната среда.	134
7.2.	Оценка на въздействията по фактори в околната среда	141
7.3.	Химикали. Въздействия от зони, регламентиращи дейности с висок рисков потенциал.	143
7.4.	Общата оценка на въздействията.	144
8.	Мерки за предотвратяване и намаляване на евентуалните отрицателни последици от реализацията на ОУП	149
9	Мотиви за избор на разгледаните алтернативи, методи за извършване на оценката и трудности. източници на информация.	155
10.	Описание на необходимите мерки във връзка с наблюдението по време на прилагането на ОУП	168
11.	Заключение	164
12.	Справка за проведените консултации.	170
13.	Декларации на независимите експерти, автори на ДЕО и доказателства за компетентност.	170
14.	Списък на експертите, изготвили екологичната оценка.	173
15	Декларации на независимите експерти, автори на ДЕО и доказателства за компетентност.	173
	Приложения.	

СПИСЪК ФИГУРИ:

Фигура 2.1. Устройвана територия.

Фигура 3.1.1-1. Климатична области в България.

Фигура 3.1.1-2. Роза на ветровете в района на град Монтана.

Фигура 3.4-1. Почвено-географското райониране на България (по Нинов,1997).

Фигура 3.4-2. Почвеногеографски райони в България..

Фигура 3.5.1. Биоекографски райони и подрайони /Бл. Груев, Б. Кузманов; 1994/.

Фигура 3.11.1. Местоположение на складова база за съхранение на взривни вещества „Ливадски дол”.

Фигура 3.11.2. Зони за въздействие от предприятието с висок рисков потенциал Складова база за съхранение на взривни вещества „Ливадски дол”.

СПИСЪК ТАБЛИЦИ:

Таблица 2.1. Сравнение между съществуващите и проектни елементи вид територия.

Таблица 2.2. Устройствени зони и режими.

Таблица 3.1.1. -1. Средномесечна и средногодишна температура , °C

Таблица 3.1.1-2. Средномесечна, сезонна и годишна сума на валежите /mm/:

Таблица 3.1.1-4. Средна месечна относителна влажност в проценти (Монтана)

Таблица 3.1.1-5. Брой на дните с мъгла по месеци (Монтана)

Таблица 3.1.1-6. Средна скорост на вятъра в м/сек по месеци и посока (Монтана).

Таблица 3.1.1-7. Честота на вятъра по посока и тихо време в % (Монтана).

Таблица 3.1.1-8. Данни за Розата на ветровете.

Таблица 3.2.1-1. Вътрешногодишно разпределение на речния отток на река Огоста за периода 1950/1951 - 1982/1983 г.

Таблица 3.2.1-2. Типове повърхностни водни тела категория реки и разпределение на типовете по поречия.

Таблица 3.2.1-3. Състояние на повърхностните водни тела категория реки на територията на община Монтана съгласно ПУРБ 2010 – 2015 г. в Дунавски район

Таблица 3.2.2-1. Подземни водни тела в териториалния обхват на ОУП.

Таблица 3.2.3. Зони за защита на подземни води, предназначени за питейно битово водоснабдяване на територията на община Монтана.

Таблица 3.2.4. Списък на водоизточниците в Община Монтана

Таблица 3.5.2. Установени в община Монтана природни местообитания, включени в Приложение №1 на Директива 92/43/ЕИО и Приложение №1 на ЗБР

Таблица 3.5.4-1. Състав и природозащитен статус на установените и вероятни видовете земноводни и влечуги.

Таблица 3.5.4-2. Състав и природозащитен статус на видовете бозайници.

Таблица 3.5.5-1. Площ на елементите на националната екологична мрежа и делът им в общинската територия с отчитане на припокриване.

Таблица 3.5.5-2. Включени „вековни дървета” на територията на община Монтана в регистъра на вековните дървета по Закона за биологичното разнообразие, поддържан от Изпълнителна агенция по околна среда, към 01.03.2016 година.

Таблица 3.5.5.3. Баланс на територията от община Монтана, включена в границите на защитена зона „Западна Стара Планина и Предбалкан”.

Таблица 3.5.5.4. Баланс на територията от община Монтана, включена в границите на защитена зона „Пъстрина“ (BG0001037).

Таблица 3.5.5.5. Баланс на територията от община Монтана, включена в границите на защитена зона „Западен Балкан“ (BG0002002).

Таблица 3.8.1. Резултати от проучване на събрани количества битови отпадъци.

Таблица 3.8-2. Населени места в област Монтана с въведена система за събиране на ТБО.

Таблица 3.8-3. Общо количество по видове образувани отпадъци на територията на община Монтана.

Таблица 3.9.1. Показатели за шум в околната среда, регламентирани в Наредба No.6 от 26.06.2006 г.

Таблица 3.12.1. Динамика на населението в община Монтана.

Таблица 3.12.2. Население в община Монтана (2001/2011 г.).

Таблица 6.1.1. Поставени цели и подцели, актуални за района.

Таблица 7.1. 1.Площ на елементите от Националната екологична мрежа.

Таблица 7.4.1. Обща оценка на въздействията.

Таблица 8. Мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно отстраняване на неблагоприятните последствия от осъществяване на ОУП върху околната среда.

Таблица 10. Мерки и индикатори за мониторинг.

Таблица 13. Справка за проведените консултации по реда на чл.19 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми .

Таблица 14. Справка за проведените консултации по реда на чл. 20 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми .

Списък на използваните съкращения:

АМ	Автомагистрали
БИ	Биотичен индекс
БПК	Биохимична потребност от кислород
ДВ	Държавен вестник
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ВЕЦ	Водноелектрическа централа
ДГС	Държавно горско стопанство
ДГФ	Държавен горски фонд
ДР	Дунавски район
ЕЖ	Еквивалентни жители
ГКПП	Граничен контролно-пропускателен пункт
ЕС	Европейски съюз
ЕО	Екологична оценка
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗМ	Зашитена местност
ЗТ	Защитени територии
ЗООС	Закона за опазване на околната среда
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ИАОС	Изпълнителната агенция по околната среда
КАВ	Качество на атмосферния въздух
ЛОС	Летливи органични съединения
ЛУП	Лесоустройствен проект
МК	Министерство на културата
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
НЕМ	Националната екологична мрежа
НДНТ	Най-добри налични техники
НКЦ	недвижимо културно наследство
НПО	Неправителствени организации
НПУДО	Националната програма за управление на дейностите по отпадъците
НСРР	Национална стратегия за регионално развитие
ООН	Организация на обединените нации
ОП	Оперативна програма

ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“
ПМС	Постановление на министерския съвет
ПДН	Пределно допустима норма
ПЗ	Природни забележителности
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУРБ	План за управление на речните басейни
ПУ	План за управление
ОПОС	Оперативна програма околна среда
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РОУКАВ	Райони и агломерации за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух
РПМ	Републиканска пътна мрежа
РПР	Регионален план за развитие
РЦУО	Регионален център за управление на отпадъците
ТБО	Твърди битови отпадъци
ТЕЦ	Топлоелектрическа централа
ФПЧ	Фини прахови ч астици
ХПК	Химична потребност от кислород
IUCN	International Union for Conservation of Nature Международен съюз за защита на природата и природните ресурси

ИНФОРМАЦИЯ ЗА КОНТАКТ С ВЪЗЛОЖИТЕЛЯ.

Възложител: ОБЩИНА МОНТАНА, със седалище и административн адрес на управление град Монтана, улица ул. „Извора“ № 1, област Монтана, ЕИК 000320872, представлявана от Златко Софрониев Живков – в качеството му на кмет за Община Монтана

Пълен пощенски адрес: 3400, град Монтана, улица ул. „Извора“ № 1,

Телефон: 096/ 300 400; **факс** 096/ 588 391 ; 0884/ 917 447

E-mail: mayor@montanabg.net

Лица за контакти: ланд.арх. Марияна Асенова- 096/ 394 234

E-mail: miordanova.wln@gmail.com

1. ВЪВЕДЕНИЕ.

Възложител на плана и на екологичната част към него е Община Монтана. Предварителният проект за Общ устройствен план на Община Монтана се разработват от колектив на „УРБАНАРХ“ ДЗЗД гр.София на база на спечелена обществена поръчка. Проектът за ОУП подлежи на задължителна екологична оценка (ЕО) по реда на Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (ДВ бр.57/ 2004 г, посл.изм.доп ДВ бр.94/2012 г) и попада в обхвата на т. 11.1. на Приложение №1 към чл. 2, ал. 2, т. 1 към нея. Той очертава рамката за бъдещо развитие на инвестиционни предложения по Приложения № 1 и № 2 на Закона за опазване на околната среда (ЗООС). Съгласно чл. 127, ал. 6 от Закона за устройство на територията (ЗУТ) Общият устройствен план се одобрява с Решение на общински съвет Монтана. Съобразно с това, както и във връзка с чл. 4, т. 2 на Наредбата, компетентен орган по ЕО за ОУП на община Монтана е Директорът на РИОСВ Монтана.

Екологичната оценка представлява нормативно изискваща се част към ОУП на общината и е изготвена от колектив независими експерти.

Докладът за екологична оценка на предварителния проект за Общ устройствен план на Община Монтана е разработен в съответствие с изискванията на Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, Писмо изх. № 29/06.11.2014 година и Становище с изх. № 2216/27.08.2015 година на РИОСВ Монтана.

С Писмо изх. № 3065/16.11.2015 година компетентният орган отправя препоръки към представеното Задание и схема за консултации, които са изпълнени и документацията е представена в законоустановеният срок. С Писмо изх. № 180/21.01.2016 година е дадена положителна оценка на представения доклад за степента на въздействие върху защитени зони „Западна Стара Планина и Предбалкан“, (BG0001040), „Пъстрина“ (BG0001037) и „Западен Балкан“ (BG0002002) с проръки и указания за по-нататъшния ход на процедурата.

Екологичната оценка съдържа информацията по чл. 86, ал. 3 на ЗООС, в съответствие със степента на детайлност на проекта на ОУП на община Монтана.

Оценката е с насоченост Общият устройствен план на общината да спомогне да се генерират, обсъдят и реализират идеи, обединяващи икономически, социални, екологични и обемно-пространствени решения и ресурси за подобряване качеството на средата и значително повишаване на стандарта на обитаване.

Съгласно одобрената от РИОСВ Монтана схема за консултации за обхвата и съдържанието на екологичната оценка по чл. 19 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми е поискана информация от Басейнова дирекция за управление на водите „Дунавски район“ с център град Плевен, Министерство на енергетиката, Регионална здравна инспекция Монтана,

„Водоснабдяване и Канализация“ ООД, Монтана, „Напоителни системи“ ЕАД клон Мизия, „ЧЕЗ Разпределение България“ АД, НЕК ЕАД, Национален институт за паметници на културата София, Държавно горско стопанство Монтана, БДЗП и Сдружение „Зелени Балкани“. Поискана е информация от РИОСВ Монтана и София за заявени интереси за други инвестиционни предложения, планове и програми на територията на защитени зони „Западна Стара Планина и Предбалкан“ (BG0001040), „Пъстрина“ (BG0001037) и „Западен Балкан“ (BG0002002), водещи при евентуалната си реализация до кумулативен ефект върху тях – при изготвяне на Доклад за степента на въздействие върху зоните.

Оценката е с насоченост Общият устройствен план на общината да спомогне да се генерират, обсъдят и реализират идеи, обединяващи икономически, социални, екологични и обемно-пространствени решения и ресурси за подобряване качеството на средата и значително повишаване на стандарта на обитаване.

Екологична оценка е разработена от колектив независими експерти, които отговарят на изискванията, поставени с чл.83 ал.1 и ал. 9 от ЗООС. Съгласно тези изисквания, към доклада са приложени списък на авторския колектив и писмени декларации на експертите по чл. 16 от Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми .

При разработването ѝ е използван подход, при който се изясняват екологичните дадености и проблеми на най-ранния етап на вземане на решения с изявен стремеж, този процес да е напълно прозрачен посредством консултации и участие на обществеността. С екологичната оценка се цели интегриране на предвижданията по отношение на околната среда в процеса на развитие като цяло и въвеждане принципа на устойчиво развитие.

Разработената екологичната оценка включва информация, съответстваща на степента на подробност на плана и използваните методи за оценка.

2. ЦЕЛ, ЗАДАЧИ И ОБХВАТ НА ОБЩИЯ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН. ВРЪЗКА С ДРУГИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ЗАСЕГНАТАТА ТЕРИТОРИЯ.

Общият устройствен план на община Монтана чрез изработване на правила и нормативи за неговото прилагане при устройството на отделните видове територии и устройствени зони, има за цел да определи общата структура и преобладаващото предназначение на териториите на общината, видът и предназначението на техническата инфраструктура, опазването на околната среда и обектите на недвижимото културно наследство.

Устройството на отделните видове територии и устройствени зони е извършено при съблюдаване изискванията на Наредба №7, а одобряването им ще се извърши с одобряването на общия устройствен план.

Главните фактори за развитието на селищата в България са в съответствие с основните приоритети за регионалното развитие на Европейския съюз за програмния период 2014-2020, а именно:

- Засилване на изследванията, технологичното развитие и иновациите;
- Подобряване достъпа и използването и качеството на информация и комуникационни технологии;
- Подобряване на конкурентноспособността на средните и малки предприятия;
- Подкрепа за преминаването към по-нисковъглеродна икономика;
- Въвеждане и популяризиране на адаптацията към климатичните промени, превенция на риска и мениджмънта;
- Опазване и превенция на природната среда и популяризиране на ефикасността на ресурсите;
- Въвеждане на устойчив транспорт и подобряване на инфраструктурната мрежа;
- Въвеждане на устойчива и качествена заетост и подкрепа за трудовата мобилност;
- Засилване на социалното включване, борба с бедността и всяка дискриминация;
- Инвестиране в образование, обучения и учене през целия живот;
- Подобряване на ефективността на публичната администрация.

При изготвянето на предварителния проект за ОУП на община Монтана са изпълнени задачи, чието решение създава яснота по отношение на функционално-пространствената структура на територията :

- ❖ Определяне на общата структура на територията - предмет на плана, и преобладаващото предназначение на съставните и структурните ѝ части, местоположението и границите на урбанизираните територии, земеделските територии; горските територии, защитените територии, нарушените територии за възстановяване и териториите със специално, с друго или със смесено предназначение;
- ❖ Определяне на общият режим на устройство на всяка една от териториите със съответните правила и нормативи;
- ❖ Изясняване разположението на мрежите и съоръженията на техническата инфраструктура на територията на общината и връзките им с териториите на съседните общини и с инфраструктурни мрежи, съоръжения и обекти от национално значение;
- ❖ Актуализиране на териториите с публична държавна и с публична общинска собственост и режимът на тяхното устройство;

- ❖ Идентифициране на територии с вероятно разпространение на предвидими природни бедствия и необходимите превантивни мерки и начин на тяхното устройство и защита;

- ❖ Избор на територии за активно прилагане на ландшафтноустройствени мероприятия и естетическо оформяне.

Предварителният проект за ОУП на община Монтана дава отговор на основните устройствени проблеми на общинската територия :

- ✓ Създаване на планова основа за дългосрочно, устойчиво устройствено развитие на урбанизираните територии и на териториите извън тях, обвързано с общинския план за развитие, Областна стратегия за развитие на област Монтана 2014 - 2020 г., Регионален план за развитие на Северозападен район за планиране (СЗРП) за периода 2014-2020 г.;

- ✓ създаване на устройствени предпоставки за развитие на високотехнологичните и иновационни производства и условия за -изграждане на високотехнологични зони, паркове и инкубатори за иновативни предприятия; създаване, производство и пазарна реализация на нови конкурентноспособни продукти и технологии в приоритетни области; насърчаване експортната насоченост на производствения сектор и насърчаване създаването и развитието на малки и средни предприятия.

- ✓ Определяне насоките за териториалното развитие на урбанизираните територии и екологичното им съвместяване със земеделските, горските и защитените територии с оглед постигане на оптимална териториална структура;

- ✓ Проучване възможностите за създаване на устройствени условия за превръщането на община Монтана в привлекателен район за отдих и туризъм, като се използват наличните ресурси за развитие на лечебен, планински и екологичен туризъм;

- ✓ Проучване възможностите за създаване на устройствени зони за масов отдих край водни площи и в лесопаркова среда.

- ✓ Търсене на възможности земите по § 4 на ЗСПЗЗ да се оформят като вилни устройствени зони.

- ✓ Определяне границите и/или/ охранителните зони на защитените територии на недвижимото културно наследство след съгласуване с Министерството на културата;

- ✓ Ненамеса в защитените природни територии, които са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни или забележителни обекти на неживата природа и пейзажи след съгласуване с Министерството на околната среда и водите, Министерството на земеделието и храните и Националния съвет по биологичното развитие от Възложителя;

- ✓ Определяне разположението на мрежите и съоръженията на техническата инфраструктура на територията на общината, връзките му с териториите на съседните общини и с инфраструктурни мрежи, съоръжения и обекти от национално значение след съгласуване с Агенция „Пътна инфраструктура“ и Изпълнителната агенция "Железопътна администрация" от възложителя;

- ✓ Идентифициране на нарушените територии (за възстановяване и рекултивация на кариери, рудници, свлачища, срутища и други райони на територията на община Монтана след съгласуване с Министерството на регионалното развитие;

- ✓ Отразяване и опазване на санитарно-охранителни зони (СОЗ) около водоизточниците и съоръженията, определени по реда на Закона за водите, за опазване на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, и на минералните води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди от замърсяване и други вредни влияния;

- ✓ Определяне устройството на поземлените имоти съобразно конкретното им предназначение и да осигури опазването на недвижимото културно наследство;

- ✓ Съобразяване с предвижданията на заварените ПУП, одобрени до датата на разрешението на Общинския съвет за изработване на проект за общ устройствен план;

- ✓ Определяне правила и нормативи за прилагане на устройствения план съобразно местните и регионални характеристики на общината, както и специфични правила и нормативи към него.

- ✓ Изработване на специализирана устройствена схема за развитие на туризма в общината;

- ✓ Определяне на подходяща локализация за изграждане на нови средства за подслон с туристически приемни места.

ОУП на община Монтана цели да се запази предназначението на горския фонд обвързано с Лесоустройствения и ловоустройствен проект на Горско стопанство Монтана. Ще се опазят гори и земи, в които не се допуска промяна на предназначението им. Съобразно плановете за развитие на земеделието в планинските райони, ОУП съобразява развитието на земеделските територии - за обработваеми земи (ниви, овощни и зеленчукови градини, лозя, ливади и други) и необработваеми земи (пасища, скатове, дерета, оврази и други), като са посочени земеделските земи, в които не се допуска промяна на предназначението им и останалите, в които това е допустимо.

Според изискванията на законодателството ОУП отразява и опазва териториите за природозащита (резервати, национални паркове, природни забележителности, поддържани резервати, природни паркове, защитени местности, защитени зони, водоизточници със санитарно-охранителните им зони, водни площи, влажни зони).

Осигурява опазване на обектите на недвижимото културно наследство (археологически резервати, отделни квартали или поземлени имоти в населени места с културно-историческо, етнографско или архитектурно значение) и за тези с особена териториалноустройствена защита и с режим на превантивна устройствена защита по чл. 10, ал. 2 и 3 от ЗУТ;

Устройството на урбанизираната територия на община Монтана е съобразено с изискванията на ЗУТ, при което е извършено проучване, придружено със схема на селищната мрежа - населени места, недвижимо културно наследство, промишлени комплекси и други вид селищни образувания, като се съблюдават следните специфични изисквания :

- Нови урбанизирани територии могат да бъдат предвидени в настоящи земеделски имоти по периферията на град Монтана, с оглед на бъдещото разширение на строителните граници на града. Подходящи за тази цел са териториите, където вече е започнало урбанизирането на известен брой земеделски имоти.

Създаването на жилищни територии на други места не е целесъобразно, защото това би насочило усилия и средства извън града, вместо да се ползва и усъвършенства съществуващата инфраструктура.

- Съобразяване с изградените на територията основни видове производства:

- Извършване на проучвания и разработването на условия за добив на енергия от възобновяеми източници

- Развитие на системата за обществено обслужване – образование; здравеопазване и социални грижи; култура; религия; административни услуги; търговия, обществено хранене и битови услуги; други общественообслужващи дейности, могат да се ползват част от наличните обекти на територията на град Монтана. Извършено е проучване относно капацитета и рационалното им ползване. Предвидени са територии за обслужване и в близост до вилните и курортните комплекси.

Следвайки нормативните изисквания, Общият устройствен план на община Монтана съдържа мотивирани проектни **решения за:**

Структура на територията – устройствените зони за обитаване, производство, рекреация, природозащита, природо-възстановяване, комуникация и инфраструктура.

Строителните граници, в т.ч. и терените за ново селищно развитие, при отчитане собствеността, ограничителите и стимулаторите за териториално развитие.

Строителните зони, границите им, начинът на застрояване и основни параметри на застрояване (интензивност, плътност, височина и др.)

Главната и обслужваща улична мрежа.

Трасетата и обектите на *инженерната инфраструктура*.

Защитените архитектурни, културни и др.зони и обекти - паметници на културата.

Обектите за обществено обслужване от система "образование", "култура", "здравеопазване", "спорт", култура и др., които се изграждат със средствата на общината и държавата и са от особена важност за общината.

Екологически мероприятия, параметри и изисквания за повишаване стандарта и качествата на околната среда.

Ландшафтно и композиционно естетическо оформяне на селищата, прилежащите квартали и крайселищната територия.

Мероприятия за *устойчивост на социално-икономическото развитие* и съпътстващите ги устройствени условия.

Разчети за баланса на територията и други важни териториални показатели.

Зоните с висока концентрация на обекти от обслужващия сектор със стопанско предназначение.

По същество, това са основните задачи на Общия устройствен план, от които произтичат определени изисквания за спешно решаване на възлови проблеми в настоящото развитие на селищата от общината.

В изработвания ОУП на община Монтана се решават следните по-конкретни задачи:

- ✓ Определяне на земеделски земи, за които е допустима промяна на предназначението им;

- ✓ Промяна на отреждането на УПИ I и IV, кв. 283 (с/у пресечка на бул. „Монтана” и „Св. Патриарх Евтимий”), отредени за озеленяване в обществено обслужване;

- ✓ Около технологичния парк при изхода за град Лом се предвижда разширение в северна посока;

- ✓ Около трасето на пътя от Републиканската пътна мрежа E79 се предвиждат терени за обществено обслужване;

- ✓ Отразяване на новото трасе на обхода на Монтана – северозапад (път E79);

- ✓ Отразяване на новото трасе на ж.п. линията София - Видин през Монтана;

- ✓ Разширение на гробищния парк на град Монтана в посока на подходящ терен - на запад;

- ✓ Обособяване на новообразувани имоти в местн. "Парта" като вилна зона

- ✓ Намаляване на броя на имотите частна собственост, отредени за обществено озеленяване, където има възможност за това.

Около язовир Огоста се обособява зона за отдих (със съответните схеми за В и К и електроснабдяване - разширение на съществуващата система).

ОУП на община Монтана се разработва за перспективен срок от 20 години, т.е. планов хоризонт 2035 година, а урбанистичната хипотеза – с времеви хоризонт - 2040 г. Насочен е към развитието на общината с цел да се използват природните и културно - историческите дадености на територията за превръщане на Община Монтана в конкурентна туристическа дестинация.

Тази цел ще се постигне чрез *възможности за развитие на различни видове туризъм – културен, познавателен, спортен, конферентен, селски, лечебен, планински, екотуризъм...* Общината е с доказан, но недоразвит потенциал за туризъм .

Един от факторите, който създава екологични проблеми на урбанизираните територии е транспортната и инженерна инфраструктура. В това отношение ОУП на община Монтана предвижда да се определи пътната мрежа по класове, железопътни линии, гари и др., както и връзка с националната транспортна мрежа. Отразени са електропроводи, газопроводи, далекосъобщителни мрежи водопроводи, канализационни колектори, и съоръженията към тях (електрически подстанции, пречиствателни станции за питейни и отпадъчни води, понижителни и разпределителни станции и др.).

ОУП взема предвид проучването на териториите за възстановяване и рекултивация на кариери, рудници, насипища, хвостохранилища, депа за отпадъци, свлачища, срутища и други и предлага мерки за тяхното устройствено включване в околния ландшафт.

Съобразен е и обвързан и с други планове и програми като Националния план за рибарство и аквакултури, Закон за регионалното развитие и Правилник за прилагането му в съответствие с документите за стратегическо планиране: Национален план за развитие, Национална стратегическа референтна рамка, Оперативните програми, съфинансирани от фондовете на ЕС, Национална стратегия за регионално развитие, Регионални планове за развитие, Областните стратегии за развитие, отчетени са принципите на партньорството, равните възможности и устойчивото развитие.

Задачите на ОУП следва да допринесат и за пълна реализация на визията за развитие на общината, в посока на *„Просперираща община с модерно селско стопанство, преработвателна промишленост, спокойно място за живеене, чиста околна среда и възможности за развитие на младите хора*», като дадат решения за:

Общият устройствен план на община Монтана се разработва в две фази:

- ❖ Първа фаза– Опорен план и изработване на Предварителен проект;
- ❖ Втора фаза – Окончателен проект.

Предварителният проект на ОУП съдържа текстови и графични материали.

Текстовите материали към ОУП съдържат раздели за:

- ❖ регионални проблеми;

❖ социално-икономически условия, проблеми социално-икономическо развитие:

- демография, демографско развитие (песимистичен, оптимистичен и реалистичен вариант);

- структура за заетостта;

- икономическа база, икономическо развитие (промишленост, селско и горско стопанство, транспорт, строителство, туризъм и др.);

- райони със специфични проблеми;

❖ териториални проучвания: релеф, климат, геология и хидрология, флора, фауна, поземлен ресурс по фондове (населени места и други урбанизирани територии, земеделски земи, горски фонд, защитени територии, нарушени територии), структура на собствеността;

❖ обитаване: количествено и качествено състояние на жилищния фонд, структура на собствеността, видове (типове) пространствени структури на обитаване, технико-икономически характеристики на видовете (типовете) обитаване;

❖ техническа инфраструктура: трасета и съоръжения, технически параметри на електроснабдителната, водоснабдителната, канализационната, далекосъобщителната мрежи, пътна мрежа (класификация, състояние), големи структурни обекти, покритие на територията на общината с комуникационни системи, пречистване на отпадъчните води, сметосъбиране и третиране на отпадъците, депа за отпадъци;

❖ социалната инфраструктура: (образование, здравеопазване, култура, комунални дейности), развитие на социалната база, приоритети за реализация;

❖ отдих и туризъм;

❖ екологично състояние, екологични условия: прогноза за въздействия върху околната среда от социално-икономическото и пространственото развитие и мероприятия за подобряване на средата;

❖ пространствено развитие: основно предназначение на териториите, режими на устройство и параметри за натоварването им, развитие на урбанизираните територии и на техническата инфраструктура;

❖ правила и нормативи за прилагане на ОУП, които включват условията, при които може да се изменя планът, задължителните изисквания към подробните устройствени планове (ПУП), допустимите натоварвания на териториите и др.

Графичните материали към предварителния проект на ОУП са основни и допълнителни. Основните графични материали на предварителния проект ще съдържат:

❖ Общ устройствен план на община Монтана в мащаб М 1:25 000, изработен върху данни от кадастрална, топографски, специализирани и други карти, карта на възстановената собственост в цифров и растерен вид, с отразено бъдещото развитие и устройството на териториите, включващо:

- режим за устройство и строителните граници на урбанизираните територии: населени места, групови и единични паметници на културата, промишлени комплекси и други селищни образувания;

- земеделски земи, в които не се допуска промяна на предназначението им, и останалите земи, в които това е допустимо;

- горски територии (гори и земи от горския фонд), в които не се допуска промяна на предназначението им, и останалите територии, в които това е допустимо;

- територии със специфични характеристики (резервати, национални паркове, природни забележителности, поддържани резервати, природни паркове, защитени местности, паметници на културата, гробищни паркове, минерални извори, калонаходища и др.);

- нарушени територии (рудници, кариери, насипища, свлачища, срутища, мочурища, депа за отпадъци и др.) за етапно възстановяване и рекултивация;

- водни площи и течения - реки, езера, напоителни и отводнителни канали...;

- елементи на транспортната техническа инфраструктура – пътна мрежа по класове, железопътни линии, спирки;

- елементи на инженерната инфраструктура - електропроводи, далекосъобщителни мрежи, водопроводи, канализационни колектори, и съоръженията към тях (електрически подстанции, пречиствателни станции за питейни и отпадъчни води, понижителни и разпределителни станции и др.);

- ❖ Схеми в М 1:50 000 за:

- Транспортна инфраструктура;

- Инженерна инфраструктура - мрежи и съоръжения на Електроснабдяване, Газоснабдяване, ВиК;

- Недвижими културни ценности;

- Екологични условия;

- Собственост;

- Бонитетни категории на земеделските земи.

- ❖ Допълнителни графични материали: други карти, схеми, графики и фотоси по преценка на изпълнителя с цел изясняване на проектното решение.

Окончателният проект на ОУП ще съдържа текстовите и графичните материали на предварителния проект, коригирани и допълнени съобразно решенията на експертните съвети, проведените обществени обсъждания и становищата на заинтересуваните централни и териториални администрации.

Текстовите материали към окончателния ОУП ще съдържат:

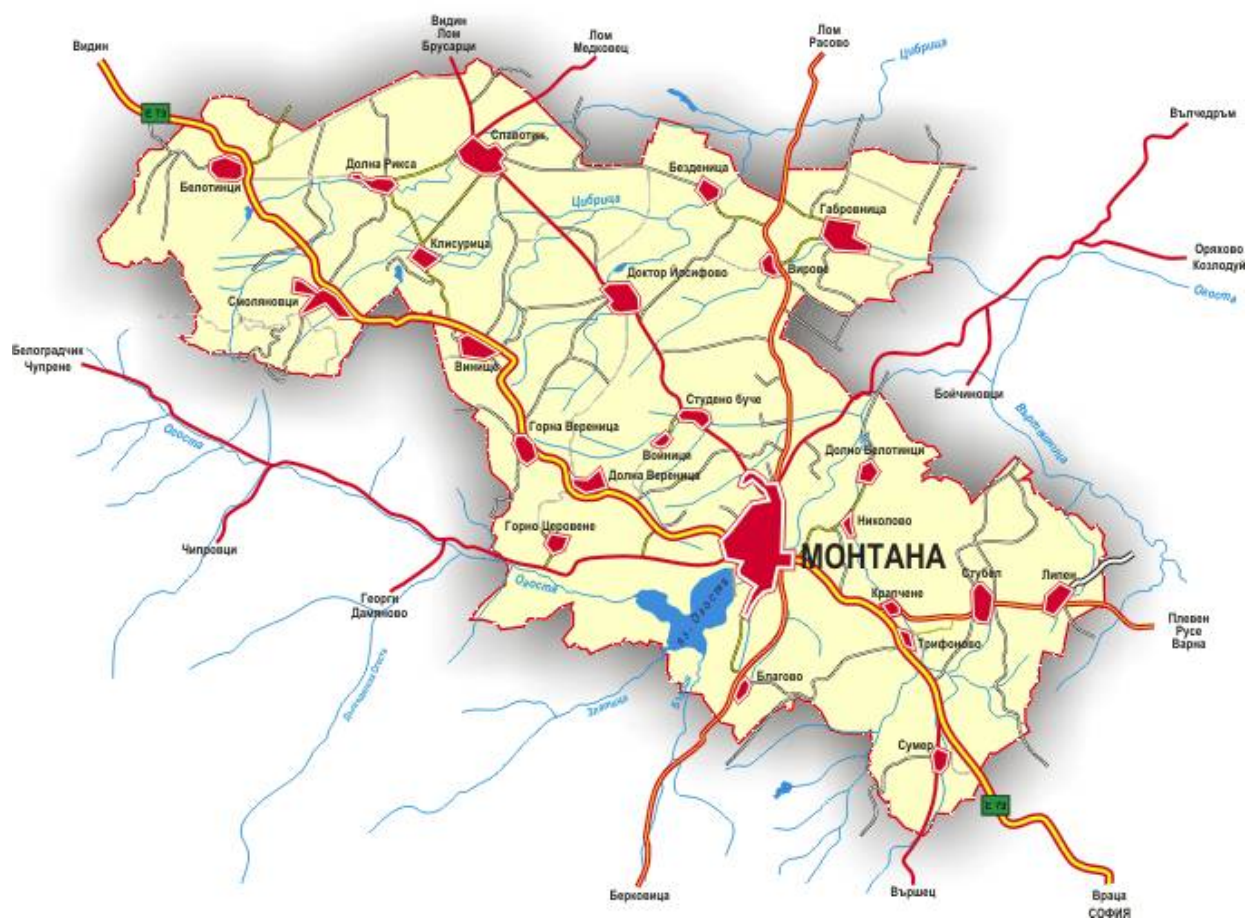
- ~ Доклад за изпълнение на препоръките съобразно решенията на експертните съвети, проведените обществени обсъждания и становищата на заинтересуваните централни и териториални администрации.

~ Текстовия материал от предварителния проект на ОУП, допълнен и коригиран в частите, към които има препоръки.

Графичните материали към окончателния проект на ОУП, трябва да съдържат ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН на община Монтана в мащаб от М 1:25 000, коригиран и допълнен съобразно решенията на експертните съвети, проведените обществени обсъждания и становищата на заинтересуваните централни и териториални администрации.

Предварителният проект за ОУП устройва територията на община Монтана, обхващаща 677 км² с 24 населени места – едноименният областен и общински център и 23 села. На юг граничи с общините Чипровци, Георги Дамяново, Берковица и Вършец, на запад с Ружинци (област Видин), на север с Бойчиновци, Якимово, Медковец и Брусарци, а на изток с община Криводол (област Враца) – фиг.2.1.

Постоянното население към 01.02. 2011 г. /последното преброяване/ наброява 53 856 души, което е 36.4 % от това на областта. Развитието на демографските процеси в общината през последните 10 години е навлязло в неблагоприятна фаза, характеризираща се с чувствително влошаване на режима на демографско възпроизводство. Град Монтана изпълнява функции на икономически, транспортен и обслужващ център.

Фигура 2.1. Устройвана територия.

Съгласно Наредба № 7 на МРРБ/22.12. 2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видови територии и устройствени зони селищата в общината попадат в следните категории:

- „средни градове” - град Монтана с 43 781 жители;
- „средни села” с население от 1000 до 2000 жители - Габровница и Смолянвци;
- „малки села” с население от 250 до 1000 жители - 15 села - Безденица, Белотинци, Благово, Виноще, Вирове, Горно Церовене, Доктор Йосифово, Долно Белотинци, Крапчене, Липен, Николово, Славотин, Студено Буче, Стубел, Сумер);
- „много малки села” с население до 250 жители - 6 села - Войници, Горна Вереница, Долна Вереница, Долна Рикса, Клисурица и Трифоново.

Като цяло селищната мрежа може да се определи като мозаечно-дисперсно разположена в територията.

Средната селищна гъстота от 3.5 селища на 100 км² е малко под-средната за страната-около 4.8. Средното отстояние между населените места е около 3.5 км, което не затруднява придвижването, формирането и функционирането на единна жизнена териториално-селищна общност.

Степента на урбанизация на община Монтана е по-висока от средната стойност за страната и естествено е най-висока в областта - с 81.3 % градско население (72.5 % средна стойност за страната и 63.7 % за областта). Това определя урбанистичната ѝ структура като моноцентрична. Останалата демографска маса 18.7 % е разпределена в сравнително равномерна мрежа от села. Икономическият им облик е селскостопански, с подчертан самозадоволяващ се производствен характер..

Град Монтана отстои на около 100 км от столицата София и международното ѝ летище, на 49 км до пристанище Лом на река Дунав, осигуряващо най-евтиния транспорт до централна Европа, Украйна и Черноморския басейни и се явява важен транспортен възел с добре изградена инфраструктурна обвързаност със столицата от една страна, и със северната част на България от друга. Разположен е на трансевропейският коридорен път Е-79 и на европейски коридор No 4, в близост на гранични пунктове към Румъния (70 км) и Югославия (55 км). Категоризацията на пътната мрежа по данни на Общинския план за развитие 2007 -2013 г. включва – 49.1 км пътища I клас, 36.1 км II клас, 39.9 км III клас и 70.6 км общински пътища IV клас. Територията на общината се пресича и от ж.п. линия София - Бойчиновци.

Релефът е разнообразен, като на север е равнинен, а в южна посока постепенно преминава в планински тъй като територията обхваща части от Предбалкана.

Районът попада в умерено-континенталната климатична област, в климатичния район на високите полета на Предбалканска подобласт.

За формирането на климата на общината съществено влияние оказва преобладаващия северозападен пренос на силно трансформирани океански въздушни маси, идващи от Северозападна Европа, идващите от север-североизток континентални въздушни маси и проникващите от юг топли тропични въздушни маси.

Отличава се със сравнително студена зима и горещо лято. Средногодишната температура е 11.9°C, средноянуарската е 2.0°C, а средноюлската – 22.5°C. През зимата често явление са приземните термични инверсии, свързани с ниски минимални температури и мъгливо време, а през лятото – значителни засушавания. Средногодишните валежи от 586 мм, са под средните за страната с максимум през началото на лятото (май – юни) – 188 мм и минимум през зимата (януари – февруари) – 97 мм. Поради активен пренос на влажен и неустойчив въздух, а също и допълнителна термична конвекция през втората половина на май и през юни, се развива мощна гръмотевично-дъждовна облачност със силни валежи и дори градушки. Снежната покривка се задържа средно около 50 дни. Преобладават северните и северозападните ветрове, съответно 39.2 % и 21.9 %, с най-големи прояви през студеното полугодие.

Изходният материал за изготвяне на баланса е взет от .zem файловете за територията на общината, официално получен от Министерство на земеделието.

Обработени са според съвременните изисквания и проектантско виждане за развитието на територията с отделни функции по нормативно зададено перо за баланс на територията, което по никакъв начин не нарушава изходните данни от . zem файловете и баланса на поземления и горския фонд. Представеното отреждане е за функция, а не за вид територия. В графичната част цвета на разработваната територия е носител на определена функция. Представенена е легенда с точно название на определената за развитие зона. Текстовата и графичната част са взаимнообвързващи се и представляват единство на функцията. В текстовата част са представени бъдещите функции с техните градоустройствени параметри. В таблица 2.1. е представено сравнение между съществуващите и проектни елементи по вид територия.

Таблица 2.1. Сравнение между съществуващите и проектни елементи по вид територия.

ТЕРИТОРИАЛЕН ЕЛЕМЕНТ	ПЛОЩ НА СЪЩЕСТВУВАЩ И ЕЛЕМЕНТИ		ПЛОЩ НА ПРОЕКТНИ ЕЛЕМЕНТИ	
	ха	%	ха	%
ТЕРИТОРИИ С ОБЩО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ				

Територии, заети от населени места:	2430.41	3.59	377.65	0.56
Жилищна малкоетажна зона Жм			2029.21	3.00
Жилищна средноетажна зона Жс			20.39	0.03
Обществено-обслужване Оо	69.81	0.10	68.59	0.10
Смесена многофункционална зона Смф			59.64	0.09
Предимно производствена зона Пп	276.12	0.41	286.63	0.42
Предимно производствена зона - реконструкция			213.73	0.32
Високотехнологичен парк Пп			8.92	0.01
Курорт и отдих - Кк	60.63	0.09	38.75	0.06
Вилна зона - Ов			414.67	0.61
Озеленяване – Оз			101.37	0.15
Спорт и атракции - Са	78.77	0.12	78.54	0.12
Гробищни паркове	24.34	0.04	22.69	0.03
Недвижими културни ценности	5.54	0.01	6.16	0.01
Животновъдни ферми	124.95	0.18	98.29	0.15
Обработваеми земи - ниви	31 750.70	46.90	31 614.12	46.70
обработваеми земи - трайни насаждения	1 375.72	2.03	1 196.36	1.77
обработваеми земи – ливади, пасища, мери	12 316.76	18.19	12 244.85	18.09
Стопански двор	418.83	0.62	160.49	0.24
Храсти	454.64	0.67	372.13	0.55
Стопански гори и земи	882.68	1.30	882.68	1.30
Горски територии	11 919.38	17.61	11 907.55	17.59
Дерета, оврази, пясъци, скали	342.49	0.51	339.92	0.50
Реки, езера, рибарници, канали и стопански води	2 620.18	3.87	2 614.85	3.86
Находища на прясна вода, извори	1.91	0.00	1.87	0.00
Транспортна инфраструктура	672.34	0.99	656.71	0.97
Местни ведомствени пътища /второстепенни пътища/	1435.53	2.12	1 398.01	2.07
Железопътен транспорт	0.25	0.00	0.25	0.00
Техническа инфраструктура	7.27	0.01	56.08	0.08

Инженерна инфраструктура	7.45	0.01	6.70	0.01
Специални терени	314.22	0.46	314.22	0.46
Кариери, насипи	82.78	0.12	82.78	0.12
Депозит за битови отпадъци /сметище/	21.76	0.03	21.15	0.03
	67 695.46	100	67 695.46	100
ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И ЗОНИ				
Защитени зони (мрежа Натура 2000)	12 206	18.03	12 206	18.03
Защитени територии - защитени местности	127.14	0.19	127.14	0.19
	12 333,14	18.22	12 333,14	18.22

Както вече подчертахме в Предварителният проект за ОУП в графичната част цветът на разработваната територия е носител на определена функция отговаряща на устройствените зони и режими, изведени в табличен вид и представени в таблица 2.2.

Таблица 2.2. Устройствени зони и режими.

	ВИДОВЕ ЗОНИ	Плътност на застрояване	Интензивност на застрояв.	етажност	озеленена площ (%)
	ЖИЛИЩНА ЗОНА				
Жм	Жилищна малоетажна зона със средна степен на изграденост и плътност на застрояването	40%	1,5	3/10	40-60
Жк-г	Високоетажна жилищна зона с комплексно застрояване – съществуващи жилищни комплекси	40%	3,2	8	40-60
Жс	Средноетажна жилищна зона със смесен характер на застрояване и възможности за развитие на обществено-обслужващи д-сти	35%	1,5	4	30-50
	ЦЕНТРАЛНА СМЕСЕНА ЗОНА	%		м	%
Цсм	Устройствена зона главен градски център, зона с обитаване и обслужващи дейности	80	3	4	20
	ГРУПА ТЕРИТОРИИ ЗА ЗАЩИТА НА КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКОТО НАСЛЕДСТВО				
Цвет. сигн.	Археологически Резерват „Кастра Монтанезиум“;	Особена териториално-устройствена защита			

Доклад за екологична оценка на предварителен проект за ОУП на община Монтана

Цвет. сигн.	Охранителни и контактни зони на АР режим А,Б, В и Г	Допълнителен режим- в графичната част и СПН за НКН			
Цвет. Сигн.	Територии и обекти на КИН	Допълнителен режим- в графичната част, СПН за НКН			
	ВИЛНА ЗОНА	%		Ет/Кк	оз%
Ов	Вилна зона в крайградски територии с частично постоянно обитаване	20%	0,04	2	50-80
	ПРОИЗВОДСТВЕНИ ЗОНИ				
Пч	Чисто Производствена зона – предприятия със замърсяващи производства	50-80%	1.0-2.5		20-40
Пч1	Производствена зона със смесени производствено-складови и комунални дейност	50-70%	1.0-1.5		20-40
Пп-р	Предимно-производствена зона със съществуваща висока степен на изграденост и плътност на застрояване - за реконструкция	40-80%	1.0-2.5		20-40
Пп	Предимно-производствена зона със съществуваща ниска степен на изграденост и плътност на застрояването (5-20%)	40-70%	1.0-2.0		20-40
Пп-с	Производствено –складови зони	40 %	0,4	1 (Кк 4,5)	20
Пп	Пледимно Производствени зони - нови територии за усвояване и разширение	40-80%	1.0-2.5		20-40
Пс	Зона за високо-технологични производства с предимно-производствен характер	40-50%	1.0-1.5		20-40
	СМЕСЕНИ МНОГОФУНКЦИОНАЛНИ ЗОНИ	%		Ет/Кк	Оз%
Смф	Зона за обществено-обслужване и производствено-складови дейности	40-80%	1.5-3.0		20-40
	УСТРОЙСТВЕНИ ЗОНИ ЗА ОЗЕЛЕНЯВАНЕ, СПОРТ И АТРАКЦИИ				

Оз	Озеленяване – паркове и градини – мин. 18 м ² /жител	1-2			
Цв. сигнал ура	Терени за Гробищен парк – 2,20 м ² /жител				
Са	Терени за Спорт и атракции – 6-8 м ² /жител	-	-	-	Мин 20
	Други видове терени				
Ти	Терени на техническата инфраструктура				
Т-сп	Специални терени				
Т-нр	Нарушени терени за рекултивация				

Жилищна зона. На база прогнозната цифра за демографско развитие на населението на община Монтана и отчитайки усвояването и застрояването на терени извън сега съществуващите регулационни граници разширението на терените за обитаване са в два аспекта - усвояване на територии с планова готовност и сграден фонд в експлоатация и за далекоперспективно развитие и висококатегорийно обитаване. Това са териториите, намиращи се в непосредствена близост до населените места и със започнати или заявени инвестиционни намерения. Предложението за решение в този обхват е за нискоетажно /кота корниз до 10 м/, с малка плътност и богато дворищно озеленяване застрояване. Териториите, намиращи се в съществуващата регулационна граница на населените места без постоянни обитатели са определени за превантивна защита с оглед запазване на техните функции. Новите терени в извънурбанизираните територии и подлежащи за промяна предназначението са със смесено функционално отреджване за обитаване и производство и отчитат индивидуалността на средата и желанието на собствениците.

Жм - преобладаващо застрояване с малка височина, плътност и интензивност – терените, усвоени за обитаване в селата и извън централната зона на град Монтана.

Жс - преобладаващо застрояване със средна височина, плътност и интензивност – усвоени терени, изключително и само в регулационните граници на град Монтана.

Производствена зона.

Производствените територии са предназначени за устройство и застрояване предимно със сгради и съоръжения за производствени и складови дейности.

Съществуващата локализация на терените за производство отчитат реалната обстановка и потребност от развитие на икономическата база на община Монтана. Изцяло се запазва локализацията на съществуващите производствени терени, както в регулация, така и в крайселищната територия.

Усвояването на нови терени е на база прогнозно развитие и ръст в икономиката и се осъществява по три начина:

- доуплътняване на терените на съществуващите производствени бази;
- включване в регулационните граници на селищната структура на усвоените и влезли в експлоатация производствени мощности и на такива с планова обезпеченост;
- нови смесени многофункционални зони с отреждане предимно за производство и обществено обслужване;
- териториалното обособяване на този вид локация е на входно-изходните артерии - логиката на ситуирането им е не само да бъдат с удобен транспортен достъп, но и с естетиката на своите архитектурен образ и планировъчна структура да са емблемата откъм главните транспортни потоци; по този начин ситуирани те са естествен преход към по-дребната териториално-устройствена структура на средата за обитаване.

Пч - преобладаващо чисто производствена зона;

Територии от разновидност „чисто производствена зона“ (Пч) се застрояват с производствени, складови и обслужващи сгради и съоръжения. Допуска се изграждане на здравни пунктове, магазини и заведения за обществено хранене за ежедневните нужди на работещите, административни сгради и научно-експериментални бази към предприятията, гаражи и паркинги, както и жилища за охраната.

Така предложените чисто производствени зони дават възможности при бъдещи инвестиционни предложения в тях да се реализират дейности, включени в производствените капацитети или обемите произведена продукция на дейностите в Приложение 4 на ЗООС. Това разбира се е възможно след реализация на процедурите по екологичното и здравно законодателство на необходимостта от специфични изисквания, заложи в действащата нормативна база.

Пп - преобладаващо предимно производствена зона.

Застрояват се с производствени, складови, административни, търговски и обслужващи сгради и съоръжения. Не се допускат производства с вредни отделения. Допуска се изграждане на жилищни сгради и общежития за персонала в предприятията, магазини и заведения за обществено хранене, хотели, здравни заведения, професионално-технически училища, професионални бази и сгради на научно-експериментални бази към предприятията при спазване на хигиенните изисквания за здравна защита на селищната среда.

При реструктуриране на съществуващи производствени територии от типа "предимно производствена зона" в отделни урегулирани поземлени имоти може да бъде допусната плътност (процент) на застрояване до 75 на сто, плътност (процент) на усвояване 90 на сто и интензивност на застрояване до 2,3, както и завишаване на К инт./об., ако това не противоречи на санитарно- хигиенните, противопожарните и другите технически изисквания и норми.

Съществуващите територии заети с такъв вид производствени функции са 276.12 ха или 0,41 % от общата територия и в предложението за Предварителния проект на ОУП за Предимно производствена зона Пп са предвидени 286.63 ха (0.42 % от територията), за Предимно производствена зона – реконструкция - 213.73 ха или 0.32 %, а за Високотехнологичен парк Пп - 8.92 ха (0.01 %).

Смф - смесена многофункционална устройствена зона.

Представяват самостоятелни, обособени в граници територии, предназначени за едно или няколко предприятия, свързани в технологичен комплекс, и необходимите обслужващи, административни, научни, учебни, рекреационни и други обекти. В ОУПО са отредени 59.64 ха или 0.09 % от територията на общината. В тях не се допускат производства с вредни отделения и влияния върху околната среда.

В територии , отредени за „смесени многофункционални устройствени зони " се изграждат предприятия с високотехнологични производства, лаборатории, комплекси и сгради за учебна и научно-експериментална иновационна дейност, административни и делови сгради и офиси, изложбени зали, жилищни сгради и общежития за изследователи, преподаватели и работещи в предприятията, магазини и заведения за обществено хранене и битово обслужване, хотели, здравни заведения, спортни и атракционни обекти, озеленени площи.

Рекреационна устройствена зона. В границите на курортните територии и курортните комплекси се отреждат терени и се урегулират имоти, в които могат да се изграждат:

- ❖ курортни обекти за настаняване - хотели, пансиони, почивни домове, вили, санаториуми, ваканционни селища, къмпинги, бунгала и др. под.;
- ❖ жилищни сгради за постоянно обитаване, в т. ч. за настаняване на курортисти;
- ❖ сгради за общественообслужващи дейности: курортно-лечебни заведения, обекти за хранене, търговия, битови и банкови услуги, административни обекти и др.;
- ❖ спортни и рекреационни обекти и съоръжения: спортни полета, игрища, плувни басейни, пързалки, спортни зали, зали за забавни игри, дискотеки, клубове по интереси, хоби - ателиета, зали за музика, видеозали, изложбени зали и др. под.;
- ❖ обекти и съоръжения за стопанско и инфраструктурно обслужване: складове, ремонтни работилници, автобази, бензиностанции и газостанции, отоплителни централи, мрежи на техническата инфраструктура, електроподстанции, трансформаторни постове, помпени станции, пречиствателни станции и др. под.
- ❖ курортни паркове и други озеленени площи за широко обществено ползване;

❖ обекти на транспорта и движението: гаражи и паркинги, автогари, пешеходни алеи и площи, велосипедни алеи, скиорски пътеки и плацове, станции на въжени линии и др. под.;

В предварителния проект за ОУП са обособени зони за:

✓ Курорт и отдых – Кк, която от 60.63 ха (0.09 %) се предлага да бъде прецизирана на 38.75 ха или 0.06 %;

✓ Вилна зона – Ов – нова от 414.67 ха или 0.61 %.

Отделни урегулирани поземлени имоти за постоянно обитаване в курортните територии на населени места се застрояват съгласно изискванията за жилищни територии с малка височина, плътност и интензивност (Жм).

Обществено обслужваща зона. Терените за обществено обслужване са представени като зона от вида Терени за обществено обслужване (Оо) - 69.81 ха (0.10 %) в момента и 68.59 ха или 0.10 % по ОУПО.

Зона за озеленяване – Оз

Озеленените територии, означени като (Оз), в населените места, селищните образувания и извън тях се определят в зависимост от климатичните и почвените условия, конфигурацията на терена, екологичните и рекреационните изисквания и формират зелената система в общините.

Зелената система включва обществените озеленени площи, в т. ч. всички паркове, градини, улично озеленяване, извънселищни паркове и горски паркове. Те са предназначени за широко обществено ползване и са основа на зелената система.

Допълващи озеленени площи в зелената система са:

❖ озеленените площи за специфично ползване, които включват гробищни паркове, ботанически градини, дендрариуми, защитни насаждения и разсадници;

❖ обслужващите озеленени площи, които включват озеленените площи в имотите за жилищни, вилни, курортни, спортни, обществени, производствени и други сгради и комплекси; те са нормирани с нормативите за устройство на съответните територии.

Съществуващата селищна структура от предимно дворищни имоти сама по себе си е зелена зона.

В обществените озеленени площи (паркове и градини) могат да се разполагат малки покрити обслужващи обекти (кафенета, сладкарници, обекти за забавни игри, за художествени и хоби дейности), както и преместваеми търговски обекти по чл. 56 ЗУТ, които не нарушават екологичните, рекреационните и естетичните качества на озеленените площи и са предвидени в одобрения устройствен проект на парка. Тези обекти могат да имат разгъната застроена площ не по-голяма от 100 кв. м и да заемат не повече от 1 на сто от територията на паркове с площ над 3 ха и не повече от 2 на сто от територията на паркове и градини с площ под 3 ха.

В обществените озеленени площи (паркове и градини) могат да се разполагат и открити обекти за културни развлечения и забави (концертни естради, летни амфитеатри, атракциони, открити изложбени площи, мемориални обекти и др.) съгласно предвиждането на одобрения устройствен проект на парка.

В предложеното решение за Предварителен проект за ОУПО зоната за озеленяване (Оз) е изведена като 101.37 ха или 0.15 %.

Спорт и атракции – (Са) запазва сегашните си параметри - 78.77 ха или 0.12 %.

Територии с културно-историческо наследство

В процеса на изследване на територията е направен цялостен анализ на историческото развитие и актуалното състояние на недвижимите културни ценности, включително градоустройствената и природната им среда и връзката с останалите функционални системи.

След задълбочен анализ и актуализиран обем от недвижими културни ценности са изведени проблемите на недвижимото културно наследство и очертани посоките за бъдещото им съхранение и адаптиране в средата. Териториите с недвижими културни ценности в момента са представени от 5.54 ха (0.01 %) и увеличават незначително площта си на 6.16 ха (0.01 %).

На база обективносъществуващите условия и в изпълнение на целите за постигане на оптимална пространствена и функционална структура за развитие и изграждане и комплексно устройство на общината са прецизирани териториите за селско и горско стопанство - животновъдни ферми, обработваеми земи – ниви и трайни насаждения, ливади, пасища, мери, стопански гори и земи, храсти, стопански дворове, горски територии, дерета, оврази, пясъци, скали, реки, езера, рибарници, канали и стопански води, находища на прясна вода, извори...

Запазва се изцяло площта на териториите със статут за природозащита - общо защитени територии и зони 18410.44 ха или 27.20 от общината, от които 127.14 ха или 0.19 % са включени в две защитени местности и 18283.30 (27.01 %), включени в три защитени зони.

3. ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ НА КОМПОНЕНТИТЕ И ФАКТОРИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА, КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКОТО НАСЛЕДСТВО И ТЯХНОТО ЕВЕНТУАЛНО РАЗВИТИЕ БЕЗ ПРИЛАГАНЕ НА ПЛАНА.

3.1. Атмосферен въздух.

3.1.1. Климатична характеристика.

По класификацията, ползвана от Национален институт по метеорология и хидрология към БАН, тя попада в умерено-континенталната климатична област, в климатичния район на високите полета на Предбалканска подобласт (фиг. 3.1.1.1.).

За оценка на влиянието на климатичните фактори върху замърсяването на атмосферния въздух в района ще се използват данни от Климатичния справочник на България и общински планове и програми.

За формирането на климата на общината съществено влияние оказва преобладаващия северозападен пренос на силно трансформирани океански въздушни маси, идващи от Северозападна Европа, идващите от север-североизток континентални въздушни маси и проникващите от юг топли тропични въздушни маси. Отличава се със сравнително студена зима и горещо лято. В последните 15–20 години температури от 35–40°C през лятото са обичайно явление. Средногодишната температура е 11.9°C, средноянуарската е 2.0°C, а средноюлската – 22.5°C. През зимата често явление са приземните термични инверсии, свързани с ниски минимални температури и мъгливо време, а през лятото – значителни засушавания.

Фигура 3.1.1-1. Климатична области в България.

Средногодишните валежи – 586 мм, са под средните за страната с максимум през началото на лятото (май – юни) – 188 мм, и минимум през зимата (януари – февруари) – 97 мм. Поради активен пренос на влажен и неустойчив въздух, а също и допълнителна термична конвекция през втората половина на май и през юни, се развива мощна гръмотевично-дъждовна облачност със силни валежи и дори градушки.

Снежната покривка се задържа средно около 50 дни. Преобладават северните и северозападните ветрове, съответно 39.2% и 21.9%, с най-големи прояви през студеното полугодие.

Средномесечните стойности на метеорологичните параметри за района на гр. Монтана са дадени съгласно „Климатичен справочник на България“ по данни на Метеорологична станция.

Таблица 3.1.1.1. Средномесечна и средногодишна температура , °C

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ср. год
-2.2	0.7	4.0	11.0	15.0	20.0	21.0	21.0	17.0	11.0	6.0	0.0	10,8

Валежите зависят от особеностите на атмосферната циркулация, надморската височина, формите на релефа и близостта на Предбалкана.

Районът се характеризира с относително високо годишно валежно количество от 690-700 мм/год (Таблица 3.1.1.2.).

Таблица 3.1.1.2. Средномесечна, сезонна и годишна сума на валежите /mm/:

зима	пролет	лято	есен	ср. год
143	211	195	164	700

Средногодишно количество снеговалежи 15,2 л/м². Снежната покривка на връх Ком се задържа средно около 120 дни.

Интензивността на сумарната слънчева радиация /образувана от пряка и разсеяна слънчева радиация/ е в пряка зависимост от височината на слънцето над хоризонта и от прозрачността на атмосферата, характеризирана главно чрез облачността. Сумарната слънчева радиация има характерен дневен и годишен ход с максимум по обяд и през лятото при напълно ясно небе. За територията на общината сумарната годишна слънчева радиация е около 5100 MJ/m².

В община Монтана има сравнително висока годишна продължителност на слънчевото греене. Като продължителност е различно през различните сезони и зависи от два основни фактора - режим на облачност и продължителност на деня. Средногодишната продължителност на слънчевото греене е около 2100 часа. Облачността пряко влияе върху поетата от земната повърхност слънчева радиация. Облачността има максимум през зимните месеци /среден бал 7,0/, което намалява около 70% притока на топлина към земната повърхност. Степента на покритост на небето с облаци се оценява по десетобална скала (бал 0 - чисто небе, бал 10 - покрито с облаци).

Таблица 3.1.1.3. Средна месечна обща облачност по месеци в балове (Монтана).

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ср. год
7.0	6.7	6.2	5.6	5.4	4.6	3.5	3.1	3.4	4.9	6.5	7.4	7.0

Районът е с висока влажност на въздуха 69-86%, с максимум през зимните и месеци и с висока честота по отношение на мъглите.

Таблица 3.1.1.4. Средна месечна относителна влажност в проценти (Монтана).

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ср. год
86	83	77	72	71	69	65	64	69	78	87	87	86

Мъглите се образуват като резултат от съчетаването на климатичните условия и физико-географските характеристики на района. Това е състояние на въздуха в приземния слой, когато видимостта е под 1 km. Кондензацията на наличните водни пари във въздуха в следствие на понижената температура за дадената относителна влажност предизвиква повишаване на концентрацията на различните замърсители на въздуха, които се явяват център за кондензацията на водните пари.

Намалената видимост е резултата от кондензацията на водните пари и замърсяване на въздуха с прах, сажди и оксиди от изгарянето на течни и твърди горива и други горими продукти. Разсейването на мъглите става с повишаването на температурата през деня, усилването на турбулентността на въздуха, появяването на вятър, разрушаването на температурната инверсия. Районът се характеризира с ниска честота на мъгливото време около 16 дни годишно. Максимумът на мъглите е през зимата (около 15 дни от ноември до март), като през летните месеци пада до почти до 0 дни .

Таблица 3.1.1.5. Брой на дните с мъгла по месеци (Монтана).

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ср. год
2.2	1.9	2.1	0.3	0.2	0.0	0.0	0.0	0.2	1.7	3.7	3.7	16.2

Вятърът е от особено голямо значение за естественото пречистване на въздуха и разсейването на локалните приземни концентрации на вредности на по-голяма площ и намаляването на техните стойности до допустимите.

От основните му характеристики- посока и скорост, зависят посоките и разстоянията до които достигат със съответната концентрация праховите и газови вредности. От тази гледна точка от съществено значение е броят на дните с малка скорост на вятъра, когато приземната концентрация на вредни вещества достига максимални стойности. Данните за Розата на ветровете и съответните скорости по посока, набавени от хидрометеорологична станция Монтана, са представени в Таблиците по долу. Вятърът в Монтана е предимно от север и северзапад, разпределен основно по посоките N (32.9%) и NW (21.8%) и със скорост по съответните посоки от 2.2 до 2.4 м/сек. „Тихото” време (безветрие със скорост ≤ 1 m/s) в района през годината е със сравнително нисък за страната процент (31.8%).

Таблица 3.1.1-6. Средна скорост на вятъра в м/сек по месеци и посока (Монтана).

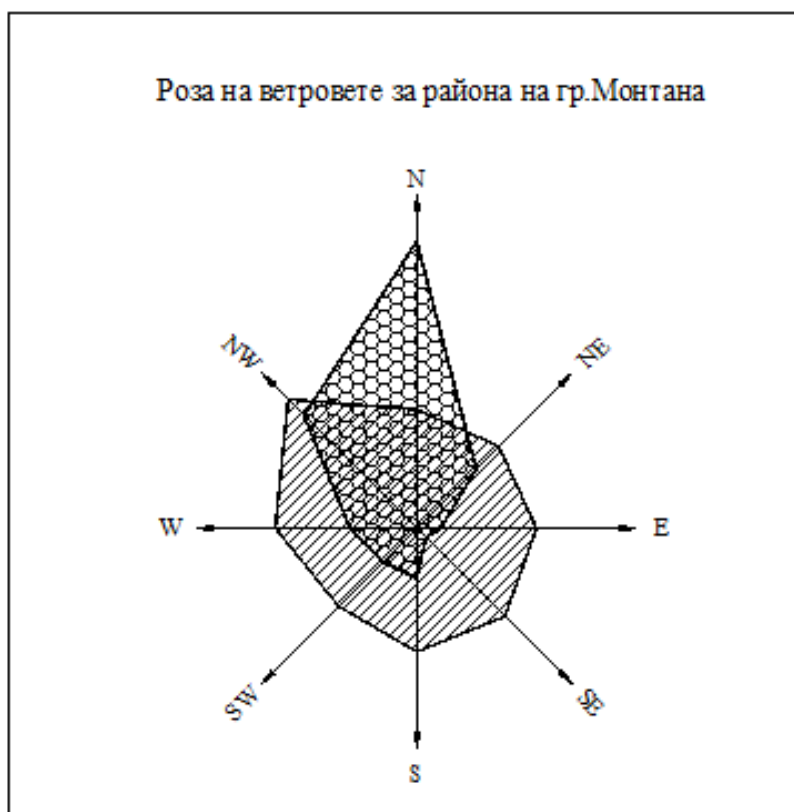
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Посоки
2.0	2.0	2.2	2.4	2.3	2.2	2.6	2.6	2.3	2.0	2.1	2.0	N
1.8	2.1	2.5	2.1	2.1	2.1	2.3	2.2	2.7	2.1	2.0	2.0	NE
2.7	1.7	2.6	2.4	2.5	1.8	2.3	2.6	1.6	2.9	1.2	2.4	E
1.1	3.6	3.1	2.4	1.9	2.2	3.6	1.7	1.9	2.4	1.4	2.4	SE
2.3	4.3	2.6	2.8	1.7	1.8	2.2	1.5	1.7	2.5	2.6	1.6	S
2.7	2.6	2.5	2.3	1.9	1.6	1.9	1.6	1.3	1.5	2.1	2.7	SW
2.6	3.4	2.5	3.1	2.7	2.0	2.4	3.1	2.1	2.7	2.9	2.2	W
3.7	3.2	3.6	4.0	3.3	3.5	3.6	3.2	3.1	3.0	3.1	3.5	NW

Таблица 3.1.1.7. Честота на вятъра по посока и тихо време в % (Монтана).

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Посоки
48.5	45.1	43.8	37.6	38.7	34.0	34.0	37.6	37.8	40.3	49.3	23.4	N
11.9	10.2	12.9	15.1	10.4	10.2	8.6	8.5	9.2	16.7	10.1	14.7	NE
1.9	4.0	3.9	5.5	3.4	2.4	1.9	3.0	4.0	2.6	2.4	4.2	E
2.8	1.0	1.3	2.3	2.2	1.7	2.0	2.7	1.5	1.6	1.1	1.6	SE
3.1	4.3	4.9	7.0	7.4	6.7	11.2	8.8	6.5	3.5	6.6	11.6	S
4.7	5.2	5.1	5.9	8.4	9.1	10.5	6.4	6.3	5.4	3.6	7.7	SW
10.7	11.6	5.8	9.1	10.4	14.6	9.2	8.3	7.6	5.4	8.0	8.1	W
16.4	18.6	22.3	17.5	19.1	21.2	22.6	24.7	27.3	24.4	18.9	28.7	NW
33.0	29.5	25.4	26.9	22.9	26.9	32.3	30.3	34.6	39.0	38.1	23.4	

Таблица 3.1.1.8. Данни за Розата на ветровете.

Посока	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW
Скорост [м/с]	2.21	2.16	2.23	2.32	2.30	2.06	2.64	3.40
Честота [%]	39.2	11.5	3.3	1.8	6.8	6.5	9.1	21.8

Фигура 3.1.1.2. Роза на ветровете в района на град Монтана.

Според анализа в „Програма за намаляване на нивата на ФПЧ-10 и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух в община Монтана за периода 2011-2014 г. март 2011” най-неблагоприятно за самопочистването на атмосферния въздух е тихото време и слабите ветрове със скорост от 0 до 2 м/сек. В гр. Монтана процентът на тихото време средно за годината е 31.8%. Средната годишна скорост на вятъра е 1.8 м/сек.

Преобладаващата посока на вятъра е от северозапад и север. От гледна точка на разположението на по-голямата част от промишлените обекти на територията на града в североизточната и югоизточната му част преобладаващите посоки на вятъра са благоприятни за разсейването на атмосферните замърсители извън границите на града.

Влажността на въздуха е важен фактор, влияещ върху качеството на атмосферния въздух, най-вече за замърсяването с прах и фини прахови частици.

Влажността на въздуха зависи от особеностите на мястото /надморска височина и релеф/, състояние на почвата и наличието на източници на изпарение. По слабите валежи намаляват самопочистващите свойства на атмосферата и водят до увеличаване на замърсяването на въздуха с прах в приземния слой.

Средномесечната относителна влажност на въздуха е 76% , с максимум през зимата /януари - 86%/ и минимум през м. август 64 %. Високата влажност на въздуха през зимните месеци възпрепятства разсейването на атмосферните замърсители в приземния слой.

В заключение може да се каже, че климатичните характеристики на град Монтана и общината са типични за континенталната подобласт. В същото време котловинният характер на релефа, продължителното безветрие, малката сума на валежите, сравнително високата влажност на въздуха, големият брой на дните с мъгла през зимния сезон обуславят ниската самопречиствателна способност на атмосферата в района и създават предпоставки за трайно замърсяване на въздуха.

3.1.2. Състояние на атмосферния въздух.

Качеството на атмосферния въздух, разбирано като състоянието на приземния слой на атмосферата, определено от състава и съотношението на естествените й съставки и добавените вещества с естествен и антропогенен произход, е от съществено значение за здравето на населението и околната среда.

Атмосферният въздух представлява смес от различни газове, сред които преобладават количествено азот (75,51 %), кислород (23,01 %), аргон (1,29 %) и въглероден диоксид (0,04 %). Водород, неон, хелий и други газове са в незначителни количества. Освен тях се появяват различни частици и газове, в по-малки или в по-големи количества вследствие от човешката дейност в сферите на промишлеността, бита, транспорта и др.

Тези вещества т.н. „замърсители“ или „вредни вещества“ предизвикват промени и могат да доведат до неблагоприятни последици върху живота и здравето на хората, до увреждане на почвата и екосистемите...

Качеството на атмосферния въздух в приземния слой се определя от следните по-често срещани въздушни замърсители - частици (прах, сажди, аерозоли и др.), озон, въглероден оксид, серен диоксид, азотен диоксид, олово, арсен, тежки метали, полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ) и др.

Качеството на атмосферния въздух, съответно нивото на концентрация на замърсяващите вещества в приземния слой на атмосферата в даден район, е в зависимост от редица фактори, оказващи влияние върху тяхното разсейване или задържане, като местоположение, интензивност, честота, продължителност и височина на емисиите, както и от метеорологичните фактори като посока и скорост на вятъра, валежи, условия за температурни инверсии и т.н.

Основните показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух в приземния слой, съгласно чл. 4 (1) от Закона за чистотата на атмосферния въздух, са концентрациите на:

- ✓ суспендирани частици;
- ✓ фини прахови частици;
- ✓ азотен диоксид и/или азотни оксиди;
- ✓ олово (аерозол);
- ✓ полициклични ароматни въглеводороди;

- ✓ бензен;
- ✓ въглероден оксид;
- ✓ тежки метали - кадмий, никел и живак;
- ✓ озон;
- ✓ серен диоксид;
- ✓ арсен

Нормираните пределно-допустими концентрации (ПДК) на основните замърсяващи вещества са съответно установените средногодишни, средноденонощни и максимално еднократни.

Националната система за мониторинг на околната среда извършва оценка на качеството на атмосферния въздух (КАВ) върху територията на страната, разделена на 6 Района за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ), утвърдени със Заповед № 969/21.12.2013 г. на Министъра на околната среда и водите. Състои се от 50 стационарни пункта, в т.ч. 9 пункта с ръчно пробонабиране и последващ лабораторен анализ, 30 автоматични измервателни станции (АИС), 7 автоматични ДОАС системи (работещи на оптичен принцип), както и 4 АИС за мониторинг в горски екосистеми. Ежедневно се контролират концентрациите на основните показатели, съгласно закона за чистотата на атмосферния въздух: общ прах, фини прахови частици (ФПЧ10, ФПЧ2.5), серен диоксид, азотен диоксид/азотни оксиди, въглероден оксид, озон, бензен, олово, кадмий, никел, арсен, полициклически ароматни въглеводороди (ПАВ).

Допълнително, според характера и източниците на емисии в отделни райони от територията на страната се контролират специфичните показатели: фенол, амоняк, аерозоли на сярна киселина, толуол, ксилол, стирол, серовъглерод, сероводород, метан и неметанови въглеводороди, както и някои други специфични замърсители. Всички автоматични станции работят в непрекъснат режим (24 часа), а ръчните само в светлата част на денонощието (4 пробовземания на ден, 5 дни в седмицата).

Дейността на НСМКАВ се регламентира със Заповед № 66/28.01.2013 г. на Министъра на околната среда и водите, в т.ч. брой, вид на пунктовете, контролирани атмосферни замърсители, методи и средства за измерване.

Всички 16 лаборатории на ИАОС разполагат с автоматични газови анализатори и пробовземна апаратура за контрол на емисиите на вредни вещества във въздуха, монтирани на моторни превозни средства. С апаратурата могат да се контролират емисиите на следните атмосферни замърсители: общ прах, съдържание на тежки метали, SO₂, NO₂/NO, CO, CO₂, общи въглеводороди, летливи органични съединения, амоняк и кислород.

В общината е обособен един стационарен пункт за мониторинг на атмосферния въздух от Националната система за наблюдение, контрол и информация върху състоянието на околната среда.

Пунктът „РИОСВ-Монтана” е градски фон, с ръчно пробонабиране и е обслужван от Регионалната лаборатория към ИАОС. Контролираните замърсители са серен диоксид, азотен диоксид, полициклични ароматни въглеводороди, фини прахови частици 10 и никел. През 2014 и 2015 година са регистрирани превишения само по показателя ФПЧ 10. Те са основен замърсител на атмосферния въздух в населените места поради голямото разнообразие на емитиращите ги източници – горивни инсталации, транспорт, битово отопление и др.

Средногодишната концентрация на ФПЧ₁₀ в пункт „РИОСВ – Монтана” е 51.4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ – 1.3 пъти над нормата за ПДК ср.год. Превишенията имат подчертано сезонен характер – почти всички регистрирани превишения са през зимния период. Броят на дните с превишения на ПДКср.дн. е 115, което е 32 % от общия брой анализирани проби. Анализът на резултатите показва, че източникът с най-съществен принос за формирането на високите имисионни стойности на ФПЧ₁₀ е битовото отопление, което в преобладаващата си част се осъществява на твърдо гориво. В резултат на газификацията на промишления и обществения сектор след 2001 г. се отчита рязко понижаване на средногодишните нива на ФПЧ₁₀ – с над 50 %, но въпреки това същите остават твърдо над нормите и сравнително постоянни през последните години.

Очаква се с продължаващото газифициране на частните жилищни сгради да се постигне допълнително постепенно намаляване на нивата на ФПЧ₁₀ през следващите години.

Имерените средни годишни стойности на ФПЧ₁₀ в периода 2008-2015 година са

2008 г. - 57.4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	2009 г. - 54.7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
2010 г. - 59.1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	2011 г. - 59.6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
2012 г. - 55.3 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	2013 г. - 52.5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
2014 г. - 64.1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	2015 г. - 51.4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

По контролирания показател **азотен диоксид** се констатира добре изразена сезонна зависимост на стойностите, като по-високите концентрации са през зимния отоплителен сезон. Констатира се добре изразена сезонна зависимост на стойностите, като по-високите концентрации са през зимния отоплителен сезон. Средногодишната концентрация за пункт „РИОСВ – Монтана” е 21.85 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ при ПДКср.год. – 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Тенденцията е към запазване на относително постоянни стойности на средногодишните концентрации за последните години в пункта в гр. Монтана.

По контролирания показател **серен диоксид** е отчетена средногодишна концентрация от 0.0 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ при норма 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. В резултат на газификацията на основните промишлени източници се констатира значително намаление на емисиите на серен диоксид и концентрациите му в атмосферата. С продължаването на газификацията в битовия сектор на гр. Монтана се очаква запазване на ниските нива на серен диоксид и дори допълнително намаление на средните стойности.

За показател „никел“ не се наблюдава тенденция към повишаване на съдържанието му и за 2015 г е значително под средногодишната целева норма от $20 \text{ ng/m}^3 - 2,76 \text{ ng/m}^3$.

Епизодично в годините са регистрирани превишения за съдържание на **полициклични ароматни въглеводороди** през есенно-зимния период (октомври-март) в следствие на непълното горене на въглища в битовия сектор и неправилно изгаряне на дизеловото гориво в двигателите на автомобилите.

Районите за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух са определени в съответствие с изискванията на Наредба № 7 (ДВ, бр. 45/1999 г.) и Наредба № 12 (ДВ, бр.58 / 2010 г.) към Закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ) (ДВ, бр. 45/1996 г.). ИАОС, съгласувано с РИОСВ – Монтана, е включила община Монтана сред районите, в които нивата на един или няколко замърсители превишават установените норми и/или нормите плюс определени допустими отклонения от тях (включително и райони, в които е налице превишаване на установените норми за съответните замърсители, в случаите когато за последните не са определени допустими отклонения).

Общината е изготвила и изпълнява до голяма степен успешно в рамките на икономическата ситуация в страната Програма за намаляване на нивата на ФПЧ-10 и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух в община Монтана за периода 2011-2014 г. Според нея фините прахови частици (ФПЧ₁₀) са определени като пренасяни по въздуха твърди и ликвидни частици, които се задържат за неопределено време във въздуха. Частиците, в зависимост от произхода си, могат да бъдат първични или вторични. Първични частици са тези, които се емитират директно в атмосферата, като прах и почва, издухвани от земната повърхност.

Вторичните частици са преди всичко резултат на човешката дейност. Прах се изхвърля във въздуха при непълно изгаряне на твърди и течни горива в ТЕЦ, промишлеността, транспорта, бита и др., както и при високотемпературни промишлени процеси. Прахови частици се формират и чрез химически реакции, включващи азотните оксиди, серния диоксид, летливите органични въглеводороди, амоняка и др.

Здравният риск от замърсяването на въздуха с прах зависи от размера и химичния състав на суспендираните прахови частици, от адсорбираните на повърхността им други химични съединения, в това число мутагени, ДНК - модулатори и други.

По-големите частици обикновено се задържат от лигавицата на носа и гърлото и впоследствие се изхвърлят от организма. Най-опасни за здравето са частиците с диаметър по-малък от 10 микрона (ФПЧ₁₀). Те са толкова малки, че достигат до по-ниските отдели на дихателната система и предизвикват увреждане на тъканите в белия дроб.

Натрупването на определено количество частици предизвиква постоянно дразнене на дихателните органи, като става причина за хронични заболявания на дихателната система или предизвиква усложнения, ако човек вече страда от такива заболявания.

Основните източници на емисии в приземния атмосферен слой са в секторите:

- Промисленост;
- Транспорт;
- Отопление (битови и обществени източници);
- Депа, кариери, хвостохранилища, насипища и др.;
- Строителни дейности.

Един от основните източници на замърсяване на атмосферния въздух на територията на община Монтана е промишлеността, като с основен «принос» са няколко промишлени предприятия - „Монбат” АД, асфалтова база, фабрика за производство и екстрахиране на олио в село Д-р Йосифово и др. Най-големият източник на емисии от промишлеността е „Монбат” АД, предприятие за производството на оловно-кисели стартерни и стационарни акумулаторни батерии и тяхното обслужване. Емисиите в атмосферния въздух от производствената дейност на дружеството са съобразени с установените норми, като спецификата на производството и наличието на модерни производствени съоръжения не предполага наднормени емисии на прах. Предприятието използва гориво- природен газ и не представлява източник на емисии конкретно на ФПЧ_{10} .

Другите промишлени източници на емисии в атмосферния въздух са много по-малки, по официални данни използват природен газ и не могат да представляват реална заплаха за качеството на атмосферния въздух в района. т.к. са газифицирани и използват други горива единствено в случай на прекъсване на захранването с природен газ.

В рамките на община Монтана няма промишлен източник на замърсяване на атмосферния въздух, който да оказва съществено влияние на качеството на въздуха и в частност на повишаването на концентрациите и последващото разпространение на ФПЧ_{10} и съответно този източник да се контролира по отношение на емисии на ФПЧ_{10} , въз основа на разрешителен документ, например издадено комплексно разрешително.

Както и в цялата страна транспортът има значителен дял в замърсяването на въздуха с прах, оловни аерозоли, въглеродни оксиди, въглероден диоксид и в по-малка степен ФПЧ_{10} .

Въглеродният диоксид не се определя като замърсител по отношение на КАВ, но в същото време емисиите му се явяват основен показател във въведените екологични стандарти при производството на нови моторни превозни средства.

По отношение на запрашаемостта на града и съдържанието на фини прахови частици във въздуха съществено допринасят износените улични настилки, недостатъчното прилагане на комунални дейности и недостига на средства за развитие на модерно и ефективно комунално стопанство.

Вредните емисии от транспорт зависят най-вече от типа на превозните средства, които се използват (съотношението леки коли/тежкотоварни и автобуси), вида на използваното гориво (бензин, дизел, газ), интензивността на трафика и състоянието на пътната мрежа. Емисиите се изхвърлят неравномерно, както в рамките на денонощието, така и през дните от седмицата и сезоните, но събирането на точна и надеждна информация е изключително трудно и до момента няма практика да се извършва. По тази причина решаващо влияние имат изчислените максимални емисии за един час за съответната пътна отсечка или улица в рамките на денонощието. Най-високите нива са в интервала 16-20 ч., а най-ниските между 0-6 часа.

Годишни емисии от всички транспортни източници през 2010 г. е 5 651 кг.

Към края на 2010 г., която се явява последната календарна година, за която са налични данни, по информация на сектор "Пътна полиция" при ОД на МВР – Монтана се водят на отчет 58 441 бр. пътни превозни средства (ППС) при 54 712 бр. в края на 2009 г. Нарастването е с 3 729 бр. ППС. В края на 2010 г. се водят на отчет:

- ☐ Леки автомобили – 46 888 /+ 2 853/ бр. спрямо 2009 г.;
- ☐ Товарни автомобили – 5 018 /+ 512/ бр.;
- ☐ Автобуси – 241 / +2/ бр.;
- ☐ Колесни трактори - 522 /+ 14/ бр.;
- ☐ Мотоциклети и мотопеди – 2 367 /+ 198/ бр.;
- ☐ Ремаркета за товарни автомобили – 553 /+ 6/ бр.;
- ☐ Ремаркета за леки автомобили – 1 703 /+ 63/ бр.

Допълнително негативно влияние има лошата улична и пътна настилка и качеството на хигиенизиране на населените места.

Категоризацията на републиканската и общинската пътна мрежа на територията на общината по данни на Общинския план за развитие 2007 -2013 г. е следната:

- I клас – 49.1 км
- II клас – 36.1 км
- III клас – 39.9 км
- IV клас – 70.6 км
- Пътищата без настилка са с дължина 11.6 км и са от IV клас.

По данни на Областно пътно управление дължината на пътищата от Републиканската пътна мрежа е

➤ РП I-1/E-791 от км 73+542 до км 85+449 и от км 88+249 до км 125+450 - обща дължина 49,108 км ;

➤ РП II-13 от км 0+000 до км 10+060 - обща дължина 10,060 км

➤ РП II-81 от км 89+832 до км 114+649 - обща дължина 24,817 км ;

➤ РП III-102 от км 76+400 до км 82+054 - обща дължина 5,654 км;

➤ РП III-112 от км 23+ 199 до км 49+494 - обща дължина 26,295 км

➤ РП III-816 от км 0+000 до км 5+000 - обща дължина 5,000 км;

➤ РП III-1621 от км 3+355 до км 9+866 - обща дължина 6,511 км ;

➤ РП III-8105 от км 19+232 до км 22+232 - обща дължина 3,000 км.

Състоянието на пътната настилка е оценено по следния начин:

➤ За РП I-1/E-791 - габарит 7 м;

- от км 73+542 до км 88+249 - добро;
- от км 103+090 до км 110+907 - добро;
- от км 110+307 до км 112+897 - средно;
- от км 113+975 до км 117+683 - средно;
- от км 118+ 195 до км 122+800 - средно;
- от км 91+668 до км 103,090 - лошо; от км 112+897 до км 113+975 - лошо;
- от км 117+683 до км 118+ 195 - лошо;
- от км 122+800 до км 125+450 -- лошо;

➤ За РП II-13 - габарит 6 м;

- от км 0+000 до км 10+060 - добро;

➤ РП II-81 габарит 7 м;

- от км 89+832 до км 97+751-лошо;
- от км 97+751 до км 114+649 - средно;

➤ За РП III-102 габарит 6 м;

- от км 76+400 до км 80+500 - лошо;
- от км 80+500 до км 82+054 - добро;

➤ За РП III-112 габарит 6 м;

- от км 23+ 199 до км 27+593 - лошо;
- от км 27+593 до км 29+634 - добро;
- от км 29+634 до км 36+ 135 - лошо;
- от км 36+ 135 до км 37+ 135 - добро;
- от км 37+ 135 до км 49+494 - лошо;

➤ за РП III-816 габарит 7 м;

- от км 0+000 до км 5+000 - лошо;

➤ за РП III-1621 габарит 6 м;

- от км 3+355 до км 9+866 - средно;

➤ за РП III-8105 габарит 6 М;

- от км 19+232 до км 22+232

Очевидно е недоброто състояние на пътните настилки, което води до завишени нива на вредни емисии от МПС.

Град Монтана се намира на железопътния възел Бойчиновци – Берковица от националната ж.п. мрежа. През общината преминава ж.п. линия с дължина 18 км.

Значим източник на емисии са отоплителните инсталации. Общите емисии в град Монтана за 2010 година се изчисляват на 443 442 кг/годишно.

Болшинството контролирани атмосферни замърсители – олово, тежки метали, арсен, полициклични ароматни въглеводороди са значително под съответните пределно допустими концентрации и не се наблюдават трайни тенденции към повишаване на съдържанието им в атмосферния въздух. Въпреки изпълнението на наредбите мерки по Програмата за намаляване на нивата на фини прахови частици (ФПЧ₁₀) и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух са налице превишения. В тази връзка е разработена актуализация на Програмата за намаляване на нивата на ФПЧ-10 и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух с план за действие към нея за намаляване и достигане на установените норми на ФПЧ₁₀ за периода 2016÷2018 г.

За 2015 година основни източници на емисии за община Монтана остават „Монбат“ АД, „Берг Монтана Фитинги“ АД. Положително влияние оказва продължаващата газификация на котелни инсталации в не промишлени обществени обекти (преустройство на съществуващи котелни от течено гориво на природен газ и резервен вариант – нафта) и на частни жилищни сгради.

В резултат се наблюдава известно облекчаване на замърсяването от горивни процеси. Въпреки това не се отчита значително намаляване на съдържанието на фини прахови частици във въздушния басейн над града, главно поради повишената през годините консумация на твърдо гориво в бита през отоплителния сезон и засиления автомобилен трафик. Очаква се значително намаляване на трафика на автомобили в областния и общински център след въвеждане в експлоатация на обиколния път на града в самия край на 2015 г.

Положителна тенденция е стабилното намаляване на концентрациите на серен диоксид и запазването на сравнително ниски стойности на азотен диоксид. Съгласно указанията на Европейската комисия в Съобщение [COM(2008) 403 окончателен], като неблагоприятни се признават факторите топографски особености на района и скорост на вятъра под 1,5 m/s.

В по-голямата част от дните вятърът в град Монтана и общината по аналогия е под спомената скорост, което също се явява обективна причина за наднормените замърсявания.

3.2. Повърхностни и подземни води.

Територията на община Монтана попада в три водосборни басейна, отнасящи се към водосборния басейн на река Дунав – реките Огоста, Цибрица и Лом. Югоизточната третина на общината се отводнява от река Огоста и нейните притоци. Реката навлиза в общината югозападно от село Горно Церовене и се влива в големия язовир „Огоста”. След изтичането си от язовира, завива на североизток, преминава през град Монтана и малко, преди да напусне пределите на общината, получава големия си десен приток – река Шугавица, покрай десния бряг, на която се издигат почти отвесните склонове на възвишението Пъстрина. Централната част на общината попада във водосборния басейн на река Цибрица. Тя води началото си от Широка планина, югозападно от село Смоляновци, тече в посока изток-североизток, минава през селата Клисурсица и Безденица и североизточно от последното, навлиза в община Якимово. В северозападна част през землището на село Белотинци, преминава част от горното течение на река Нечинска бара, която е десен приток на река Лом.

Като цяло, хидрографската мрежа на територията е с гъстота под средната за страната. Характерно за реките в западната част на Дунавската равнина е, че те са сравнително къси и маловодни, притоците се формират преди всичко в равнината, имат непостоянно подхранване и някои от тях, през лятото, пресъхват. Речните басейни са предимно с продълговата форма. При равнинно-хълмистия и низинния релеф на територията си Община Монтана има сравнително ограничени водни ресурси.

Основно водно течение в общината е река Огоста, десен приток на река Дунав. Дължината ѝ е 141.1 км, а площта на водосборния басейн 3 157.1 км². За начало на реката е приета Чипровска река с извори под връх Вража глава (1 935 м) в Чипровска планина, на около 1760 м.н.в. След устието на левия ѝ приток, Превалска река (Превалска Огоста) завива на югоизток и образува широка коритообразна долина, заета предимно от обработваеми земи. В този ѝ участък, отдясно в нея се влива река Дългоделска Огоста. След нейното устие, Огоста навлиза във втория, по големина, язовир в България – "Огоста". Тук отдясно (в язовира) се вливат притоците ѝ Барата, Златица и Бързия. След изтичането си от язовира, Огоста завива на североизток, преминава през град Монтана, приема отдясно водите на река Шугавица, а при град Бойчиновци – водите на десния си приток – река Ботуня. След това реката навлиза в Дунавската равнина, като запазва североизточното си направление и тече в широка асиметрична долина – с по-стръмни десни брегове. След село Хърлец, през Козлодуйската низина, Огоста тече в общо коригирано, с водозащитни диги, корито заедно с най-големия си приток – река Скът. Влива се отдясно в река Дунав на 685-ти км на 27 м.н.в.

Площта на водосборния басейн на Огоста е 3 157.1 км². Границите на водосборния басейн са следните:

- на северозапад и север — с водосборните басейни на реките Лом и Цибрица;
- на изток, югоизток и юг — с водосборния басейн на река Искър;
- на югозапад — с водосборния басейн на река Нишава.

Леви притоци на река Огоста са Бабишки дол, Превалска река (Превалска Огоста), Равнянска бара, Финдо, Барата, Златица, Туря бара, Бързия, Шугавица, Ботуня, Вировска река, Маринска бара, Бързина. Десни притоци са реките Малки Буковец, Събрин дол, Биноврашки дол, Парасински дол, Дългоделска Огоста (Дългиделска Огоста), Бучка, Въртешница (Лева река), Рибине, Скът. Средногодишният отток на реката при град Чипровци е $0.81 \text{ m}^3/\text{s}$, а при станция Мизия – $25.40 \text{ m}^3/\text{s}$. Максимумът е през пролетта (април-май), което се дължи на топенето на снежната покривка и пролетните дъждове, а минимумът през август. Данните за вътрешногодишното разпределение на речния отток за периода 1950/1951 - 1982/1983 г. са представени в таблица 3.2.1-1.

Таблица 3.2.1.1.. Вътрешногодишно разпределение на речния отток на река Огоста за периода 1950/1951 - 1982/1983 г.

Речен отток	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ср. год
Количество (m^3/s)	22,80	31,60	45,6	48,3	49,60	33,60	14,30	7,01	10,10	5,91	15,50	20,20	25,40
Количество (% от годишния обем)	7,50	10,40	15,0	15,9	16,30	11,00	4,70	2,30	3,30	5,10	6,60	7,50	100,0

По течението на реката са разположени 20 населени места, в т.ч. 4 града и 16 села, от които, в обхвата на разглеждания проект за ОУП, само град Монтана.

Четвъртият по площ и втори по обем, изкуствен водоем в страната, – язовир „Огоста” се намира на 600 метра югозападно от крайните квартали на гр. Монтана, на 60 метра над нивото на града и събира водите на реките Огоста, Бързия и Златица. Водосборният басейн е с площ 948 km^2 , а самият язовир заема площ от $23,6 \text{ km}^2$. Средногодишната водна маса на язовир „Огоста” е 384 млн. m^3 , а общият обем - 506 млн. m^3 . Хидротехническото съоръжение е изградено с цел напояване на големи площи селскостопанска земя, простиращи се от Монтана до областта Златията край Лом, но до 1989 година е прокарана едва половината от необходимата тръбна инфраструктура и тя така и никога не е изградена докрай. Понастоящем, водата на язовира почти не се използва за напояване, а за производство на електричество в двете водно-електротехнически централи – “Кошарник” и “Огоста”, разположени на язовирната стена. През 1999 г. водоемът е определен за промишлен риболов.

Разнообразието на риба в язовира е голямо-шаран, каракуда, червеноперка, платика, костур, скобар, мряна, сом, щека, уклея. Язовирът представлява и място за отдых и туризъм.

Река Цибрица извира северно от Костин връх (871 м) в Широка планина, част от Предбалкана на 818 м.н.в., под името Селска бара. При село Клисурица получава отдясно водите на река Клисурица и се насочва на изток вече под името Цибрица. След село Дългоделци завива на североизток и тече в широка асиметрична долина с по-стръмни десни брегове. Влива се отдясно в река Дунав на 716-ти км, на 27 м.н.в., на 700м, източно от село Долни Цибър.

Площта на водосборния басейн на река Цибрица е 933.6 км², като граничи само с други два водосборни басейна: на северозапад - река Лом, а на югоизток и юг - с водосборния басейн на река Огоста.

Основни притоци: леви - Цибър, Турловица, Душилница (Барата); десни - Клисурица, Винишка бара, Селска река.

Средният многогодишен отток в устието на реката е 2.00 m³/s, с ярко изразен максимум през пролетта (април-юни).

По течението на реката са разположени 11 населени места — един град и 10 села, от които в устройваната територия попадат град Монтана и селата Смоляновци, Клисурица и Безденица;

Според типологията на повърхностните води, на територията на Община Монтана се идентифицират два типа водно тяло категория "река" - „Предпланински каменен тип" (TP 110111 – код BGTR9) и „Големи чакълесто-пясъчни реки" (TP 102110 – код BGTR4).

Списък с типовете повърхностни водни тела категория реки и разпределение на типовете по поречия е представен на таблица 3.2.1.2.

Таблица 3.2.1.2. Типове повърхностни водни тела категория реки и разпределението на типовете по поречия.

Описание	Тип	Код на тип	Име на типа	Име на реката	Дължина (km)
р. Цибрица, от извора до с. Разград	TP 111111	BGTR13	Малки и средни чакълесто пясъчни реки	Цибрица	95.970
р. Нечинска бара, от извора до вливането ѝ в яз. „Христо Смирненски"	TP 111111	BGTR13	Малки и средни чакълесто пясъчни реки	Нечинска бара	20.500
р. Шугавица, от извора до вливането ѝ в р. Огоста	P 111111	BGTR13	Малки и средни чакълесто пясъчни реки	Шугавица	43.136

р.Огоста, от извора до вливането й в яз."Огоста" и притоците Превалска и Дългоделска	❖ Р 111111	BGTR13	Малки и средни чакълесто пясъчни реки	Огоста	138.638
р.Огоста, от яз."Огоста" до с.Сараево, р.Ботуня, от гр.Криводол до вливане в р. Огоста р.Скът, от с.Бъркачево до вливане в р.Огоста	ТР 102110	BGTR4	Големи чакълесто пясъчни реки	Огоста	222.907

Според типологията на повърхностните води на територията на общината се идентифицира един тип водно тяло категорията "езеро"- яз. „Огоста” - „Големи средновисоки сладководни езера с дълбочина над 6 m” (тип ТЕ 111000 – код на тип BGTL12).

Територията попада в Дунавски район за басейново управление на водите, с център град Плевен. По Плана за управление на речните басейни в общината са идентифицирани 6 повърхностни водни тела – пет в категория реки и едно в категория езеро и приравнените към тях :

❖ BG1OG700R005 „Шугавица OGRWB05” с код на типа BGTR13, обхващащо река Шугавица от извора до вливането в река Огоста. В общината водното тяло обхваща площи от землищата на селата Сумер, Трифоново, Крапчене, Николово и Долно Белотинци. Реката е десен приток на Огоста с дължина 43.136 км и обща площ на водосборния басейн от 213 км², което представлява 6.7 % от водосборния басейн на река Огоста;

❖ BG1OG789R001, Огоста RWB01” с код на типа BGTR13, обхващаща река Огоста, от извора до вливането в язовир „Огоста” и притоците Превалска и Дългоделска. Дължината на водното тяло е 138.638 км;

❖ BG1WO800R016, Цибрица WORWB16 с код на типа BGTR13, обхващащо река Цибрица, от извора до село Разград, с дължина 95.970 км;

❖ BG1WO600R013, Нечинска бара WORWB13, с код на типа BGTR13, обхващаща р.Нечинска бара, от извора до вливането й в яз. „Христо Смирненски”. с дължина 20.500 км;

❖ BG1OG307R013, Огоста Скът OGRWB13 с код на типа BGTR4, обхващаща р.Огоста, от яз. „Огоста” до с.Сараево; р.Ботуня, от гр.Криводол до вливане в р.Огоста и р.Скът, от с.Бъркачево до вливане в р.Огоста, с дължина 222.907км;

❖ BG1OG700L004, ОГОСТА OGRWB004, с код на типа BGTL12, обхващащо язовир „Огоста” с площ 23.600 км² и обща площ на водосборния басейн от 66.108 км². Язовирът е включен в списъка на комплексните и значими язовири, публична държавна собственост, съгласно Приложение №1 към чл. 13, т. 1 от Закона за водите.

Стопанисва се от „Напоителни системи” ЕАД, град София, клон Мизия;

Състоянието на повърхностни водни тела категория реки, на територията на Община Монтана, съгласно ПУРБ 2010-2015 в Дунавски район, е представено на таблица 3.2.1.3.

Таблица 3.2.1.3. Състояние на повърхностните водни тела категория реки на територията на Община Монтана съгласно ПУРБ 2010- 2015 в Дунавски район.

Код на водното тяло	Име на реката	Код на типа	Описание	Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние
BG1OG307R013	Огоста	BGTR4	река Огоста, от яз. „Огоста” до с.Сараево, р. Ботуня, от гр. Криводол до вливане в р. Огоста и р.Скът, от с.Бъркачево до вливане в р. Огоста	лошо	лошо
BG1OG700R005	Шугавица	BGTR13	река Шугавица, от извора до вливането в река Огоста	добро	добро
BG1OG789R001	Огоста	BGTR13	река Огоста, от извора до вливането в яз. „Огоста” и притоците Превалска и Дългоделска	умерено	добро
BG1WO600R013	Нечинска бара	BGTR13	река Нечинска бара, от извора до вливането ѝ в яз. „Христо Смирненски”	добро	добро
BG1WO800R016	Цибрица	BGTR13	река Цибрица, от извора до с.Разград	добро	добро

Състоянието на повърхностни водни тела категория езера, на територията на Община Монтана, съгласно ПУРБ 2010-2015 в Дунавски район, е: Изкуствено водно тяло яз. „Огоста” BG1OG700L004 - Екологичен потенциал – добър; Химическо състояние – добро.

Във връзка с изготвянето на нов (актуализиран) ПУРБ 2016-2021, са предложени нови граници на повърхностните водни тела, въз основа на новата типология след 2010 година. (Приложение № 6, към чл. 12, ал. 4, Таблица 1. Характеристика на типовете водни тела от категория „река“, „езеро“ и „преходни води“, за които е разработена класификационна система за оценка на екологичното състояние от Наредба Н-4 за характеризирание на повърхностните води в сила от 05.03.2013). Тези нови граници на водните тела са предварителни в момента, и не са окончателни. До края на действие на първият ПУРБ, ще ползваме водните тела в границите, за които имаме оценка към 2010 година.

С влизане в сила на актуализирания втори ПУРБ, ще бъдат променени границите и обособени новите повърхностните водни тела, с нови кодове и в актуализираните граници на типовете.

Антропогенното въздействие върху течащите повърхностни води се обуславя от т.н. "точкови" и "дифузни" източници.

Точкови източници са:

- Канализации на населени места, заустващи без необходимото пречистване;
- Зауствания на промишлени отпадъчни води от индустриални обекти - липсват ефективни пречиствателни съоръжения, голяма част от тях са морално и физически остарели и не се експлоатират и поддържат съгласно изискванията;
- Зауствания на непречистени отпадъчни води от селскостопански ферми.

Дифузни източници са:

- Населени места с над 2000 е.ж. без изградени градски канализации;
- Сметища на населени места с над 2000 е.ж.;
- Дифузни източници на замърсяване от индустрията – зауствания на отпадъчни води в попивни кладенци и безотточни лагуни, наличие на нерегламентирани депа за производствени отпадъци;
- Селско стопанство – нерегламентирано натрупване на торови маси, безразборно торене и т.н. стари замърсявания.

Състоянието на повърхностните води се определя по данни на Националната система за мониторинг – НАСЕМ. Качествата на повърхностните води в реките се оценява съобразно изискванията на Наредба № 7 за показатели и норми за определяне качеството на течащите повърхностни води.

Като зони за защита на водите, за водните тела са регламентирани санитарно-охранителни зони, защитени зони по Натура 2000, чувствителни и уязвими зони.

Мониторингът на повърхностните води е част от Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС) и обхваща програми за контролен и оперативен мониторинг. Целта на мониторинговите програми за контролен мониторинг е да осигурят необходимата информация за оценка на състоянието на водите в рамките на речния басейн или подбасейн. Оперативните програми за мониторинг следва да определят състоянието на водните тела в риск и да оценят промените, които са настъпили в резултат от прилагането на програмата от мерки.

Мрежите за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води и измерваните показатели в тях, са регламентирани със Заповед № РД – 182/26.02.2013 на Министъра на околната среда и водите.

Общият брой на пунктовете на територията на страната ни е 617, от които, на територията на Басейнова дирекция за управление на водите Дунавски район - 134 пункта за контролен мониторинг и 54 пункта за оперативен мониторинг.

От програмата Мониторинг на повърхностни води на територията на Дунавски район в периода на ПУРБ (2013-2015), на територията на Община Монтана са определени следните пунктове за **контролен и оперативен физикохимичен мониторинг Категория Реки:**

- Код на пункта: BG1OG00731MS140; Име на пункта: р. Огоста, след гр.Монтана; Код на водното тяло: BG1OG307R013; Географски координати: N=43°25'17.3", E=23°14'46.8". В този пункт се извършва контролен и оперативен физикохимичен мониторинг. При контролния мониторинг се измерват: Основни физикохимични показатели от I и II група, с честота 4 пъти годишно; Приоритетни вещества - 6, 20, 23, 24; Специфични замърсители - I -1, 2; II -1, 2, 3, 4, 5, 6 III - 1, 2; Хидроморф. елементи за качество - 1-3.

При оперативния физикохимичен мониторинг се измерват: Основни физикохимични показатели - I-1, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14; Приоритетни вещества - 6, 20, 23; Специфични замърсители - I-1,2; III -1.

- Код на пункта: BG1OG00733MS150; Име на пункта: р. Огоста, след язовир „Огоста”; Код на водното тяло: BG1OG307R013; Географски координати: N= 43°23'56.7", E= 23°13'07.0". В този пункт се извършва контролен мониторинг. При контролния мониторинг се измерват: Основни физикохимични показатели от I и II група, с честота 4 пъти годишно; Специфични замърсители - II -5; Хидроморф. елементи за качество - 1-3.

- Код на пункта: BG1OG00795 MS160; Име на пункта: р. Огоста/преди яз. „Огоста”, мост с. Г.Церовене; Код на водното тяло: BG1OG789 R001; Географски координати: N=43°23'26.1", E=23°07'6.7". В този пункт се извършва контролен мониторинг. При контролния мониторинг се измерват: Основни физикохимични показатели от I и II група, с честота 4 пъти годишно; Специфични замърсители - II -1, 2, 3, 4, 5; Хидроморф. елементи за качество - 1-3.

От програмата Мониторинг на повърхностни води на територията на Дунавски район в периода на ПУРБ (2013-2015), на територията на Община Монтана е определен един пункт за **контролен физикохимичен мониторинг Категория Езера:**

- Код на пункта: BG1OG00739MS031; Име на пункта: Язовир „ Огоста” на стената; Код на водното тяло: BG1OG700 L004.

При контролния мониторинг се измерват: Основни физикохимични показатели от I група; Специфични замърсители - II-2, 5; Хидроморф. елементи за качество - 2-3.

Със символ I и II се обозначават групите основни физикохимични показатели, които се мониторира, съгласно Приложение 4.1.2 .от ПУРБ. С числа (1, 2, 3 ...) се обозначават, в графата, приоритетните вещества, които се мониторира, съгласно Приложение 4.1.2.от ПУРБ. С числа (1, 2, 3,) се обозначават, в графата, специфичните замърсители, които се мониторира, съгласно Приложение 4.1.3. от Раздел 4 на ПУРБ. Със символи 1, 2, 3 са отбелязани хидроморфологичните елементи за качество.

Показателите, които се наблюдават, са основни физикохимични, приоритетни вещества и специфични замърсители, като честотата им на мониторинг е от 4 до 12 пъти в годината.

Измерваните показатели са разделени в три групи:

- Основни физикохимични показатели - температура, рН, неразтворени вещества, електропроводимост, биогенни елементи ($\text{NH}_4\text{-N}$, $\text{NO}_3\text{-N}$, PO_4), разтворен кислород, наситеност с кислород, перманганатна окисляемост, БПК, ХПК, желязо, манган, сулфати, хлориди и др.;
- Приоритетни вещества - силно токсични, устойчиви и лесно биоакумулиращи се вещества. Броят им е 33;
- Специфични замърсители - органични вещества, тежки метали и металоиди, цианиди, феноли и други специфични вещества.

От програмата Мониторинг на повърхностни води на територията на Дунавски район в периода на ПУРБ (2013-2015), на територията на Община Монтана е определен един пункт за **контролен хидробиологичен мониторинг Категория Реки:**

- Код на пункта: BG1OG00731MS140; Име на пункта: Монтана; след яз. „Огоста“; Географски координати: $\text{N}=43^\circ25'17.3''$; $\text{E}=23^\circ14'46.8''$; Код на водното тяло: BG1OG307R013;

От програмата Мониторинг на повърхностни води на територията на Дунавски район в периода на ПУРБ (2013-2015), на територията на Община Монтана е определен един пункт за **контролен хидробиологичен мониторинг Категория Езера:**

- Код на пункта: BG1OG00073MS041; Име на пункта/Язовира – Огоста; Географски координати: $\text{N}=43^\circ23'49.4''$; $\text{E}=23^\circ11'58''$; Код на водното тяло: BG1OG700L004.

От мониторинговата програма, в изпълнение на Наредба 2/13.09.2007 за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници, за повърхностните води на територията на Община Монтана е определен един пункт:

- Код на пункта: BG1OG00731MS140; Име на пункта: Монтана; след яз. „Огоста“; Географски координати: $\text{N}=43^\circ42'15''$; $\text{E}=23^\circ24'63''$; Код на водното тяло: BG1OG307R013; Показатели - нитрати NO_3 / ортофосфати PO_4 ; Честота/год. (за всеки показател)- 12/г/ 4/г.

През 2014 год. в БДУВДР– Плевен, съгласно изискванията на Глава Десета „Управление на водите“, Раздел IV „Характеризиране на района за басейново управление на водите“ на Закона за водите и в съответствие с изискванията на Директива 2000/60/ЕС, се извърши Междинен преглед на значимите проблеми при управлението на водите в Дунавски район за басейново управление. Като основна част от този преглед е оценката на риска за недостигане на целите за опазване на околната среда, в рамките на добро състояние на водите. В обема от дейности, свързани с този преглед, бяха определени нови граници на повърхностните водни тела, въз основа на новата типология след 2010 година. (Приложение № 6, към чл.12, ал. 4, Таблица 1. Характеристика на типовете водни тела от категория „река“, „езеро“ и „преходни води“, за които е разработена класификационна система за оценка на екологичното състояние от Наредба Н-4 за характеризирание на повърхностните води в сила от 05.03.2013). Тези нови граници на водните тела са предварителни в момента, и не са окончателни. До края на действие на първият ПУРБ ще ползваме водните тела в границите, за които имаме оценка към 2010 г.

Според *Междинен преглед на значими проблеми при управление на водите в Дунавски район 2014 г.*, е направена Риск оценка на повърхностните водни тела в БДУВДР.

Водни тела в риск - за тях е ясно, без необходимост от по-нататъшно охарактеризиране или допълнителни мониторингови данни, че няма да постигнат екологичните цели в РДВ.

Водни тела, които е възможно да са в риск – за тях има вероятност да не постигнат екологичните цели в РДВ, но поради недостатъчно данни не може да се направи, със достатъчна сигурност, окончателна оценка. За тях са необходими допълнителни мониторингови данни за окончателната оценка.

Водни тела, които не са в риск – за тях е ясно, без необходимост от по-нататъшно охарактеризиране или допълнителни мониторингови данни, че ще постигнат екологичните цели в РДВ.

Риск-оценка на повърхностните водни тела на територията на Община Монтана с променени граници и обособени нови повърхностните водни тела:

- Код на повърхностното водно тяло: BG1OG307R1213; Географско описание на повърхностното водно тяло: р. Огоста, след язовир „Огоста“ до вливане на р. Ботуня при Бойчиновци; Дължина на реките, km/площ на язовира, км - 19.549; Водосбор на площ, km² - 167.183; Оценка по биологичните елементи за качество: Риск-оценка: вероятно в риск; Оценка по физико-химични показатели: Кислороден режим: в риск, Биогенни замърсители: в риск (общ Р, N); Специфични замърсители: не е в риск; Риск-оценка: в риск. Обща екологична оценка на риска: в риск; Химична оценка на риска: приоритетни вещества: вероятно в риск.

- Код на повърхностното водно тяло: BG1OG600R1018; Географско описание на повърхностното водно тяло: р. Ботуня, от вливане на р. Въртешница при Криводол, до вливане в р. Огоста при Бойчиновци; Дължина на реките, km/площ на язовира, км - 23.238; Водосбор на площ, km - 113.989; Оценка по биологичните елементи за качество: Риск-оценка: в риск; Оценка по физико-химични показатели: Кислороден режим: не е в риск; Биогенни замърсители: в риск (общ Р, N); Специфични замърсители: не е в риск Риск-оценка: в риск. Обща екологична оценка на риска: в риск; Химична оценка на риска: приоритетни вещества: вероятно в риск.
- Код на повърхностното водно тяло: BG1OG700L004; Географско описание на повърхностното водно тяло: язовир „Огоста”; Дължина на реките, km/площ на язовира, км – 23.600; Водосбор на площ, km - 66.108; Оценка по биологичните елементи за качество: Риск-оценка: в риск; Оценка по физико-химични показатели: Кислороден режим: не е в риск; Биогенни замърсители: в риск (общ Р, N); Специфични замърсители: в риск (As); Риск-оценка: в риск. Обща екологична оценка на риска: в риск; Химична оценка на риска: приоритетни вещества: вероятно в риск.
- Код на повърхностното водно тяло: BG1OG700R005; Географско описание на повърхностното водно тяло: р. Шугавица, от извор до вливане в р. Огоста при Долно Белотинци; Дължина на реките, km/площ на язовира, км - 42.166; Водосбор на площ, km - 220.113; Оценка по биологичните елементи за качество: Риск-оценка: вероятно в риск; Оценка по физико-химични показатели: Кислороден режим: не е в риск; Биогенни замърсители: в риск (NNO3, общ N); Специфични замърсители: не е в риск; Риск-оценка: в риск. Обща екологична оценка на риска: в риск; Химична оценка на риска: приоритетни вещества: вероятно в риск.
- Код на повърхностното водно тяло: BG1OG789R1001; Географско описание на повърхностното водно тяло: р. Огоста, от вливане на р. Дългоделска при Гаврил Геново до язовир „Огоста” при Горно Церовене; Дължина на реките, km/площ на язовира, км - 4.084; Водосбор на площ, km - 50.843; Оценка по биологичните елементи за качество: Риск-оценка: в риск; Оценка по физико-химични показатели: Кислороден режим: не е в риск; Биогенни замърсители: в риск (P-PO4); Специфични замърсители: в риск (As) 4.084; Риск оценка: в риск. Обща екологична оценка на риска: в риск; Химична оценка на риска - приоритетни вещества: вероятно в риск.
- Код на повърхностното водно тяло: BG1WO800R1016; Географско описание на повърхностното водно тяло: р. Цибрица, от извор до устие, вкл. приток - р. Цибър; Дължина на реките, km/площ на язовира, км - 80.897; Водосбор на площ, km - 814.787; Оценка по биологичните елементи за качество: Риск-оценка: в риск; Оценка по физико-химични показатели: Кислороден режим: не е в риск; Биогенни замърсители: в риск (NNH4, NO3, общ N); Специфични замърсители: не е в риск; Риск-оценка: в риск.

Обща екологична оценка на риска: в риск; Химична оценка на риска: приоритетни вещества: в риск.

Общината и регионът се характеризират с директни зауствания на отпадъчни води във водоприемниците, тъй като ПСОВ са изградени само в областния център.

Определените мерки, за постигане на целите на опазване на околната среда за повърхностните водни тела на територията на общината, са следните:

❖ Основни мерки:

- Контрол на изпълнението на условията на разрешителното за заустване на отпадъчни води във водни обекти;
- Контрол на задължителното изпълнение, от земеделските стопани в уязвимите зони, на програми от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски стопанства;
- Спазване на правилата за добра земеделска практика, с цел опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници;
- Разрешителен режим за водно тяло, съобразно ОВОС/екологичната оценка и/или оценката за съвместимост;
- Забрана за издаване на разрешителни за водовземане с цел БЕЦ (с изключение на руслови БЕЦ на съществуващи бентове и прагове);
- Контрол по спазване на условията в разрешителното за водовземане;

❖ Допълнителни мерки:

- Допълнителни условия, в издадените и новоиздаващите се разрешителни, за заустване на отпадъчни води в повърхностни водни обекти, с цел достигане на доброто състояние на водния обект;
- Подобряване на сметосъбирането и сметоизвозването в населените места.

Наводненията са природно явление, което не може да бъде предотвратено. Вероятността за тяхната поява и степента на пораженията им зависят от редица фактори, познаването и управлението на които, позволява да се въздейства върху общите негативни последици от наводненията. Директива 2007/60/ЕО относно оценката и управлението на риска от наводнения (Директива за наводненията) създава рамка за оценка и управление на риска от наводнения в държавите-членки на Европейския съюз. Тя създава база за подобряване управлението на риска от наводнения и цели намаляване на неблагоприятните последици за човешкото здраве, околна среда, културното наследство и стопанската дейност. Изискването е да се оценят дали водните течения и крайбрежието са изложени на риск от наводнения, да се нанесат на карта разпространението на наводнението при различни сценарии, стопанските активи и хората в тези области и да се предприемат адекватни и координирани мерки за намаляване на риска от наводнения.

Оценен, по Европейската Директива за наводненията и Закона за водите, рискът от наводнения е значителен по части от поречието на р.Огоста, но повечето места са извън територията на Община Монтана. Във връзка с наводненията през летния период на 2014 г. в Северна България, по информация на Басейнова дирекция - Дунавски район, на територията на Община Монтана няма определени райони с потенциален риск от наводнения. Уязвима зона, от наводнения на територията на общината, е зоната около р. Огоста и р. Цибрица, а цялата територия на Община Монтана е определена като чувствителна зона.

При изследване на участъците на територията на общината по проектни единици /Приложение 9.1 от проекта на ПОРН/ са установени следните участъци:

- Река Цибрица; Населено място: Долно Церовене; Минали наводнения: да; Население в участъка към 2010: 849; Опасни замърсители: не; Зони за защита на водите: зони по НАТУРА 2000 (SPA); Културно наследство: не; Площ на участъка (км²): 8.42.

- Река Шугавица; Населено място:Крапчене; Минали наводнения: не; Население в участъка към 2010: 322; Опасни замърсители: да; Зони за защита на водите: зони по НАТУРА 2000 (SPA); Културно наследство: не; Площ на участъка (км²): 8.96.

- Река Огоста; Населено място: Монтана; Минали наводнения: да; Население в участъка към 2010: 44602; Опасни замърсители: да; Зони за защита на водите: не; Културно наследство: да; Площ на участъка (км²): 29.73.

Значими събития на територията на общината, свързани с наводнения, са:

- Населено място: Монтана; Река - Огоста; Дата на настъпване на наводнението: 26 юли 1999 г.

- Населено място: Вирове; Река - Варовска; Дата на настъпване на наводнението: 16 август 2005 г.

- Населено място: Монтана, Мала Кутловица; Река - Огоста; Дата на настъпване на наводнението: 16 август 2005 г. и 23 август 2005 г.

- Населено място: Горно Церовене; Река - Огоста, дере; Дата на настъпване на наводнението: 16 август 2005 г., 7 август 2007 г.

- Населено място: Сумер; Река - Шугавица; Дата на настъпване на наводнението: 16 август 2005 г.

На база на оценката на значимостта на потенциални бъдещи наводнения в Дунавски район (Приложение 9.2 от проекта на ПОРН) са определени следните потенциални бъдещи наводнения на територията на общината:

- Населено място: Крапчене; Река - Шугавица; Значимост "Човешко здраве": не; Значимост "Стопанска дейност": да; Значимост "Околна среда": не; Значимост "Културно наследство": не; Значимо по брой показатели: 2; Значимо по брой категории: 1.

- Населено място: Монтана; Река - Огоста; Значимост "Човешко здраве": да; Значимост "Стопанска дейност": да; Значимост "Околна среда": да; Значимост "Културно наследство": не; Значимо по брой показатели: 4; Значимо по брой категории: 3.

По предварителни разчети, от реализацията на ОУП, се очаква незначително въздействие върху съществуващите хидроложки условия на района и върху режима и качеството на повърхностните води.

3.2.2. Подземни води.

Подземните води са ценен природен ресурс и източник за задоволяване, както на различни потребности за формиране на природната среда, така и като важен воден ресурс за задоволяване на потребностите на човека и на икономиката, като цяло. Подземните води в България имат свои собствени басейни, в които се извършват процесите на тяхното количествено натрупване, движение и формиране на хидрохимичните им свойства.

Факторите, които определят условията за формиране на подземните води в България, тяхната динамика и режим са много, но първостепенно значение, от тях, имат:

- Физико-географски – релеф, климат, хидрология, хидрография;
- Геоложки – геоложки строеж, литоложки състав на скалите и тектонски структури.

Релефът играе определена роля в режима, динамиката, количеството и качеството на подземните води. Изхождайки от морфогенетичните, орографските и тектонски белези в България, са определени четири основни геоморфоложки ивици (области): Дунавска хълмиста равнина, Старопланинска ивица, Преходна ивица и Рило-Родопски масив.

Изхождайки от главните физико-географски и геоложки фактори, които предопределят разпространението, произхода, количеството, режима и динамиката на различните видове подземни води, България се разделя на три хидрогеоложки региона: Мизийски, Балканиден и Рило-Родопски, като районът на управление на Басейнова дирекция Дунавски район обхваща Мизийския и Балканидния хидрогеоложки регион.

В териториалния обхват на ОУП на Община Монтана са развити няколко подземни водни тела, представени на таблица 3.2.2.1.

Таблица 3.2.2.1. Подземни водни тела в териториалния обхват на ОУП.

ГИС слой	Код на водното тяло към 2009 г.	Наименование на водното тяло към 2009 г.	Площ на водното тяло към 2009 г., km ²
1	BG1G0000Qal014	Порови води в Кватерна - р. Цибрица	63
1	BG1G0000Qal015	Порови води в Кватерна - р. Огоста	250

1	BG1G0000Qpl023	Порови води в Кватернера - между реките Лом и Искър	2890
2	BG1G00000N2034	Порови води в Неогена - Ломско-Плевенска депресия	1734
4	BG1G00N1bp036	Карстови води в Ломско- Плевенска депресия;	6573
5	BG1G0000TJK044	Карстови води в Западния Балкан	8904

Тези Подземни водни тела се запазват и в проекта за ПУРП за периода 2016-2021 г.

Подземните водни тела на територията на Община Монтана, според първоначалната характеристика по ПУРБ на Дунавски района към 2009 г., се характеризират по следния начин:

- Наименование на подземното водно тяло (ПВТ): Порови води в Кватернера - р. Цибрица; Код на ПВТ: BG1G0000Qal014; ГИС слой: 1; Площ на ПВТ, км²: 63; Тип на вместващия колектор: поров; Тип на ПВТ: безнапорен; Литоложки строеж на ПВТ: чакъли и пясъци; Характеристика на покриващите, ПВТ, пластове в зоната на подхранване: песъчливо-глинести отложения; Средна дебелина на ПВТ:10.0; Средна водопроводимост, м²/ден: 125; Среден коефициент на филтрация, м/ден: 13; Защитно действие на покривните пластове: Благоприятно, %: 0; Средно, % : 10; Лошо, % : 90.

- Наименование на подземното водно тяло (ПВТ): Порови води в Кватернера - р. Огоста; Код на ПВТ: BG1G0000Qal015; ГИС слой: 1; Площ на ПВТ, км²: 250; Тип на вместващия колектор: поров; Тип на ПВТ: безнапорен; Литоложки строеж на ПВТ: чакъли и пясъци; Характеристика на покриващите, ПВТ, пластове в зоната на подхранване: песъчливи глини, глини и глинести пясъци; Средна дебелина на ПВТ: 8.0; Средна водопроводимост, м² /ден: 915; Среден коефициент на филтрация, м/ден: 114; Защитно действие на покривните пластове: Благоприятно, %: 0; Средно, %: 10; Лошо, %: 90.

- Наименование на подземното водно тяло (ПВТ): Порови води в Кватернера - между реките Лом и Искър; Код на ПВТ: BG1G0000Qpl023; ГИС слой: 1; Площ на ПВТ, км²: 2890; Тип на вместващия колектор: поров; Тип на ПВТ: безнапорен; Литоложки строеж на ПВТ: разнокъсови чакъли с песъчливо-глинест запълнител, на места с прослойки от пясъци; Характеристика на покриващите, ПВТ, пластове в зоната на подхранване: лъсови отложения; Средна дебелина на ПВТ: 25.0; Средна водопроводимост, м²/ден: 13; Среден коефициент на филтрация, м/ден: 2; Защитно действие на покривните пластове: Благоприятно, %: 30; Средно, %: 70; Лошо, %: 0.

- Наименование на подземното водно тяло (ПВТ): Порови води в Неогена - Ломско- Плевенска депресия; Код на ПВТ: BG1G00000N2034; ГИС слой: 2; Площ на ПВТ, км²: 3065; Тип на вместващия колектор: поров; Тип на ПВТ: горен слой - безнапорен, долен слой - напорен; Литоложки строеж на ПВТ: горен слой - сивозеленикави глини,

песъчливи глини и глинести пясъци в алтернация; с маломощни въглищни леци, долен слой - отгоре са разположени глини (водоупор), под тях следват разнорънети пясъци (водонос) с маломощни глинести прослойки; Характеристика на покриващите, ПВТ, пластове в зоната на подхранване: песъчливи глини и льос; Средна дебелина на ПВТ: горен слой - 70.0, долен слой - 100.0; Средна водопроводимост, м²/ден: горен слой - 140, долен слой - 2500; Среден коефициент на филтрация, м/ден: горен слой - 2, долен слой - 25; Защитно действие на покривните пластове: Благоприятно, %: горен слой - 0, долен слой - 95; Средно, %: долен слой - 10, долен слой - 5; Лошо, %: горен слой - 90, долен слой - 0.

- Наименование на подземното водно тяло (ПВТ): Карстови води в Ломско-Плевеска деприся; Код на ПВТ: BG1G00N1bp036; ГИС слой: 3; Площ на ПВТ, км²: 6573; Тип на вместващия колектор: карстов; Тип на ПВТ: напорен; Литоложки строеж на ПВТ: западна и централна част - варовици, шуплести, напукани и окарстени; източна част - варовити пясъчници и пясъци; Характеристика на покриващите, ПВТ, пластове в зоната на подхранване: льосови отложения в разкритите части; Средна дебелина на ПВТ: 250.0; Средна водопроводимост, м²/ден: 630; Среден коефициент на филтрация, м/ден: 2.5; Защитно действие на покривните пластове: Благоприятно, %: 95; Средно, %: 5; Лошо, %: 0.

Специфичната цел на ПУРБ, по отношение на подземните водни тела, е постигане на добро състояние на подземните води. Подземните водни тела на територията на Община Монтана се характеризират с добро химично и добро количествено състояние.

Главният фактор, определящ степента и характера на замърсеност на подземните води, е антропогенната дейност.

По-често срещаните замърсяващи вещества са амоняк, нитрати, нитрити, хлориди, тежки метали. Основни източници на замърсяване на подземните води са: замърсяване от заустване на непречистени битови и промишлени отпадъчни води, замърсените повърхностни води, наторяването с изкуствени торове, използването на пестициди за растителна защита, битово-фекалните отпадъчни води, отпадъчните води от личните животновъдни стопанства, нерегламентирани и неправилно експлоатирани сметища за битови отпадъци и т.н.

Най-често срещания дифузени натиск и въздействие върху ПВТ са: селско стопанство, населени места без канализация, подземни богатства.

Най-често срещания точкови натиск и въздействие върху ПВТ са: складове за пестициди, заустване на БОВ, депа, индустрия, комплексни разрешителни.

Съгласно Проекта за ПУРБ 2016-2021, Приложение 1.3.2.1. Характеризиране на ПВТ, риск-оценката на ПВТ на територията на Община Монтана е представено на таблица 3.2.2.2.

Таблица 3.2.2.2. Риск оценка на подземните водни тела на територията на Община Монтана.

Код на Подземно водно тяло	Наименование на водното тяло	Риск оценка по количество	Риск оценка по химия	Обща оценка
BG1G0000Qal014	Порови води в Кватернера - р. Цибрица	не	да	в риск
BG1G0000Qal015	Порови води в Кватернера - р. Огоста	не	да	в риск
BG1G0000Qpl023	Порови води в Кватернера - между реките Лом и Искър	не	да	в риск
BG1G00000N2034	Порови води в Неогена - Ломско-Плевенска депресия	не	да	в риск
BG1G0000TJK044	Карстови води в Западния Балкан	не	не	не

Мрежите за мониторинг на подземните води са регламентирани със Заповед № РД -182/26.02.2013 на Министъра на околната среда и водите. За Дунавски басейнов район, съгласно заповедта, са определени 84 пункта за мониторинг на зоните за защита на водите, които също се припокриват с пунктове от контролния мониторинг - 99 пункта за контролен и 28 пункта за оперативен мониторинг, от които общо 16 са на територията на РИОСВ-Монтана, а 5 - на територията на Община Монтана.

Пробите от подземни води се пробонабират и анализират от лабораториите на ИАОС по показателите, посочени в гореописаната Заповед. Измерваните показатели са разделени в четири групи - основни и допълнителни физикохимични показатели, специфични замърсители на подземни води - метали и металоиди и органични вещества.

Карстовият извор при гр. Монтана е един от най-големите, в тази част на страната, и е със средногодишен дебит над 200 л/сек, но варира в стойности многократно по-големи, което се дължи на комплексно подхранване от язовир „Огоста”.

Въздействие върху състоянието на подземните водни тела може да се очаква главно в районите, в които е необходимо да се извършат съществени изкопни работи.

Тези въздействия касаят частично осушаване на подземните водни тела по протежение на зоната на изкопните дейности, като степента на въздействие зависи от конкретната хидрогеоложка характеристика (в частност дълбочината на водните нива) на засегнатите подземни водни тела и наличието на водовземни съоръжения в близост до изкопните работи. Поради значителната разчлененост (респективно дренираност) на терена, през който минават трасето на евентуалните нови инфраструктурни елементи, тези въздействия най-вероятно могат да се определят като незначителни.

Оценката на това въздействие ще се направи на база изходната информация в ПУРБ за Дунавски район, както и на база актуална информация за тези водни тела, включително на база проведени консултации със заинтересовани страни (дружества), на които се засягат съоръжения – зони и съоръжения за водоснабдяване на населението, канализационни системи.

3.2.3. Зони за защита на водите.

Засягането на защитените територии и зони, обявени за опазване на природни местообитания и биологични видове, е разгледано в т. 3.5.4. Същевременно, те са и зони за защита на водите, съгласно чл. 119 а, ал.1, т.5 от Закона за водите, и поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване.

Съгласно Чл. 119а. (1) Зоните за защита на водите са:

1. Водните тела и санитарно-охранителните зони по чл. 119 (води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване);
2. Зоните с води за къпане;
3. Зоните, в които водите са чувствителни към биогенни елементи, включително:
 - а) уязвими зони;
 - б) чувствителни зони;
4. Зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми;
5. Защитените територии и зони, обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване.

В обхвата на Общия устройствен план не попадат две, от определените в чл. 119 а от Закона за водите, зони за защита на водите - зони за къпане и зони за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми.

Съгласно Заповед РД 970/28.07.2003 на Министъра на околната среда и водите, районът попада в чувствителна зона, т.е. се характеризира като водоприемник, който се намира или има риск да достигне състояние на еутрофикация - обогатяване с биогенните елементи азот и фосфор. Това състояние е свързано с ускорен растеж на водорасли и по-висши растителни видове, в резултат на което настъпва нежелано нарушаване в баланса на присъстващите, във водите, организми и влошаване на качеството на водите. Това изисква отпадъчните води от всички агломерации с над 10 000 еквивалентни жители, които се заустват в него, да бъдат предмет на допълнително пречистване с цел отстраняване на биогенните елементи азот и фосфор до определените, в разрешителното за заустване, индивидуални емисионни ограничения. По този начин водоприемникът се предпазва от допълнителна еутрофикация и се цели подобряване на неговото състояние.

Територията на общината, с надморска височина до 200 м, попада в *уязвима зона*, съгласно ДИРЕКТИВА 91/676/ЕИО от 12 декември 1991 година, регламентирана за България със Заповед № РД - 930/25.10.2010 на МОСВ за определяне на водите, които са замърсени и застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски източници и уязвимите зони, в които водите се замърсяват с нитрати от земеделски източници.

На територията на Община Монтана няма зони за защита на повърхностни води, предназначени за питейно битово водоснабдяване.

Съгласно Приложение 3.1.3. от ПУРБ: Регистър на зоните за защита на подземни води, предназначени за питейно битово водоснабдяване на територията на Община Монтана, има шест зони за защита (таблица 3.2.3.).

Таблица 3.2.3. Зони за защита на подземни води, предназначени за питейно битово водоснабдяване на територията на Община Монтана.

Код на зоната за защита	Код на Подземно водно тяло
BG1DGW0000QAL014	BG1G0000QAL014
BG1DGW0000QAL015	G1G0000QAL015
BG1DGW0000QPL023	BG1G0000QPL023
BG1DGW00000N2034	BG1G00000N2034
BG1DGW0000TJK044	BG1G0000TJK044

Съгласно Приложение 3.5.1: Регистър на защитените зони за опазване на типове природни местообитания и местообитания на видове растения и животни (без птици) в БДУВДР, на територията на Община Монтана има следните зони за защита:

- Код на защитената зона: BG0001040; Име на защитената зона за опазване на типовете природни местообитания и местообитания на видовете растения и животни (без птици): „Западна Стара Планина и Предбалкан”; Документ за обявяване на защитената зона: ПМС № 611 от 16.10.2007 г./обн. ДВ бр. 85 от 23.10.2007г; Поречие, име, код на водното тяло: западно от Огоста, р. Нечинска бара, BG1WO600R013; Описание на водното тяло: р.Нечинска бара, от извора до вливането ѝ в яз. „Христо Смирненски”;

- Код на защитената зона: BG0001040; Име на защитената зона за опазване на типовете природни местообитания и местообитания на видовете растения и животни (без птици): „Западна Стара Планина и Предбалкан”; Документ за обявяване на защитената зона - РМС № 611 от 16.10.2007г./ обн. ДВ бр. 85 от 23.10.2007г; В тази защитена зона влизат: Поречие, име, код на водното тяло: западно от Огоста, р. Цибрица, BG1WO800R016; Описание на водното тяло: р. Цибрица, от извора до с. Разград; Поречие, име, код на водното тяло: Огоста, р.Огоста, BG1OG789R001; Описание на водното тяло: р. Огоста, от извора до вливането в яз. „Огоста” и притоците Превалска и

Дългоделска; Поречие, име, код на водното тяло: Огоста, р. Огоста, BG1OG307R013; Описание на водното тяло: - р. Огоста, от яз. „Огоста” до с. Сараево, р.Ботуня, от гр. Криводол до вливане в р. Огоста и р. Скът, от с. Бъркачево до вливане в р. Огоста; Поречие, име, код на водното тяло: Огоста, яз. „Огоста”, BG1OG700L004; Описание на водното тяло: яз. „Огоста”, на р. Огоста, гр. Монтана;

- Код на защитената зона: BG0001040; Име на защитената зона за опазване на типовете природни местообитания и местообитания на видовете растения и животни (без птици) - „Пъстрина”; Документ за обявяване на защитената зона: РМС № 122 от 02.03.2007г./ обн. ДВ бр. 21 от 09.03.2007г. В тази защитена зона влизат: Поречие, име, код на водното тяло: Огоста, р. Шугавица, BG1OG700R005; Описание на водното тяло: р.Шугавица, от извора до вливането в р. Огоста; Поречие, име, код на водното тяло: Огоста, р. Шугавица, BG1OG700R005; Описание на водното тяло: р. Шугавица, от извора до вливането в р. Огоста.

Съгласно Приложение 3.5.2: Регистър на защитените зони за опазване на местообитания на птици и на територии, в които по време на размножаване, линееене, зимуване или миграция се струпват значителни количества птици, в БДУВДР на територията на Община Монтана има една зона за защита:

- Код на защитената зона: BG0002002; Име на защитената зона за опазване на местообитания на птици и на територии, в които по време на размножаване, линееене, зимуване или миграция се струпват значителни количества птици – „Западен Балкан”; Документ за обявяване на защитената зона: РМС № 802/04.10.2007, обн. ДВ бр. 107/ 18.12.2007; В тази защитена зона влизат: Поречие, име, код на водното тяло: западно от Огоста, р. Нечинска бара, BG1WO600R013; Описание на водното тяло: р. Нечинска бара, от извора до вливането ѝ в яз. „Христо Смирненски”; Поречие, име, код на водното тяло: западно от Огоста, р. Цибрица, BG1WO800R016; Описание на водното тяло: р. Цибрица, от извора до с. Разград; Поречие, име, код на водното тяло: Огоста, р.Огоста, BG1OG789R001; Описание на водното тяло: р.Огоста, от извора до вливането в яз. „Огоста” и притоците Превалска и Дългоделска; Поречие, име, код на водното тяло: Огоста, р.Огоста, BG1OG307R013; Описание на водното тяло: р.Огоста, от яз. „Огоста” до с. Сараево; р. Ботуня, от гр.Криводол до вливане в р. Огоста и р. Скът, от с. Бъркачево до вливане в р. Огоста;

3.2.4. Водоснабдяване на територията и съществуващ начин на третиране на отпадъчните води.

Съгласно българското законодателство, стремежът е към постигане на следните цели в областта на водоснабдяваните и канализационни системи:

- подобряване на условията на живот на населението, свързани с услугите по водоснабдяване и канализация;

- постигане на европейски стандарти в предоставянето на водоснабдителни и канализационни услуги;
- увеличаване на достъпността, надеждността и безопасността на услугите по водоснабдяване и канализация;
- опазване на околната среда и водите;
- подновяване, разширение и подобрене на съществуващата водоснабдителна и канализационна системи и прилежащите съоръжения;
- подобряване на качеството и ефективността на водоснабдителните и канализационни услуги.

На територията на общината съществуват 11 каптирани извора, 10 дренажа и 10 тръбни и шахтови кладенци, които са добри в количествено отношение, но не се използват рационално. Има недостиг на вода в някои от населените места. Водоснабдителната мрежа е остаряла и амортизирана. По-голяма част от водоизточниците са строени преди 1962 г. Водоносните хоризонти, от които се черпи вода посредством подземните водоизточници са: неогенски водоносен хоризонт (сармат), кватернерски водоносен хоризонт и юрски водоносен хоризонт.

По-голямата част от населението се обслужва от „Водоснабдяване и канализация“ ООД–Монтана. Водоснабдяване на населените места в общината се извършва по следният начин:

Град Монтана. Основен водоизточник за водоснабдяване е хидровъзел „Среченска бара“, от който по два довеждащи гравитачни водопровода с диаметри от Ø546 до Ø350мм и дължини, съответно 24 км и 25 км, водата се транспортира до напорните водоеми (общо шест броя: 4000 м³ /”Диана”/, 6500 м³ /”Мала Кутловица”/ и 13000 м³ /”Живовци”/, 700 м³ /”Живовци”/, 100 м³ /”Кошарник”/ и 75 м³ /”Палеково”/) на гр.Монтана, от които водата се подава към вътрешната водопроводна мрежа.

Старият карстов извор, от който се е водоснабдявал градът, след замърсяването му с арсен, се използва за промишлено водоснабдяване.

От Хидровъзел ”Среченска бара” в Община Монтана се водоснабдяват и селата Благово, Николово, Д. Белотинци и другото направление – Сумер, Крапчене, Трифоново, Стубел и Липен.

Режимно водоснабдяване на гр.Монтана, през годините, се е налагало при критично ниво на яз.”Среченска бара”, като последното такова е било през м.І – м.ІІІ.2013 г. Проблеми с водоснабдяването има по направлението „Среченска бара” - Стубел, тъй като довеждащия водопровод е с обща дължина около 28 км, изграден от азбестоциментови тръби и всяка авария нарушава нормалното водоснабдяване в крайните населени места за по няколко дни.

Довеждащите водопроводи са изградени от азбестоциментови тръби през 70 и 80-те години на миналия век, с изтекъл амортизационен срок, с големи загуби на вода от тях, преминаващи през пресечени терени, което допълнително затруднява тяхната експлоатация. Наложителна е подмяната им с нови полиетиленови тръби с висока плътност /ПЕВП/.

Село Войници се водоснабдява от шахтов кладенец, от който помпажно водата се подава в напорен водоем с обем 800 м³.

Село Студено буче се водоснабдява от два водоизточника: гравитачно от дренаж „Ягодник“ и помпажно от дренаж при ПС „Студено буче“, като водата постъпва в напорни резервоари, всеки с обем от 100 м³.

Село Долна Вереница се водоснабдява помпажно от дренаж „Дългия кладенец“, извор „Лечица“ и от извор „Палеково“. Селото е разделено на ниска и висока зона, всяка от които разполага с напорен водоем от по 100 м³. От водоизточник „Палеково“ се водоснабдява и част от вилната зона, както и един птицецентър.

Село Горна Вереница се водоснабдява помпажно от два водоизточника: извор при ПС1 и тръбен кладенец при ПС2, от които водата постъпва в напорен водоем с обем 300 м³.

Село Виноще се водоснабдява гравитачно от каптаж „Булин дол“, извори „Мончовец“, „Тръста“, „Рикошкото“, „Брестовите“, водата от които постъпва в два броя водоеми с обеми 70 и 63 м³. Има и помпажно водоснабдяване от дренаж при помпената станция, от която водата постъпва в напорен водоем с обем 500 м³.

Село Клисурска се водоснабдява помпажно от шахтови кладенци при двете помпени станции.

Село Смоляновци се водоснабдява на два подема от помпените станции на с.Клисурска, от които водата постъпва в черпателния резервоар на ПС „Смоляновци“ и оттам във водоем с обем 300 м³.

Село Д-р Йосифово се водоснабдява помпажно от един тръбен и един шахтов кладенец, от които водата постъпва в „контра“ водоем с обем 200 м³.

Село Габровница и село Вирове се водоснабдяват от един водоизточник – кладенец при ПС „Габровница“, от която водата постъпва в „контра“ водоемите на двете села с обеми 200 и 100 м³.

Село Безденица се водоснабдява помпажно от дренаж при ПС „Безденица“, от където водата постъпва в напорен водоем с обем 100 м³.

Село Славотин се водоснабдява помпажно от тръбен кладенец при ПС „Славотин“, от където водата постъпва в напорен водоем с обем 500 м³.

Село Долна Рикса се водоснабдява помпажно от тръбен кладенец при ПС „Долна Рикса“, от където водата постъпва в напорен водоем с обем 100 м³.

Село Горно Белотинци се водоснабдява помпажно на два подема от извор „Врелото”, от където водата постъпва в напорен водоем с обем 200 м³.

Село Горно Церовене се водоснабдява от каптаж ”Помеждинска бара”, който е на територията на община Г. Дамяново и извор при ПС „Г.Церовене”, от където водата постъпва в напорен водоем 600 м³.

Водоизточниците в Община Монтана са представени на таблица 3.2.4.

Таблица 3.2.4. Списък на водоизточниците в Община Монтана.

№	Наименование	Вид	Местоположение	В експлоатация	Разрешително № / дата	Срок	Наличие на СОЗ заповед №
	гр. Монтана						
1	д-ж /сш-№3917/	Дренаж	гр.Монтана	1	11510089/05.07.2007г.+решение №866/26.09.2012	06.07.2017	246/23.02.2010
2	дренаж	Дренаж		1			
	с. Безденица						
3	д-ж с L=15м; /сш-№1976/	Дренаж	с.Безденица	1	101234/14.11.2005 преномеровано №11511009/29.05.2015 и реш. №1640/29.05.2015	14.11.2025	103/10.10.2006
	с. Долна Вереница						
4	к-ж"Лечица"1 /нов/ сV=3,6мз	Извор	село Д.Вереница	1	11510094/16.07.2007+решение 765/14.08.2012	7.07.2017	198/04.11.2008
5	к-ж "Лечица"1 /стар/ сV=7,3мз	Извор	село Д.Вереница		не се ползва		
6	д-ж "Обършина"с L=20м;/V=3,9мз;	Дренаж	село Д.Вереница		11510789/03.09.2012	03.09.2017	
7	д-ж "Дългия к-ц" с L=15м;V=3,85мЗСШ	Дренаж	село Д.Вереница	1	11510847/07.05.2013	07.05.2023	
	с. Горна Вереница						

Доклад за екологична оценка на предварителен проект за ОУП на община Монтана

8	д-ж "Паметника"	Дренаж	село Г. Вереница	1	101330/29.12. 2005	29. 12. 2010	
9	тр.кл.	ТК	с. Г.Вереница	1			
	с. Студено буче						
10	каптаж 1	Извор	с.Ст.буче	1	11510527/17.06. 2010	17. 06. 2020	
11	каптаж 2	Извор	с. Ст.буче	1	11510527/17.06. 2010	17. 06. 2020	
12	д-ж"Ягодник"с L=; иV=4,76мз;сш№2296	Дренаж	с. Ст.буче	1	11510464/10.02. 2010	10. 02. 2020	342/20. 01. 2012
	с.Д-р Йосифово						
13	к-ж"Червен брег с V=20мз	Извор	село Д-р Йосифово	1	101379/06.2.2006 и реш.397/15.02. 2011	07. 02. 2021	64/28. 10.2010
14	тр.к-ц с Н=18м/за Безденица/	ТК	село Д-р Йосифово		не се ползва		
15	тр.к-ц с Н=55м; Q=15л/с	ТК	село Д-р Йосифово		не се ползва		
16	тр.к-ц с Н=55м ; Q=25л/с	ТК	село Д-р Йосифово		не се ползва		
17	тр.к-ц N:1 /БПС1/	ТК	село Д-р Йосифово		не се ползва		
18	тр.к-ц N:2 /БПС2/	ТК	село Д-р Йосифово	1	101595/07.7.2006	07. 07. 2031	132/05. 06.2007
	с.Габровница						
19	шахтов кладенец	ШК	село Габровница	1	100981/24.6.2005 и реш.563/29.08. 2011	25. 06. 2036	93/13.0 6.2006
20	тр.к-ц с Н=22м	ТК	село Габровница		не се ползва		
21	тр.к-ц с Н=22м	ТК	село Габровница		не се ползва		
	с.Клисурица						
22	шахтов кладенец	ШК	село				

Доклад за екологична оценка на предварителен проект за ОУП на община Монтана

	H=6м		Клисурица				
23	тръбен кл ./до ПС/	ТК	село Клисурица	1	101361/27.01. 2006	27. 01. 2031	125/13. 03.2007
24	тръбен кл.№1; H=43м	ТК	село Клисурица		не се ползва		
25	шахтов кладенец H=8м	ШК	село Клисурица	1	101594/07.07. 2006	07. 07. 2031	126/13. 03.2007
26	тръбен кл.	ТК	село Клисурица		не се ползва		
	с.Славотин						
27	тръбен кл. H=50м	ТК	село Славотин	1	101592/07.07. 2006	07. 07. 2031	131/29. 05.2007
28	тръбен кл. H=120м	ТК	село Славотин		не се ползва		
	с.Долна рикса						
29	тръбен кл. H=110м	ТК	село Д. Рикса	1	101467/10.04. 2006	10. 04. 2031	
	с. Войници						
30	шахтов кладенец-2бр.	ШК		2			
31	тръбен кладенец	ТК		1			
	с.Винище						
32	к-ж "Булин дол" с V=6,57м3	Извор	село Винище	1	11510526/17.06. 2010	17. 06. 2020	
33	"Рикошкото" cL=10м сV=3,37м3	Дренаж	село Винище	1	11510438/25.11. 2009	25. 11. 2019	отказ
34	"Рикошкото"2 сV=6,6м3	Извор	село Винище	1	11510438/25.11. 2009	25. 11. 2019	отказ
35	"Брестовете-горен" с L=13м	Дренаж	село Винище	1	11510451/18.12. 2009	18. 12. 2019	Зап.277 /13.04. 2011
36	"Брестовете- среден"сV=5,7м3	Извор		1	11510451/18.12. 2009	18.1 2.20	Зап.278 /20.04.

						19	2011
37	"Брестовете-долен"с V=5,6м3	Извор		1	11510451/18.12. 2009	18. 12. 2019	Зап.279 /04.05. 2011
38	Каптаж"Тръста" с V=2,27м3	Извор	село К.Рикса	1	11510455/12.01. 2010	12. 01. 2020	
39	"Мончовец"сL=5м; иСШ=2.88м3 №3154	Дренаж		1	11510455/12.01. 2010	12. 01. 2020	
40	д-ж с L=86,5м /при необх./	Дренаж	село Винище	1	11510366/20.07. 2009	20. 07. 2019	Зап.247 /04.03. 2010
	гр.Монтана						
41	к-ж с V=59м3	Извор	гр.Монтана	1	11530130/10.06. 2008 и решение 1210/05.11.2013	08. 02. 2024	
	с.Горно Белотинци						
42	к-ж "Врелото"	Извор	село Черно поле	1	11510529/23.06. 2010	23.0 6. 2016	отказ
	тръбен кладенец- проучв.	ТК	Г.Белотинци		не се ползва		

Всички водоизточници на територията, които се ползват, имат издадени разрешителни за водовземане (с изключение на с. Войници). Учредени са 14 броя СОЗ на водоизточници за питейно-битово водоснабдяване, а именно: д-ж "Палеково"(от водоизточника се водоснабдява вилна зона на гр. Монтана и с. Д. Вереница), д-ж с. Безденица, извор "Лечица-нов" с. Д.Вереница, д-ж "Ягодник" с. Ст.буче, извор „Червен брег" и ТК с. Д-р Йосифово, ШК с.Габровница, ТК към ПС "Клисурица-стара", ШК към ПС "Клисурица-нова", ТК с. Славотин, д-ж "Брестовете-горен", извори "Брестовете-среден" и „Брестовете-долен", д-ж към ПС на с. Винище. Останалите водоизточници са без учредени СОЗ. На територията на общината са изградени 32 приземни резервоари, с общ обем - 30 148 м³, в т.ч. 1 бр. (с обем-320 м³) резервоар за вода с непитейни качества в гр. Монтана. В експлоатация са 19 бр. помпени станции, в т.ч. 1бр. е към водоизточник „Извора" (вода с непитейни качества), която водоснабдява промишлената зона на гр. Монтана. Две от помпените станции (ПС "Смоляновци" и ПС "Горно Белотинци-II") са препомпващи (втори подъем). Към ПС "Д-р Йосифово" сезонно работи бункерна помпена станция, която подава вода от тръбния кладенец в черпателния резервоар на основната ПС.

Довеждащите водопроводи на територията на общината са 155 180 м, изградени от :

- азбесто-циментови тръби - 91 911 м или 59 % ;
- стоманени тръби - 18 950 м (12 %);
- полиетиленови тръби - 44 319 м (29 %).

Изградените до 2000 г. водопроводи са 115 448 м или 74.4 %, което обуславя големи загуби, вследствие на честите аварии.

Разпределителната мрежа на територията на общината е 297 732 м, изградена от:

- азбесто-циментови тръби - 91 911 м или 59 % ;
- стоманени тръби – 23 376 м (7.85 %);
- поцинковани тръби – 722 м (0,26 %)
- полиетиленови тръби – 78 042 м (26.21 %).

Изградените до 2000 г. водопроводи са 227 220 м или 76,32 %, което обуславя големи загуби, вследствие на честите аварии.

През месец август 2015 г. завърши изпълнението на проект „Разширение и рехабилитация на канализационната и водоснабдителната мрежи на гр. Монтана”, при което бяха подменени участъци от водопроводната и канализационна мрежа на гр. Монтана и изградена нова канализация.

През годините, съгласно инвестиционната си програма, „Вик”ООД-Монтана, е подменяла части от водопроводната мрежа на населените места.

Проблемни, за експлоатацията, са водопроводите, изградени от азбесто-циментови, поцинковани и стоманени тръби, положени миналия век.

Дружеството залага в инвестиционната програма ежегодна подмяна на част от съществуващата водопроводна мрежа.

Основни причини за недостиг на вода в населените места са:

- Режимно водоснабдяване на гр. Монтана и населените места, водоснабдявани от хидровъзел „Среченска бара”, се е налагало при критично ниво на яз. ”Среченска бара”;

- Недостиг на вода в населените места със собствени водоизточници се наблюдава през летните месеци и при засушаване, както и при използването на водата за поливане на земеделски култури през летния сезон.

- Остарялата водопреносна мрежа, която е основно от азбестоциментови тръби, която често аварира и е с голям процент на загуби.

Към момента, експлоатационното дружество „Вик” ООД-Монтана не разполага с изготвени проекти за подмяна и реконструкция на водоизточниците и водопроводната мрежа. Предвижда се текущ ремонт на помпени станции и оборудване, поддържане на СОЗ.

За осигуряване на надежно и качествено водоснабдяване е необходимо да се извърши подмяната на довеждащите гравитачни и напорни водопроводи е необходимо и саниране на всички напорни водоеми чрез вътрешна хидроизолация, което не е правено от тяхното изграждане през 60-те и 70-те години на миналия век.

Необходимо е и саниране на сградите на помпените станции - покриви, дограма, топлоизолация и др.

Необходимо да се извърши:

- подмяната на селищните водопроводни системи, с цел намаляване на аварията и течовете;
- изграждане на алтернативни водоизточници, с цел предотвратяване на режимно водоподаване при продължително засушаване;
- повишаване на енергийната ефективност.

Трябва да се отбележи, че след реализацията на проекта "Разширение и рехабилитация на канализационната и водоснабдителната мрежи на гр. Монтана" в града са реконструирани са 15.6 км. водопровод и 933 бр. сградни водопроводни отклонения.

Съществуващата канализационна система в Община Монтана е само 92 км, от които 86 км в областния и общински център. Канализационната мрежа е смесен тип – за битови, промишлени и дъждовни води, с изключение на комплексите "Младост" и "Кошарник", където е разделна. Събраните, от канализационните колектори, отпадъчни води заустват в градска пречиствателна станция за отпадъчни води (ГПСОВ).

След реализацията на проекта "Разширение и рехабилитация на канализационната и водоснабдителната мрежи на гр. Монтана", градът е осигурен на 100 % с канализационна система. Реконструирани са близо 43 км канализация, като в кв. „Мала Кутловица“ е изградена 4.3 км нова канализация. След реализацията на проекта в град Монтана, в областта на канализацията е извършено следното:

- Рехабилитация и подмяна на 17.36 км главни канализационни колектори;
- Изграждане на 4.22 км главни канализационни колектори;
- Рехабилитация и подмяна на 18.342 км вътрешна канализационна мрежа;
- Доизграждане на 4.48 км вътрешна канализационна мрежа;
- Реконструкция на 1 750 бр. сградни канализационни отклонения;
- Изграждане на 303 нови сградни канализационни отклонения;
- Изпълнен е канал за отвеждане на дъждовни води от площад „Георги Александров“ до р. Огоста, с дължина около километър.

По програма ИСПА е изградена и функционира пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ) в гр. Монтана, също и главни довеждащи колектори до нея.

Пречиствателната станция е пусната в експлоатация през 2009 г. Същата е оразмерена за 98 617ЕЖ, с $Q_{пр.}=17840\text{м}^3/\text{д}$.

Пречистването е тристъпално - механично, биологично и обезводняване на утайките. При реализацията на проекта "Разширение и рехабилитация на канализационната и водоснабдителна мрежи на гр. Монтана" е направена и комплексна инсталация за дефосфатизация на отпадни води в ПСОВ. Пречистените отпадъчни води се заустват в р. Огоста. Извършва се периодичен мониторинг на качествата на зауствените, в реката, води от лабораторията към ПСОВ и от акредитирана лаборатория, съгласно разрешителното за заустване.

Осъществява пълно биологично пречистване за „вторично“ стъпало в съответствие с директивите на ЕС, като е предвидено място за бъдещо модернизиране на станцията, така че да отговаря на изискванията за „третично“ пречистване. Технологиата, най-общо, включва механично и биологично пречистване, и третиране на утайките.

Механичното пречистване се извършва, посредством отстраняване на отпадъците, чрез груби и фини решетки и отстраняване на пясък, чрез аерирани пясъкозадържатели. Използваният биологичен процес е с активна утайка, включително зони за отстраняване на азот и отделно аеробно стъпало и свързаното уплътняване и обезводняване на утайките.

Ежедневно се извършва собствен мониторинг по определени показатели на заустваните пречистени отпадъчни води. Фирмата притежава Решение за извършване на дейности по временно съхраняване, предварително третиране и транспортиране на отпадъците

В рамките на проекта "Разширение и рехабилитация на канализационната и водоснабдителната мрежи на гр. Монтана" е направена и комплексна инсталация за дефосфатизация на отпадни води в ПСОВ.

По данните от Общинския план за развитие и Заданието за ОУП, водните ресурси в общината се формират от оттока на реките и подземните води. Средното годишно количество за жител е около 2300-2400 куб. метра, а използваемата част от него е от 800-1000 куб. метра на жител годишно. Ползването на достъпни води се ограничава от влошените им качества, в резултат на замърсяването им с битово-фекални и промишлени отпадъчни води. Ето защо, пречистването на отпадъчни води придобива изключително важно значение. В Община Монтана съществуват фирми и предприятия с изградени пречиствателни станции, пречиствателни съоръжения, мазниноуловители, каломаслоуловители. Отпадъчните им води се заустват в градската канализация. Приемник на водите е р. Огоста, която е II-ра категория, а в участъка на вливането на отпадъчните води до вливането на река Ботуня е III-та категория. Водопроводната и канализационната мрежи са остарели и се нуждаят от обновяване.

3.3. Земни недра и минерално разнообразие.

Геоложка основа има разнообразен характер. Установени са триаски, юрски и долнокредни плиткоморски утаени скали: червени пясъчници, конгломерати, варовици, мергели, пясъчливи варовици и др.

В местата по долината на река Огоста и притоците ѝ преобладават неозойски наслаги и алувиални отложения.

Главна тектонска структура тук е Монтанската антиклинала между с. Винощице и гр. Криводол, като повечето изследователи я причисляват към Белоградчишката мегаантиклинала, която завършва на изток периклинално към Пъстрина. Южното бедро на Монтанската антиклинала е по-цялостно, докато северното е по-ерозирано.

Най-стари, с докамбрийска възраст, са метаморфните скали, които изграждат така наречената диабазфилитоидна формация. В нея участват филити, алевролити, пясъчници, мрамори, кварцити, туфи, аргилити, кварцошисти.

Метаморфозата на много места е стигнала до там, че тези скали са превърнати в кристалинни шисти. Следваща по възраст формация е изградена от конгломерати, грубозърнести пясъчници и алевролити. По-млади, определени като карбонски, са диоритните интрузии, които имат ограничено участие. Характерна геоложка формация, изградена от червени конгломерат, брекчоконгломерати, пясъчници, алевролити, аргелити, се разкрива в западните части района. На север се срещат глинести варовици, варовити мергели, варовити аргилити и пясъчливи варовици, лъос. Най-млади, кватернерни, са отложенията в поречията и долините на минаващите през територията реки. Тези отложения са от валуни и чакъли с глинесто-пясъчлива спойка.

Наличните експлоатируеми запаси от полезните изкопаеми са с местно значение. Добиват се инертни материали – баластра, пясък, трошен камък, глина, ограничени количества златоносен пясък...

На територията на **община Монтана** са разположени следните обекти свързани с добив и първична преработка на подземни природни богатства от:

- находища за добив на глина “Клисурица” и “Благово”. Кариерите се разработват от “Керамик Балкан Груп” ООД, гр. Монтана, правопреемник на „Подова керамика” ООД;
- находище за варовик “Долно Белотинци” (ломен камък) строителен материал за пътното строителство.
- находище “Кошарник II”. Кариерата се разработва и през 2007 г. от “Стройкерамика” ООД, гр. Монтана, като дружеството има предоставена концесия за добив, от находище “Кошарник II”.
- находище на глина “Сумер” - консервирана

- находище за варовик - ломен камък „Белотинци“ с. Белотинци, общ. Монтана

- находище „Шугла“ - участъци „Север“ и „Юг“ на строителни материал в землището на с. Долно Белотинци, община Монтана;

- „Зъбера“ с. Белотинци за скално – облицовъчни материали.

ОУП запазва площта на устройствената зона, свързана с Кариери, насипи на 82.78 ха.

Действащи цехове за рязане и обработка на скални блокове за облицовъчни материали са на „Пъстрина“ към „Монолит“ АД, и „Бранко“ ООД, гр. Монтана

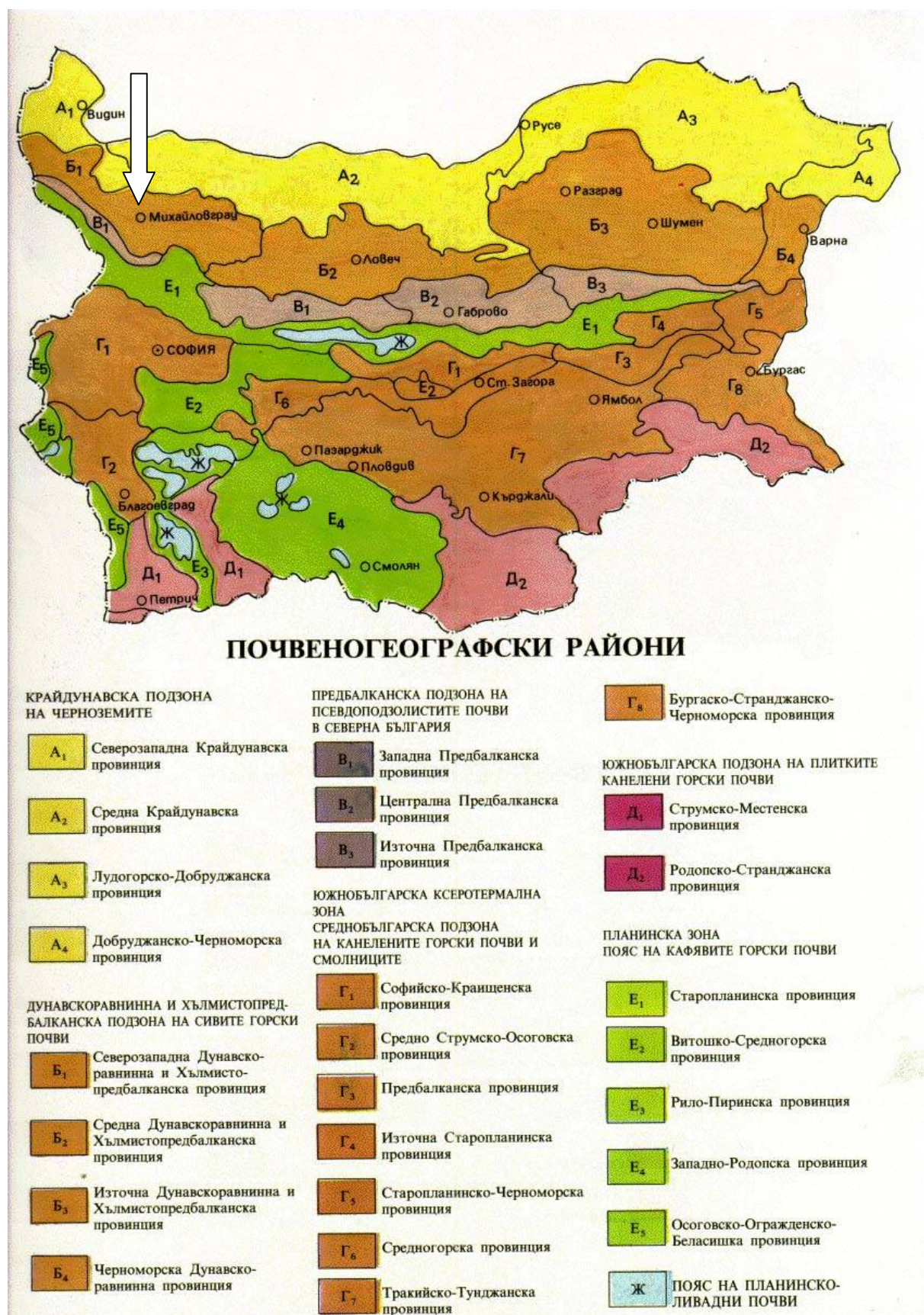
3.4. Почви и земеползване.

Почвено-географското райониране на България (по Нинов,1997) поставя територията на общината в Карпатско-Дунавската почвена област, Долнодунавска подобласт, западна Предбалканска провинция (фиг.3.4.1.).

Фигура 3.4.1. Почвено-географското райониране на България (по Нинов,1997).

Разпространени са лесивираните почви (**Luvisols**), които имат илувиален глинест Bt хоризонт, формиран вследствие на акумулацията на глина и ил, механично изнесени от повърхностния хоризонт. Според световната класификация на ФАО тези почви се определят като лувисоли.

Фигура 3.4-2. Почвеногеографски райони в България..

Паралелно често срещани са планосолите (Planosols). В този почвен тип са поставени именуваните досега у нас псевдоподзолисти горски почви, които са разпространени в сезонно повърхностно преовлажнявани терени. Името им идва от латинската дума „planus“ (равен, хоризонтален). Тези почви са с диагностичен елувиален Е-хоризонт (тип албик) и глинест, много трудно водопроницаем Вt -хоризонт под него, поради което текстурната диференциация на профила е много голяма. Първостепенно значение за формирането на планосолите има повърхностният елувиално-глеев процес (стагник) в условията на влошен дренаж. Ежегодно планосолите изпитват периодично повърхностно преовлажняване от застояване на валежни води и съответно силно изсушаване през сухия период. В практиката са по-известни под името „повърхностно преовлажнени почви“.

По долините на реките са формирани малки площи от наносни почви (алувиални, алувиално-ливадни) (Fluvisols). Това са млади почви, които се образуват от съвременните речни наноси. На Фигура 3.4.2 също са представени почвеногеографските райони в страната, според която общината е в Западна Предбалканска почвена провинция.

Почвите са предимно от среден и лош бонитет – III и IV група, клас S. Провинциална особеност е по-малката дълбочина на лесивираните почви.

Решаващо значение при формирането им оказват повишеното ниво (от 1 до 3 см дълбочина) на почвените води, както и различното им обрасване с растителност. формират се винаги на заливната и първата надзаливна тераса на реките; подложени са на периодично (може да не е ежегодно) заливане и натлачване на нови наноси; при естествени условия върху тях расте водолюбива растителност – дървесна (елша, върба, топола, бряст, полски ясен) и тревно-ливадна (власатка и др.). Поради периодичното отлагане на нови материали наносните почви имат само един слабо или по-добре изразен хумусен хоризонт, под който в дълбочина се редуват различни по песъчливост и химичен състав пластове наслявания на речните наноси.

В Общинския план за развитие почвите в устройваната територия са определени като излужени черноземи, песъкливо-глинести, алувиално-ливадни по течението на река Огоста и сиви горски в хълмистите райони.

Към утвърдената годишна програма за почвен мониторинг – I ниво, 2015 г. за РИОСВ Монтана в общината са определени два пункта – № 31 – в землището на село Винище и № 45 в землището на село Долно Белотинци. Извършено е редуцирано обследване в пунктовете от мрежата за широкомащабен мониторинг на почви и пълен набор от показатели. Следят се активна реакция на почвата (pH), биогенни елементи - общ азот, общ фосфор, нитратен азот, органично вещество – общ въглерод и органичен въглерод, обемна плътност и 9 тежки метали – мед, цинк, олово, кадмий, никел, кобалт, хром, арсен и живак.

По данни на РИОСВ като цяло през последните години все повече се налага тенденцията за намаляване на замърсяването на почвите.

Съдържанието на тежки метали в почвата е под максимално допустимите концентрации (МДК), определени с Наредба № 3 /01.08.2008 г. за допустимо съдържание на вредни вещества в почвата.

За разлика от други общини в Северозападна България липсват мащабни увреждания на земите и почвите от добивната промишленост. Няма хвостохранилища и шламохранилища.

Няма данни за замърсяване с негодни за употреба препарати за растителна защита, които са депонирани в 10 склада и 18 депа с контейнери тип "Б-Б кубове. През последните години се отчита стабилизиране на потреблението на продукти за растителна защита, но в нива, които не будят притеснения относно въздействията върху околната среда и в количества, многократно по-малки от употребяваните в края на миналия век.

Съдържанието на устойчивите органични замърсители (полициклични ароматни въглеводороди и полихлорирани бифенили) е под максимално допустимите концентрации, определени с Наредба № 3/01.08.2008 г. за допустимо съдържание на вредни вещества в почвата.

Контролират се три групи органични съединения: полициклични ароматни въглеводороди (РАН₁₆), полихлорирани бифенили (РСВ₆) и органохлорни пестициди.

Замърсяванията с нефтопродукти са изключително ограничени и са вследствие локални аварийни разливи и инциденти . Няма регистрирана земя, замърсена с РАН и РСВ.

Липсват сериозни проблеми по отношение на почвената ерозия, данни за вкисляване на почвите и площи, замърсени с вредни вещества или отпадъци. Получават се малки локални замърсявания главно с органични остатъци, при преработката на земеделска продукция; строителни отпадъци, изхвърляни нерегламентирано и битови – около населените места и крайпътните пространства.

Оценката, изведена в Доклад за състоянието на околната среда на РИОСВ Монтана за 2015 година е, че почвите в общината са в добро екологично състояние по отношение на запасеност с биогенни елементи/органично вещество, съдържание тежки метали и металоиди и устойчиви органични замърсители (полиароматни въглеводороди, полихлорирани бифенили и хлорорганични пестициди).

Основният натиск по отношение на запасеността на почвите с биогенни елементи идва от селското стопанство и по-специално от небалансираната употреба на торове.

През последните години са установени трайни положителни тенденции по отношение на цялостния процес на управление на складовете за излезли от употреба продукти за растителна защита /забранени, с изтекъл срок на годност и др. пестициди/.

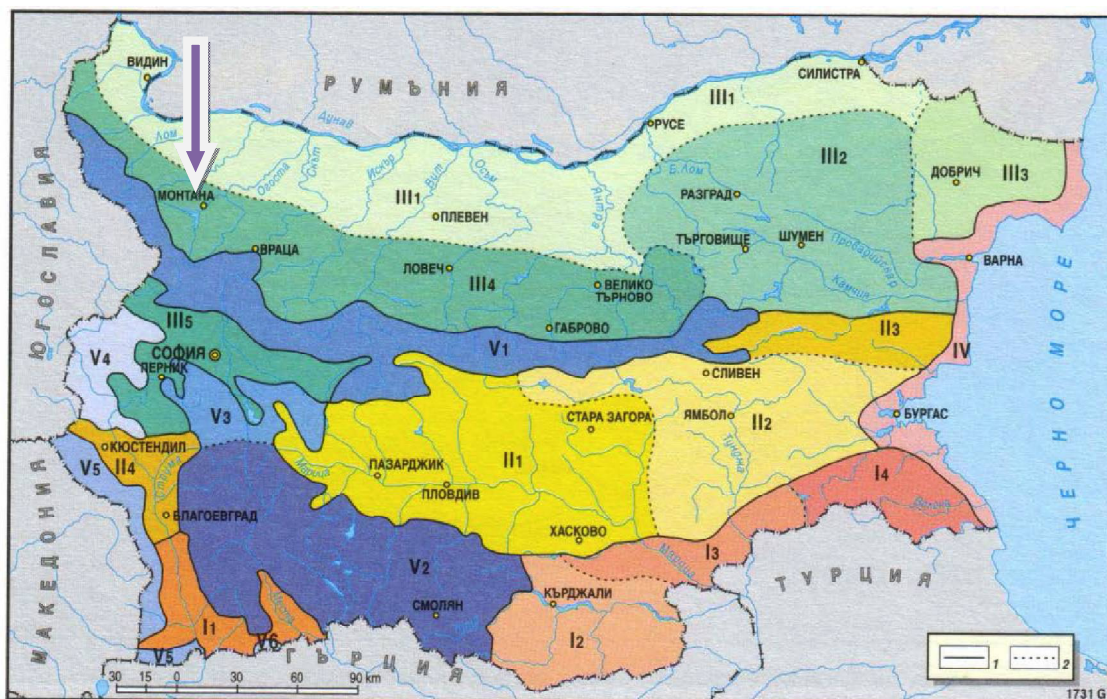
Характеристиката на поземления ресурс на общината е един от факторите, оказващ влияние върху развитието на селското стопанство.

3.5. Биологично разнообразие, елементи на националната екологична мрежа.

3.5.1. Биогеографска характеристика на района.

Изследвания район попада в Севернобългарския биогеографски район, Предбалкански подрайон /Бл. Груев, Б. Кузманов; 1994/. По Асенов /2006/ територията попада в Балканска биогеографска провинция, Предбалкански биогеографски район. Простира се като успоредна на Стара планина ивица малко по на юг от приблизителната линия Кула-Червен бряг-Павликени-Горна Оряховица (фиг.3.5.1.).

Към подрайона се отнасят още и ниските части на Стара планина в пределите на зоналната растителност и дъбово-габъровия пояс. Насечен е от много реки с направление север – юг. Преобладават ксеротермни гори от цер (*Quercus ceris*), благуи (*Quercus frainetto*), отчасти космат дъб (*Quercus pubescens*), мъждрян (*Fraxinus ornus*), маклен (*Acer monspessulanum*) и вторични съобщества от келяв габър (*Carpinus orientalis*). По северните склонове горите са съставени главно от мизийски бук (*Fagus sylvatica* subsp. *Moesiaca*), габър (*Carpinus betulus*), сребролистна липа (*Tilia tomentosa*), горун (*Quercus petraea*) и др.

Фиг. 7.8. Биогеографски райони и подрайони (по Груев, 1988).

1 – граница на район; 2 – граница на подрайон.
I – Южнобългарски район: I1 – Струмско-Местенски подрайон; I2 – Източнородопски подрайон; I3 – Долномаришко-Долнотунджански подрайон; I4 – Странджански подрайон;
II – Среднобългарски район: II1 – подрайон на Горнотракийската низина; II2 – подрайон на Тунджанската хълмиста низина; II3 – Източностаропланински подрайон; II4 – Горнострумски подрайон;
III – Севернобългарски район: III1 – Дунавски подрайон; III2 – Лудогорски подрайон; III3 – Добруджански подрайон; III4 – Предбалкански подрайон; III5 – Софийско-Радомирски подрайон;
IV – Черноморски район:
V – Планински район: V1 – Старопланински подрайон; V2 – Рило-Родопски подрайон; V3 – Витошко-Ихтимански подрайон; V4 – Крайщенско-Конявски подрайон; V5 – Западнобългарски граничен планински подрайон; V6 – подрайон на Славянка.

Фигура 3.5.1. Биогеографски райони и подрайони /Бл. Груев, Б. Кузманов; 1994/.

Ендемити на подрайона са велчево плюскавиче (*Silene velcevii*), български ерантис (*Eranthis bulgaricus*), нейчев зановец (*Chamaecytisus nejceffii*), дегенов скален копър (*Seseli degenii*). Само в Предбалканския подрайон у нас се срещат тъмнопурпурна метличина (*Centaurea atropurpurea*), висока бисерка (*Melica altissima*), балкански ендемит томасиниев минзухар (*Crocus tommasinianus*), балканските ендемити и терциерни реликти *Aesculus hippocastanum* и *Ramonda serblca*, шибойна боянка (*Erwsimum cheiranthoides*) - транспалеаркт.

Фауната се характеризира със северни горски форми. *Bulgarica rugicollis* е от ендемичен за България род, както *Milax verrucosus* от сухоземните охлюви и *Otiorrhynchus elegantulus* от хоботниците. *Ruthenica fiugrapa*, *Vitrea transsylvanica* (карпатски вид) и *Argna trunsatella* (карпатски вид) от сухоземните охлюви и *Allotrichia vilnensis* от ручейниците са установени у нас само тук. Извънредно богата на ендемични видове е пещерната фауна.

3.5.2. Растителен свят. Характеристика на състоянието.

Разположението на общината в Западния Предбалкан - хълмисто-предпланинската част на Стара Планина и Дунавската хълмиста равнина определят полупланински и от части равнинен релеф, отличаващ се със заоблени форми като на места има ясно изразен хълмист характер с добре очертани била и оформена долинна мрежа.

Липсват пикови върхове и централни била. Всички по-ясни била са продължение на билата от Западна Стара планина. Най-високата точка е 850 м надморска височина в землището на с. Смоляновци. Средната надморска височина е 250-300 м. Горските територии заемат по опорен план 11 919.38 или 17.61 %.

Според „Класификационна схема на типовете горски месторастения в Република България“ от 1983 год., територията в по-голямата си част попада в Мизийската горскорастителна област (М), подобласт Северна България (СБ). Във вертикално отношение е обхваната в три пояса и 5 подпояса, а именно:

❖ Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (0-600 м н.в.) - М-1

✓ Подпояс на заливните и крайречни гори (0-600 м н.в.)

✓ Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори (0-400 м н.в.)–

✓ Подпояс на хълмисто-предпланинските смесени широколистни гори (400-600 м н.в.);

❖ Среден планински пояс на горите от бук и иглолистни (600-1800 м н.в.)

✓ Подпояс на нископланинските гори от горун, бук и ела (600-1000 м н.в.) ;

✓ Подпояс на среднопланинските гори от бук, ела и смърч (1000-1500 м н.в.) - М-II-2

❖ Среден планински пояс на горите от бук и иглолистни (700-2000 м н.в.) - Т-II

❖ Подпояс на нископланинските гори от горун, бук и ела (700-1200 м н.в.) Т-I/-1

❖ Подпояс на среднопланинските гори от бук, ела и смърч (1200-1700 м н.в.) Т-II-2.

Основните видове, които заемат най-големи площи са обикновен бук (*Fagus sylvatica*), цер (*Quercus ceris*), зимен дъб /горун/ (*Quercus petraea*), летен дъб (*Quercus robur*), благуи (*Quercus frainetto*), обикновен габър (*Carpinus betulus*), келяв габър (*Carpinus orientalis*) и бял бор (*Pinus silvestris*), а от интродуцентите бяла акация (*Robinia pseudoacacia*). Условиата са сравнително благоприятни за естественото им възобновяване. В състава влизат още черен бор (*Pinus nigra*), обикновен смърч (*Picea excelsa*), обикновена ела (*Abies alba*), веймутов бор (*Pinus strobus*), бяла мура (*Pinus peuce*), атласки кедър (*Cedrus atlantica*), европейска лиственница (*Larix decidua*), зелената дугласка (*Pseudotsuga menziesii* Franco subsp. *menziesii*), червен дъб (*Quercus rubra*), трепетлика /осика/ (*Populus tremula*), планинския явор (*Acer heidreichii*), бреза (*Betula pendula*), обикновен орех (*Juglans regia*), явор (*Acer pseudoplatanus*), сребролистна липа (*Tilia tomentosa*), клен (*Acer campestre*), шестил (*Acer platanoides*), мъждрян (*Fraxinus ornus*), космат дъб (*Quercus pubescens*), полски бряст (*Ulmus carpinifolia*), планински бряст (*Ulmus glabra*), дива череша (*Prunus avium*), джанка (*Prunus cerasifera*), дива европейска круша (*Pyrus communis* subsp. *Pyraster*), брекиня (*Sorbus torminalis*), махалебка (*Prunus mahaleb*), киселица (*Malus sylvestris*)...

За озеленяване и ландшафтно оформление успешно се използват източен чинар (*Platanus orientalis*), брекина (*Sorbus torminalis*), едроцветна магнолия (*Magnolia grandiflora*), магнолия-кобус, албиция (*Albizia julibrissin*), див рожков (*Cercis siliquastrum*), гледичия (*Gleditsia triacanthos*), конски кестен (*Aesculus hippocastanum*), миризлива върба (*Elaeagnus angustifolia*), реликтовите видове гинко (*Ginkgo biloba*), тис (*Taxus baccata*), черен глог (*Crataegus pentagyna*), махония (*Mahonia*), филаделфус (*Philadelphus*), спирея (*Spirea*), дървовидна ружа (*Hibiscus syriacus*), рози (*Rosa*)...

В поречиата на реките успешно се развиват черна елша (*Alnus glutinosa*), бяла върба (*Salix alba*), ива козя върба (*Salix caprea*), бяла тополя (*Populus alba*). Срещат се лианите бръшлян (*Hedera helix*), дива тиква (*Bryonia alba*) и обикновен повет (*Clematis vitalba*).

В горските масиви са интродуцирани червен дъб (*Quercus rubra*), кедри (*Cedrus*), офика (*Sorbus aucuparia*), кестен (*Castanea sativa*)...

Храстовата растителност включва обикновен дрян (*Cornus mas*), глог (*Crataegus monogyna*), шипка (*Rosa canina*), къпина (р. *Rubus*), малина (*Rubus idaeus*), обикновена леска (*Corylus avellana*), синя хвойна (*Juniperus communis*), драка (*Paliurus spina-christi*), смрадлика (*Cotinus coggygia*), люляк (*Syringa vulgaris*), трънка (*Prunus spinosa*)...

От тревистите растения, които фигурират в Приложенията на Закона за биологичното разнообразие и Червената книга на Р. България са установени или вероятни над 40 вида - снежно кокиче (*Galanthus nivalis*), синя кандилка (*Aquilegia vulgaris*), ниско бясно дръвче (*Daphne sneorum*), родопски силивряк (*Haberlea rhodopensis*), (балкански ендемит, включен и в Бернската конвенция), мека медуница (*Pulmonaria mollis Wulfen ex Hornem.*), синкава триния (*Trinia glauca*), рохелова каменоломка (*Saxifraga rocheliana*), фривалдскиева микромерия (*Micromeria frivaldszkyana*), български ранилист (*Betonica bulgarica*), нейчево великденче (*Veronica jaquinii*), (последните три вида са локални ендемити - срещащи се само в Стара планина), веленовски нежит (дебелец) (*Jovibarba velenovskyi*) - балкански ендемит, лечебна пищялка (*Angelica archangelica*)... Установени или вероятни са и редица други видове с висок природозащитен статус – обикновен тис (*Taxus baccata*), обикновен кестен (*Castanea sativa*), витовско лале (*Trollius europaeus*), ковачев зановец (*Chamaecytisus kovacevii*), горска съсънка (*Anemone sylvestris*), българско шапиче (*Alchemilla bulgarica*), червенодръжково шапиче (*Alchemilla erythropoda*), жълтеникаво шапиче (*Alchemilla straminea*), хедреантов оклоп (*Androsace hedraeantha*), обикновена кандилка (*Aquilegia nigricans*), нарцисова съсънка (*Anemone narcissiflora*), люспесто изтравниче (*Asplenium lepidum*), панчичиева пищялка (*Angelica pancicii*), храсталачна глушина (*Vicia dumetorum*), алпийски повет (*Clematis alpine*), мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi*), тъполистен оклоп (*Androsace obtusifolia*), обикновена пчелица (*Ophrys apifera*), хойфелов нежит (*Jovibarba heuffelii*), планински явор, жешля (*Acer heldreichii*), ниско бясно дърво (*Daphne sneorum*), *Drosera rotundifolia*, *Rubus oblongoobovatus*, *Streptopus amplexifolius*, *Gentiana punctata*, *Gentiana acaulis*, *Genista pilosa*, *Ferula heuffelii*, *Erysimum cheiranthoides*, *Senecio pancicii*, *Silaum silaus*, *Spiranthes spiralis*, *Huetia cynapioides*, *Digitalis laevigata*, *Ramonda serbica*, *Verbascum eriophorum*, *Vicia pisiformis*, *Symphyandra wanneri*, *Tragopogon balcanicus*, *Viola balcanica*, *Vicia truncatula*, *Soldanella carpatica*, *Gentianella praecox*, *Oenanthe lachenalii*, *Polygala hospital*, *Menyanthes trifoliata*, *Melampyrum bihariense*, *Lilium jankae*, *Polygala supine*, *Laserpitium krapfii*, *Juniperus sabina*.

За откритите по-влажни пространства са характерни ливадна тимотейка (*Phleum pretense*), кощрява (*Setaria glauca*), паламида (*Cirsium arvense*), слез (*Malva sylvestris*), широколист жиловляк (*Plantago major*), червена куча лобода (*Chenopodium rubrum*), теснолист жиловляк (*Plantago lanceolata*), змийско мляко (*Chelidonium majus*), пелин (*Artemisia abrotanum*), див коноп (*Canabis roderalis*)

Типичните хидрофити са водна леща (*Lemna minor*), теснолистна берула (*Berula erecta*), плаващ ръждавец (*Potamogeton natans*)...

Хигрофитите, като полупотопени и крайводни растения, които образуват съобщества най-често по бреговете на реките и в периферията на стоящите водоеми и на преовлажнени почви са по-добре представени - дълголистна мента (*Mentha longifolia*), чобанка, овчарка, лопуш (*Petasites hybridus*), обикновената блатия, върболист (*Lythrum salicaria*), влакнеста върбовка (*Epilobium hirsutum*), огничевоподобно великденче (*Veronica anagallis-aquatica*), теснолистен папур (*Typha latifolia*), горски камъш (*Scirpus sylvaticus*) и др.

Около обработваемите площи и в запустели урбанизирани терени се срещат много рудерални видове – див овес (*Avena fatua*), полски синап (*Sinapis arvensis*), великденче (*Veronica officinalis*), кокоше просо (*Echinochloa crus-galli*), паламида (*Cirsium arvense*), полска повутица (*Convolvulus arvensis*), разклонена боянка (*Erysimum diffusum*), дългоосилеста овсига (*Bromus sterilis*), луковична ливадина (*Poa bulbosa*), трскот (*Cynodon dactylon*), овчарска торбичка (*Capsella burs-pastoris*), лечебна комунига (*Mellilotus officinalis*), полска детелина (*Trifolium arvense*) и др.

Някои от широко разпространените и пластични растителните видове се използват като лечебни и са включени в Закона за лечебните растения. Като билки се ползват още части от коприва (*Urtica dioica*), бяло подъбиче (*Teucrium polium*), синя жлъчка (*Cichorium inthybus*), мащерка (*Thymus sp.*), жълт кантарион (*Hypericum perforatum*), медицинска комунига (*Melilotus officinalis*), срамливче (*Orlaja grandiflora*), бял равнец (*Achillea millefolium*), лайка (*Chamomilla recutita*), бял оман (*Inula helenium*), белезникав очеболец (*Potentilla neglecta*), сребрист очеболец (*Potentilla argentea*), бръшлян (*Hedera helix*), обикновен риган (*Origanum vulgare*), бял равнец (*Achillea millefolium*), червен кантарион (*Centaurea erythraea*), жълт равнец (*Achillea clupeolata*), гръмотрън (*Ononis spinosa*), миши уши (*Hieracium pilosella*), мащерка (*Thymus glabrescens*), подъбиче (*Teucrium chamaedrys*), бял оман (*Inula helenium*), здравец горски (*Geranium sylvaticum*), какула горска (*Salvia nemorosa*), великденче лечебно (*Veronica officinalis*), гълъбови очички (*Hepatica nobilis*), делянка (*Valeriana officinalis*) еньовче същинско (*Galium verum*), жълтурче (*Ranunculus ficaria*), златна пръчица (*Solidago virga-aurea*), лепка (*Galium aparine*), луличка обикновена (*Linaria vulgaris*), лютиче пълзящо (*Ranunculus repens*), есенен минзухар (*Crocus pallasii*), обикновена млечка (*euphorbia cyparissias*), кърпикожух (*Colchicum autumnale*), бяла мъртва коприва (*Lamium album*), горско прозорче (*Potentilla erecta*), обикновен пчелинок (*Marubium vulgare*), горски ранилист (*Stachys silvatica*), сенколюбив репей (*Arctium nemorosum*), обикновен салец (*Orchis provincialis*), ливадно секирче (*Lathyrus pratensis*), горски слез (*Malva sylvestris*), жълта (тинтява *Gentiana lutea*), полски хвощ (*Equisetum arvense*), глухарче (*Taraxacum*

officinale), мента (*Mentha spicata*), джоджен (*Mentha piperita*), водна мента (*Mentha aquatica*), бъзак (*Sambucus ebulus*), черен бъз (*Sambucus nigra*), кукуряк (*Helleborus odoratus*), пролетен минзухар (*Crocus chrysanthus*), миризлива теменуга (*Viola odorata*), горска ягода (*Fragaria vesca*), камшик (*Agrimonia eupatoria*), градско омайниче (*Geum urbanum*), подбел (*Tussilago farfara*), лечебен лопен (*Verbascum phlomoides*), благороден лопен (*Verbascum nobile*), гъстоцветен лопен (*Verbascum densiflorum*), вълча ябълка (*Aristolochia clematidis*), обикновен пелин (*Artemisia absinthium*), змийско мляко (*Chelidonium majus*), пача трева (*Polygonum aviculare*), кукувича прежда (*Cuscuta europaea*), очанка (*Euphrasia officinalis*), бял очеболец (*Potentilla erecta*), теснолистен живовляк (*Plantago lanceolata*), широколистен живовляк (*Plantago major*), мъжка папрат (*Dryopteris filix-mas*), орлова папрат (*Pteridium aquilinum*), сладка папрат (*Polypodium vulgare*), овчарска торбичка (*Capsella bursa-pastoris*), маточина (*Melissa officinalis*), вратига (*Tanacetum vulgare*), гингер (*Onopordon acanthium*), бутрак (*Bidens tripartita*), полско великденче (*Veronica arvensis*), вълча ябълка (*Aristolochia clematidis*), върбинка лечебна (*Verbena officinalis*), детелина ливадна (*Trifolium pratense*), динка лечебна (*Sanguisorba officinalis*), ежова главичка (*Sparganium erectum*), какула ливадна (*Salvia pratensis*), комунига лечебна (*Melilotus officinalis*), гръцка коприва (*Urtica urens*), черно кучешко грозде (*Solanum nigrum*), къклица (*Agrostemma githago*), розова лобода (*Atriplex rosea*), паричка (*Bellis perennis*), горчив пелин (*Artemisia absinthium*), водно пипериче (*Persicaria maculata*), обикновена ралица (*Consolida regalis*), птиче просо (*Lithospermum officinalis*), резене (*Foeniculum vulgare*), дребен репей (*Arctium minus*), безстъблена решетка (*Carlina acanthifolia*), черен синап (*Brassica nigra*), син сминдух (*Trigonella coerulea*), татул (*Datura stramonium*), трицветна теменуга (*Viola tricolor*), лечебен росопас (*Fomaria officinalis*), зърника (*Rhamnus cantaricus*), камшик (*Agrimonia eupatoria*), дяволска уста (*Leonurus cardiaca*), чубрица планинска (*Satureja Montana*), бодлив щир (*Amaranthus spinosus*) и други.

Установени са 14 природни местообитания, включени в Приложение №1 на Директива 92/43/ЕИО и Приложение №1 на ЗБР, представени в табл. 3.5.2. :

Таблица 3.5.2. Установени в община Монтана природни местообитания, включени в Приложение №1 на Директива 92/43/ЕИО и Приложение №1 на ЗБР

код	местообитание
6110*	Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от <i>Alyso-Sedion albi</i>
6210*	Полуестествени сухи тревни и храсталачни съобщества върху варовик
62A0	Източни субсредиземноморски сухи тревни съобщества
6240*	Субпанонски степни тревни съобщества
6430	Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс
8210	Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове
8310	Неблагоустроени пещери

9170	Дъбово-габърони гори от типа Galio-Carpinetum
91H0*	Панонски гори с <i>Quercus pubescens</i> (
91G0*	Панонски гори с <i>Quercus petraea</i> и <i>Carpinus betulus</i>
9110 *	Евро-сибирски спелни гори с <i>Quercus</i> Spp
91E0*	Алувиални гори с <i>Alnus glutinosa</i> и <i>Fraxinus excelsior</i>
91M0	Балкано-панонски церово-горунови гори
91W0	Мизийски букови гори

Оценката на въздействието върху природните местообитанията е разглеждана подробно и в детайли в приложения Доклад за степента на въздействие върху защитените зони, тъй като почти изцяло местонахождението им е в трите защитени зони.

3.5.3. Гъби. Според съвременната систематика гъбите като еукариотни, неподвижно прикрепени, без хлорофил, листа и стъбла организми са обособени в отделно биологично царство.

Като ценен биологичен ресурс за населението могат да бъдат разглеждани стопански значимите видове, като с най-голямо значение са пачи крак (*Cantharellus cibarius*), дъбова манатарка (*Boletus reticulatus*), обикновена манатарка (*Boletus edulis*), сърнела (*Macrolepiota procera*), зърнеста масловка (*Suillus granulatus*), обикновена масловка (*Suillus luteus*), рижика (*Lactarius deliciosus*).

Срещат се още майска гъба (*Calocybe gambosa*), бисерна гъба (*Amanita rubescens*), обикновена пънчушка (*Armillaria mellea*), бакърен овчи нос (*Chroogomphus rutilus*), ливадна печурка (*Agaricus arvensis*), горска печурка (*Agaricus sylvaticus*), жълта рогачка (*Hydnum repandum*), лютива млечница (*Lactarius piperatus*), смръчкула (*Morchella esculenta*), хлебна млечница (*Lactarius volemus*), габърона гъба (*Leccinum pseudoscabrum*), сиво-виолетова гълъбка (*Russula cyanoxantha*), копринена гъба (*Volvariella bombycina*), пърхутка (*Calvatia utriformis*), кладница (*Pleurotus ostreatus*), пъстърва (*Polyporus squamosus*), челядинка (*Marasmius oreades*) и др.

Отровните видове са червена мухоморка (*Amanita muscaria*), петниста мухоморка (*Amanita pantherina*), бяла мухоморка (*Amanita verna*), дяволска гъба (*Boletus satanas*), дипленка (*Gyromitra esculenta*), вълчи зъб (*Inocybe erubescens*), отровна млечница (*Lactarius torminosus*), обикновена киселка (*Paxillus involutus*), бясна гъба (*Russula emetica*) и др..

Опасните патогени за дървостойките са обикновена пънчушка (*Armillaria mellea*), същинска праханова гъба (*Fomes fomentarius*), борова праханова гъба (*Fomitopsis pinicola*), плоска ганодерма (*Ganoderma applanatus*)...

3.5.4. Животински свят. Характеристика на състоянието.

Зооценозите в общината са свързани с богатия характер на местообитанията и спецификата на биогеографския подрайон.

Те са доста разнообразни поради изразения до някъде екотонен ефект и разнообразието на терени. Видовото разнообразие на зооценозите по същество е представителна извадка от характерното за Старопланинската фауна на ниския и среднопланинския пояс.

Безгръбначната фауна е богата на видове, но недостатъчно проучена.

По А.Асенов /2006/ тя е аналогична на тази в Дунавския биогеографски район и чисто зоогеографски не се правни разлика между тях, но карстовият релеф и особено подземния карст имат специфика, която ярко контрастира заради многобройните реликти и ендемити. Във водите се срещат малочетинестите *червеи* от клас Oligochaeta, пиявици от клас Hirudinea, *белодробни охлюви* от разред Pulmonata, ларви на двукрили от разред Diptera и други. Пещерната фауна е богата на ендемити.

Както се очаква най-много съобщения има за клас Насекоми (Insecta) и предимно за представителите на разредите твърдокрили (Coleoptera), пеперуди (Lepidoptera), ципокрили (Hymenoptera) и двукрили (Diptera).

Установени са ефективно заети и потенциални местообитания на редица видове, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС - тигрова пеперуда (тигров молец на Джърси) (*Callimorpha /Euplagia/ quadripunctaria*), *всички землица*, *Gortyna borelii lunata* /Белотинци, Смоляновци/, алпийска розалиа (*Rosalia alpina*), бисерна мида (*Unio crassus*), кордулегастер (*Cordulegaster heros*), лицена (*Lycaena dispar*), обикновен паракалоптенус (*Paracaloptenus caloptenoides*), офигомфус (*Ophiogomphus cecilia*), ручеен рак (*Austropotamobius torrentium*), торбогнездница (*Eriogaster catax*), бръмбар рогач (*Lucanus cervus*), буков сечко (*Morimus funereus*), обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), осмодерма (*Osmoderma eremita*), офигомфус (*Ophiogomphus cecilia*).

Други видове безгръбначни, вероятни за разглежданата територия са златист гъсеничар (*Calosoma sycophanta*), червена горска мравка (*Formica rufa*), южна лилава апатура (*Apatura metis*), ирисова апатура (*Apatura iris*), лилава апатура (*Apatura ilia*), *Glaucopsyche alexis*, *Erebia orientalis*, *Erebia medusa*, *Erebia albertanus*, *Paranemastoma bureschi*, *Zerynthia polyxena*, *Molops robustus*, *Neptis rivularis*, *Neptis Sappho*, *Niphargus bureschi*, *Gortyna Borelli*, *Hemerobius atrifrons*, *Duvalius papasoffi*, *Coenonympha rhodopensis*, *Chrysopa walker*, *Carabus intricatus*, *Bulgaroniscus gueorguievi*, *Brenthis Hecate*, *Beronia micevi*, *Bacillidesmus bulgaricus*, *Erebia oeme*, *Serboiulus spelaeopilus*, *Typhloiulus bureschi*, *Scolitantides orion*, *Pheggomisetes globiceps*, *Pieris ergane*, *Plebeius sephirus*, *Pseudophilotes vicrama*, *Protoleptoneta beroni*, *Parnassius Mnemosyne*, *Trichoniscus anophthalmus*, *Trechus merkl*;

Ихтиофауната е свързана с основното водно течение – река Огоста, нейните притоци и язовир Огоста. Вероятни видове, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС са европейска горчивка (*Rhodeus sericeus amarus*), черна (балканска) мряна

(*Barbus meridionalis*, балкански щипок (*Sabanejewia aurata*), обикновен щипок (*Cobitis taenia*), главоч (*Cottus gobio*), балканска кротушка (*Gobio uranoscopus*), балканска кротушка (*Gobio kessleri*). Характерни са речен кефал (*Leuciscus cephalus*), дъгова пъстърва (*Salmo trutta*), балканска пъстърва (*Salmo trutta fario*), говедарка (*Alburnoides bipunctatus*), гулеш (*Barbatula barbatula*), обикновена кротошка (*Gobio gobio*), бяла мряна (*Barbus barbus*)... По данни на местните риболовци в язовир Огоста се срещат шаран, обикновена кротушка, платика, таранка/каракуда/, уклея, бабушка, червеноперка, бобой /речен костур/, сом, щука, морунаш, щипок, бяла и черна мряна, скобар, лин, слънчева рибка, бял амур, бял и пъстър толстолоб...

Степента на проученост на херпетофауната на устройваната територия е ниска. Публикуваните данни за Стара планина като цяло предоставят възможност за преценка относно кои от видовете земноводни и влечуги потенциално биха могли да се срещат в изследваната територия на базата на информация за тяхното разпространение като например Бисерков и др. (2007), Stoyanov et al. (2011).

Съставът и природозащитния статус на установените и вероятни видовете земноводни и влечуги представяме в табл. 3.5.4.1.

Таблица 3.5.4.1. Състав и природозащитен статус на установените и вероятни видовете земноводни и влечуги.

СЕМЕЙСТВО	ВИД	INDEX LATINUS	ПРИРОДОЗАЩИТЕН СТАТУС
КЛАС ЗЕМНОВОДНИ (А М Р Н / В / А)			
Саламандрови <i>Salamandridae</i>	алпийски тритон	<i>Ichthyosaura alpestris</i>	Приложение 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № III IUCN - LC
	обикновен тритон	<i>Lissotriton vulgaris</i>	Приложение 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № III IUCN - LC
	дъждовник	<i>Salamandra salamandra</i>	Приложение 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № III IUCN - LC
	южен гребенест тритон	<i>Triturus karelinii</i>	Приложение 2 и 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № II IUCN – LC Д-ва 92/43 на СЕ – Пр. II
Бумкови <i>Bombinatoridae</i>	жълтокоремна бумка	<i>Bombina variegata</i>	Приложение 2 и 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № II IUCN – LC Д-ва 92/43 на СЕ – Пр. II и IV

Дървесници <i>Hylidae</i>	жаба дървесница	<i>Hyla arborea</i>	Приложение 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № II IUCN – LC Д-ва 92/43 на СЕ – Пр. II и IV
Крастави жаби <i>Bufonidae</i>	зелена крастава жаба	<i>Bufo viridis</i>	Приложение 3 на ЗБР Д-ва 92/43 на СЕ – Пр. IV Бернска к-я – Пр. № II
	кафява (голяма) крастава жаба	<i>Bufo bufo</i>	Приложение 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № III I IUCN – LC
Водни жаби <i>Ranidae</i>	голяма водна жаба	<i>Pelophylax ridibundus</i>	Приложение 4 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № III IUCN – LC Д-ва 92/43 на СЕ – Пр. V
	горска дългокрака жаба	<i>Rana dalmatina</i>	Бернска к-я – Пр. № II IUCN – LC Д-ва 92/43 на СЕ – Пр. IV
	планинска жаба	<i>Rana temporaria</i>	Приложение 4 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № III IUCN – LC Д-ва 92/43 на СЕ – Пр. V
КЛАС В Л Е Ч У Г И (R E P T I L I A)			
Сухоzemни костенурки <i>Testudinidae</i>	шипобедрена костенурка	<i>Testudo graeca</i>	Приложение 2 и 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № II Д-ва 92/43 на СЕ – Пр. II / IV CITES - II IUCN – VU Червена книга на РБ - EN
	шипоопашата костенурка	<i>Testudo hermanni</i>	Приложение 2 и 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № II Д-ва 92/43 на СЕ – Пр. II / IV CITES - II IUCN – NT Червена книга на РБ - EN
Блатки костенурки <i>Emydidae</i>	обикновена блатна костенурка	<i>Emys orbicularis</i>	Приложение 2 и 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № II Д-ва 92/43 на СЕ – Пр. II / IV IUCN – NT
Сцинкове	късокрак гущер	<i>Ablepharus kitaibelii</i>	Приложение 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № II

<i>Scincidae</i>			Д-ва 92/43 на СЕ – Пр. IV IUCN – NT
Слепоци <i>Anguidae</i>	колхидски слепок	<i>Anguis colchica</i>	Приложение 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № III
Същински гущери <i>Lacertidae</i>	горски гущер	<i>Darevskia praticola</i>	Приложение 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № III IUCN – NT
	ивичест гущер	<i>Lacerta trilineata</i>	Приложение 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № II Д-ва 92/43 на СЕ - Пр. II и IV IUCN – LC
	зелен гущер	<i>Lacerta viridis</i>	Приложение 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № II Д-ва 92/43 на СЕ - Пр. IV IUCN – LC
	стенен гущер	<i>Podarcis muralis</i>	Приложение 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № II Д-ва 92/43 на СЕ - Пр. IV
Смокообразни <i>Colubridae</i>	голям стрелец (синурник)	<i>Dolichophis caspius</i>	Приложение 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № III
	смок мишкар	<i>Zamenis longissimus</i>	Приложение 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № II Д-ва 92/43 на СЕ – Пр. IV IUCN – LC
	медянка	<i>Coronella austriaca</i>	Приложение 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № II Д-ва 92/43 на СЕ – Пр. IV
	сива водна змия	<i>Natrix tessellata</i>	Приложение 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № II Д-ва 92/43 на СЕ – Пр. IV
Отровници <i>Viperidae</i>	обикновена водна змия	<i>Natrix natrix</i>	Бернска к-я – Пр. № III IUCN – LC

Видовото богатство на на херпетофауната е представено от поне 11 вида земноводни (*Amphibia*), от които 4 опашати (Caudata), 7 безопадати (Anura).

Влечугите (*Reptilia*) са представени с 15 вида, съответно 3 вида костенурки (Testudines), 6 вида гущери (*Sauria*) и 5 вида змии (*Serpentes*).

Птиците са най-добре представеният като разнообразие и обилие на видовете клас гръбначни животни в района поради разнообразните условия и наличието на екотонен ефект. Можем да ги обособим в следните три основни групи:

- ✓ свързани с река Огоста и язовир Огоста водолюбиви видове;
- ✓ предимно горски видове, обитаващи дървесната и храстова растителност, заела крайбрежието и петната от широколистни насаждения;
- ✓ синантропни видове;
- ✓ степни видове, обитаващи предимно, пасищата и обработваемите земи.

От видовете, включени в Директива 79/409/ЕЕС се срещат или са вероятни черен щъркел (*Ciconia nigra*), бял щъркел (*Ciconia ciconia*), осояд (*Pernis apivorus*), черна каня (*Milvus migrans*), египетски лешояд (*Neophron percnopterus*), орел змияр (*Circaetus gallicus*), малък креслив орел (*Aquila pomarina*), скален орел (*Aquila chrysaetos*), малък орел (*Hieraetus pennatus*), късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), царски орел (*Aquila heliaca*), белошипа ветрушка (*Falco naumanni*), сокол скитник (*Falco peregrinus*), планински кеклик (*Alectoris graeca*), ловен сокол (*Falco cherrug*), лещарка (*Bonasa bonasia*), глухар (*Tetrao urogallus*), ливаден дърдавец (*Crex crex*), бухал (*Bubo bubo*), уралска улулица (*Strix uralensis*), пернатотога кукумявка (*Aegolius funereus*), козодой (*Caprimulgus europaeus*), земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), синявица (*Coracias garrulus*), сив кълвач (*Picus canus*), черен кълвач (*Dryocopus martius*), среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*), сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), горска чучулига (*Lullula arborea*), полска бърбрия (*Anthus campestris*), червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), черночела сврачка (*Lanius minor*), ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), червеногуша мухоловка (*Ficedula parva*), полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*), градинска овесарка (*Emberiza hortulana*),

Видове по чл. 6, ал. 1, т. 4 от Закона за биологичното разнообразие са обикновен мишелов (*Buteo buteo*), черношипа ветрушка (Керкенец) (*Falco tinnunculus*), сокол орко (*Falco subbuteo*), зеленоножка (*Gallinula chloropus*), речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*), обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*), средна бекасица (*Gallinago gallinago*), пчелояд (*Merops apiaster*).

Срещат се още и други видове птици с висок придозащитен статус, включени в приложения 2 и 3 на Закона за биологичното разнообразие - речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*), поен дрозд (*Turdus philomelos*), чухал (*Otus scops*), късокрил къкавец (*Actitis hypoleucos*), черноглава овесарка (*Emberiza melanocephala*), жалобен синигер (*Parus lugubris*), обикновена чинка (*Fringilla coelebs*), зеленика (*Carduelis chloris*), голямо черноглаво коприварче (*Sylvia atricapilla*), орко (*Falco subbuteo*), кос (*Turdus merula*), южен славей (*Luscinia megarhynchos*), червеногръдка (*Erithacus rubecula*), селска лястовица (*Hirundo rustica*), гургулица (*Streptopelia turtur*), син синигер (*Parus caeruleus*), зелен кълвач

(*Picus viridis*), обикновен мишелов (*Buteo buteo*), малък ястреб (*Accipiter nisus*), зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), черношипа ветрушка (*Falco tinnunculus*), сива чапла (*Ardea cinerea*), тръстиково шаварче (*Acrocephalus arundinaceus*), голям ястреб (*Accipiter gentilis*), дългоопашат синигер (*Aegithalos caudatus*), горска ушата сова (*Asio otus*), щиглец (*Carduelis carduelis*), черешарка (*Coccothraustes coccothraustes*), воден кос (*Cinclus cinclus*), гарван (*Corvus corax*), градска лястовица (*Delichon urbica*), кукувица (*Cuculus canorus*), див скален гълъб (*Columba palumbus*), голям пъстър кълвач (*Dendrocopus major*), жълта овесарка (*Emberiza citronella*), сойка (*Garrulus glandarius*), малък маслинов присмехулник (*Iduna pallida*), тръстиков цвъркач (*Locustella luscinioides*), червеноглава сврачка (*Lanius senator*), сива мухоловка (*Muscicapa striata*), домашно врабче (*Passer domesticus*), лъскавоглав синигер (*Parus palustris*), голям синигер (*Parus major*), буков певец (*Phylloscopus sibilatrix*), сврака (*Pica pica*), бяла стърчиопашка (*Motacilla alba*), планинска стърчиопашка (*Motacilla cinerea*), авлига (*Oriolus oriolus*), полско врабче (*Passer montanus*), Елов певец (*Phylloscopus collybita*), горска зидарка (*Sitta europaea*), имелов дрозд (*Turdus viscivorus*), папуняк (*Upupa epops*), белогушо коприварче (*Sylvia communis*), приказливо коприварче (*Sylvia curruca*), орехче (*Troglodytes troglodytes*)

Клас *Mammalia* в района е представен също богато. Могат да бъдат обособени в три отделни групи – дребни бозайници, едри бозайници и прилепи.

Съставът и природозащитен статус на видовете бозайници, обитаващи или вероятни за устройваната територия, представяме в таблица 3.5.4.2.

Таблица 3.5.4.2. Състав и природозащитен статус на видовете бозайници.

СЕМЕЙСТВО	ВИД	INDEX LATINUS	ПРИРОДОЗАЩИТЕН СТАТУС
РАЗРЕД НАСЕКОМОЯДНИ (<i>Insectivora</i>)			
Таралежови <i>Erinaceidae</i>	източноевропейски таралеж	<i>Erinaceus concolor</i>	Пр.2, Пр.3 на ЗБР
Къртици/ <i>Talpidae</i>	Къртица	<i>Talpa europaea</i>	Бернска к-я – Пр.III
Земеровки <i>Soricidae</i>	обикновена кафявозъбка	<i>Sorex araneus</i>	Бернска к-я – Пр.III
	малка водна земеровка	<i>Neomys anomalus</i>	Бернска к-я – Пр.III
	белокоремна белозъбка	<i>Crocidura leucodon</i>	Бернска к-я – Пр.III
	малка белозъбка	<i>Crocidura suaveolens</i>	Бернска к-я – Пр.III
РАЗРЕД ЗАЙЦЕВИДНИ (<i>LAGOMORPHA</i>)			
Зайци/ <i>Leporidae</i>	див заек	<i>Lepus europaeus</i>	-
РАЗРЕД ГРИЗАЧИ (<i>RODENTIA</i>)			
Катерици <i>Sciuridae</i>	катерица	<i>Sciurus vulgaris</i>	Бернска к-я – Пр.III Red list IUCN

	лалугер	<i>Spermophilus citellus</i>	ЗБР – пр. 2 Бернска к-я – Пр. II Дир. 92/43ЕЕС-Пр. II, IV Red list IUCN ЧК на РБ-уязвим VU
Мишевидни <i>Muridae</i>	полска мишка	<i>Apodemus agrarius</i>	-
	сив плъх	<i>Rattus norvegicus</i>	-
	черен плъх	<i>Rattus rattus</i>	-
	домашна мишка	<i>Mus musculus</i>	-
	горска мишка	<i>Apodemus sylvaticus</i>	-
Хомякови <i>Cricetidae</i>	обикновена полевка	<i>Microtus arvalis</i>	-
	подземна полевка	<i>Microtus subterraneus</i>	-
	гюнтерова полевка	<i>Microtus guentheri</i>	-
	ръждива горска полевка	<i>Myodes glareolus</i>	-
Слепи кучета <i>Spalacidae</i>	сляпо куче	<i>Nannospalax leucodon</i>	-
РАЗРЕД ЧИФТОКОПИТНИ (ARTIODACTYLA)			
Еленови <i>Cervidae</i>	сърна	<i>Capreolus capreolus</i>	-
	благороден елен	<i>Cervus elaphus</i>	-
Свиневе <i>Suidae</i>	дива свиня	<i>Sus scrofa</i>	-
РАЗРЕД ХИЩНИЦИ (CARNIVORA)			
Коткови <i>Felidae</i>	дива котка	<i>Felis silvestris</i>	Пр. 4 на ЗБР Дир. 92/43ЕЕС-Пр. IV Бернска к-я – Пр. II Cites
Кучеподобни <i>Canidae</i>	лисица	<i>Vulpes vulpes</i>	-
	вълк	<i>Canis lupus</i>	ЗБР-II, IV Дир. 92/43ЕЕС-Пр. II и IV Бернска к-я – Пр. II Cites- II ЧК на РБ - уязвим VU
	чакал	<i>Canis aureus</i>	-
	енотовидно куче	<i>Nyctereutes procyonoides</i>	-
	невестулка	<i>Mustela nivalis</i>	Пр. 2, Пр. 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. III
	белка	<i>Martes foina</i>	Бернска к-я – Пр. III
	черен пор	<i>Mustela putorius</i>	-
	язовец	<i>Meles meles</i>	-

Порови <i>Mustelidae</i>	видра	<i>Lutra lutra</i>	Пр.2, Пр.3 на ЗБР Дир.92/43ЕЕС-Пр.II -IV Бернска к-я – Пр.II Cites Red list IUCN Червена книга на РБ
	златка	<i>Martes martes</i>	Пр.2, Пр.3 на ЗБР Дир.92/43ЕЕС-Пр.V Бернска к-я – Пр.III Червена книга на РБ
Мечки <i>Ursidae</i>	кафява мечка	<i>Ursus arctos</i>	Пр.2, Пр.3 на ЗБР Дир.92/43ЕЕС-Пр.II -IV Бернска к-я – Пр.II Cites - II Red list IUCN ЧК на РБ - застрашен вид EN
Гладконоси прилепи <i>Vespertilionidae</i>	кафяво прилепче	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Пр.2, Пр.3 на ЗБР Бернска к-я – Пр.II Бонска к-я – Пр.II Дир.92/43ЕЕС-Пр.IV
	малко кафяво прилепче	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	Пр.2, Пр.3 на ЗБР Бернска к-я – Пр.III Бонска к-я – Пр.II Дир.92/43ЕЕС-Пр.IV

Установени са 36 вида дребни и едри бозайници от 15 семейства, обединени в 6 разряда.

Съществуват потенциални местообитания на целевите по Натура 2000 видове европейски вълк (*Canis lupus*), лалугер (*Spermophilus citellus*), рис (*Lynx lynx*) и 4 вида прилепи - голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), подковонос на Мехели (*Rhinolophus mehelyi*), южен подковонос (*Rhinolophus Euryale*).

В изложението съставът на зооценозите от гръбначни животни е представен в табличен вид в таксономичен ред, а природозащитния статус чрез Закона за биологичното разнообразие и международните конвенции, по които Република България е страна:

1. Бонска конвенция – Конвенция за съхраняване на мигриращите видове диви животни.

- Приложение I – видове, застрашени от изчезване в целия или по-голяма част от техния ареал;

- Приложение II – видове с неблагоприятен статус.

2. Бернска конвенция – Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания:

- Приложение II – строго защитени видове

- Приложение III – видове, за които са необходими мерки от всяка една договаряща се страна.

3. Директива за птиците 79/409/ЕЕС:

- Приложение I – видове, предмет на специални консервационни мерки, отнасящи се до техните местообитания, за да се осигури тяхното оцеляване и размножаване в района на разпространението им.

- Приложение II – видове, които могат да бъдат предмет на лов.

4. Red list IUCN - Световно застрашени видове животни в категориите Critically endangered, Endangered и Vulnerable.

5. SPEC – Species of European Conservation Concern.

-Категория 1 – видове в Европа със световно консервационно значение

-Категория 2 – видове, чиято световна популация е съсредоточена в -Европа и имат неблагоприятен консервационен статус

-Категория 3 - видове, чиято световна популация не е съсредоточена в Европа и имат неблагоприятен консервационен статус.

-Категория 4 - видове, чиято световна популация е съсредоточена в Европа и имат благоприятен консервационен статус.

6. CITES - Конвенцията по международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора.

7. Закон за биологичното разнообразие:

- Приложение II – видове, за чиито местообитания могат да се обявяват защитени територии.

- Приложение III – защитени видове, за които се прилагат регламентирани мерки за тяхното опазване и защита.

- Приложение IV – видове, поставени под режим на опазване и регулирано ползване.

8. IUCN 2007 – 2007 IUCN Red List Of Threatened Species (Списък на световно застрашените видове <http://www.redlist.org>) – VU (vulnerable) – уязвим, LC (least concern) – слабо засегнат, LR (lower risk) – рисков; DD (data deficient) – недостатъчно данни.

9. Червена книга на Република България. Том 2, Животни (ново издание).

- Изчезнали (EX) или вероятно изчезнали (?EX);
- Критично застрашени (CR);
- Застрашени (EN);
- Уязвими (VU);

- Почти застрашени (NT);
- Слабо засегнати (LC);
- С недостатъчно данни (DD);
- Неоценяван (NE)

3.5.5. Елементи на националната екологична мрежа.

Общата площ на елементите от **Националната екологична мрежа**, включваща защитени природни територии, обявени или приведени в съответствие с изискванията на Закона за защитените територии и защитени зони, изградени по общоевропейската програма НАТУРА 2000 и в съответствие със Закона за биологичното разнообразие за община Монтана без отчитане на припокриването е 18 283.30 ха, а с отчитане на припокриване е **12 333,14 ха** с дял **18.22 %** от общата ѝ територия.

Площта на елементите на националната екологична мрежа и дялът им в общинската територия с отчитане на припокриване представяме в таблица 3.5.5.1:

Таблица 3.5.5.1. Площ на елементите на националната екологична мрежа и дялът им в общинската територия с отчитане на припокриване.

Елементи на НЕМ		Защитени зони		Защитени зони Дир. 92/43/ЕЕС		Защитени зони Дир.2009/147/ЕС		Защитени природни т-ии	
ха	%	ха	%	ха	%	ха	%	ха	%
12 333,14	18.22	12 206	18.03	10540.89	15.57	7 742.40	11.43	127.14	0.19

В общината са обявени две защитени местности по Закона за защитените територии:

Защитена местност „КИТКАТА“ (Код в регистъра 394) е обявена за „Природна забележителност“ по Закона за защита на природата със Заповед № РД-206 от 23.03.1981 г. на КОПС, публ. В ДВ бр. 34/1981 г. Прекатегоризация по ЗЗТ е извършена със Заповед № РД-1078 от 21.08.2003 г. на МОС, ДВ, бр. 86/2003 г., а актуализация - промяна в площта - намаляване със Заповед № РД-823 от 04.12.2009 г. на МОСВ, публ. ДВ, бр. 8/2010 г. Заема площ от 1.46 ха в землището село Вирове, Община Монтана, Област Монтана. Опазва уязвими и редки растителни съобщества - вековна гора от летен дъб.

Режим на дейности включва:

1. Забраняват се всякакви действия, като нараняване на стъблата, кастрене, чупене на клоните и други, които биха довели до повреждане на дърветата.
2. Забранява се влизането, преминаването и паркирането на моторни превозни средства.
3. Забранява се късането или изкореняването на растенията.
4. Забранява се пашата на домашни животни.

5. Забранява се безпокоенето на диви животни и вземането на техните малки или яйцата им, както и разрушаване на гнездата и леговищата
6. Забранява се безконтролното посещение на пещерите.
7. Забранява се повреждането на пещерните образувания по какъвто и да било начин.
8. Забранява се разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се поврежда или изменя както естествения облик на местността, така и на водния и режим.
9. Забранява се извеждането на сечи, освен санитарни.
10. Забранява се всякакво строителство, освен в случаите, когато такова е предвидено в устройствения проект на природната забележителност.

Защитена местност „СТО ОВЦИ” (Код в регистъра 434) е със Заповед № РД-926 от 24.10.2005 г. на МОСВ, публ. в ДВ бр. 94/2005 г. Заема площ от 289.84 ха в землищата на селата Смоляновци, Община Монтана и Превала, община Чипровци, Област Монтана. Опазва местообитания на защитени видове растения (снежно кокиче, петров кръст) и животни (шипоопашата костенурка, скален орел и др.), скални съобщества и характерен ландшафт. Описани са находища на стефчова тлъстига и горска съсънка.

Режимът на дейности включва:

1. Забранява се внасяне на неместни растителни и животински видове;
2. Забранява се добив на подземни богатства по открит способ;
3. Забранява се увреждане на скални образувания;
4. Забранява се замърсяване с битови, строителни, промишлени и опасни отпадъци;
5. Забранява се палене на огън извън определените за целта места;

Съхранява геоложки феномен в Западнобалканската структурна зона, изграден от ордовишки, пермски, триаски и юрски скали, разкриващи се на територията на Монтанската единица от късноалпийския структурен план, в южното бедро на Монтанската антиклинала. Това е стърчаща разчленена скала с височина 95 m, на хребета между село Смоляновци и долината на река Огоста при село Превала. Основата на скалата е на надморска височина 800 m и е изградена от червени брекчоконгломерати, образувани в края на Ранния Перм преди около 270 млн. г.

Представлява величествена гледка от равнинната част северно от хребета и е оценена като геоложки феномен с регионална стойност през 2003 г. при разработването на Регистъра и кадастъра на геоложите феномени в България.

В границите на Защитена местност „Сто овци” е включена площ от 125.68 ха, част от землището на село с. Смоляновци или 43.36 % от общата ѝ площ. Защитената местност се припокрива със защитена зона „Западен Балкан” (BG0002002).

В регистъра по Закона за биологичното разнообразие, поддържан от Изпълнителна агенция по околна среда, като „вековни дървета” към 01.03.2016 година на територията на община Монтана са включени представените в таблица 3.5.5.2.

Таблица 3.5.5.2. Включени „вековни дървета” на територията на община Монтана в регистъра на вековните дървета по Закона за биологичното разнообразие, поддържан от Изпълнителна агенция по околна среда, към 01.03.2016 година.

№ в ДР	Вид	Документ за обявяване	Местонахождение	Възраст (години)	Височина (м)	Обиколка на 1,3 м (м)
1099	Цер	Зап.№285/04.05.1979 КОПС(ДВ бр45/1979г.)	с. Смоляновци, м. Дъбравата	200	15	2,50
1100	Зимен дъб		с.Смоляновци, м."Кладенчовико шари"	150	18	2,5
1101	Зимен дъб		с.Смоляновци, м "Врѳхци"	150	12	2,50
1102	Зимен дъб			150	12	2,50
1104	Цер		с.Смоляновци, м."Гробище"	300	17	4,20
1105	Зимен дъб			150	12	1,80
1106	Зимен дъб			120	12	1,60
1107	Зимен дъб			120	14	1,80
1108	Цер			300	20	3,00
1109	Зимен дъб			120	12	1,80
1110	Зимен дъб			250	25	2,80
1157	Цер	Зап.№235/4.04.1980 г. КОПС(ДВ бр35/1980 г.)	с.Вирове, на 500м зап.от селото	300	18	5,20
1162	Цер		с.Студено буче	200	15	3,50
1491	Цер		.Бистрилица, м."Бабино поле"	350	22	4,18
1964	Летен дъб	Зап.№ РД-98/23.03.1997 г. (ДВ бр. 52/1997 г.)	м"Гладежака"сел о Студено буче	200	10	3,60
1918	Черница	Зап. №РД-564/08.05.2003 г. (ДВ бр.54/ 2003г.)	с.Липен,общ..Мон тана–до казана	300	12	6,0

2044	Скоруша	Зап..№РД-855/19.11.2007 г. (ДВ бр.104/2007 г.)	гр. Монтана, м. „Парта”	125	15	2,00
1492	Полски бряст	Зап.№174/09.03.1983 г. на КОПС (ДВ бр.26/1983 г.)	гр. Монтана, бул. Дамянов	200	28	2.90

Районът е богат на предложения за обявяване на обекти по европейската мрежа от защитени зони НАТУРА 2000, предназначена за защита на видове и местообитания, описани в приложенията на Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна.

➤ Защитени зони по чл.6, ал.1, т.1 и 2 от Закона за биологичното разнообразие, изграждани по европейската програма Натура 2000 в частта ѝ за опазване на природните местообитания и местообитанията на видовете от Директива 92/43/ЕЕС.

❖ **„ЗАПАДНА СТАРА ПЛАНИНА И ПРЕДБАЛКАН”**, записана с идентификационен код BG0001040 и с площ от 219715.84 ха. Предмет на опазване са 37 типа местообитания, включени в Приложение 1 на Директива 92/43/ и в Приложение №1 на Закона за биологичното разнообразие и 60 вида с висок природозащитен статус – 6 растения, 20 безгръбначни, 8 риби, по 3 вида земноводни и влечуги и 19 вида бозайници, от които 12 прилепи.

Защитената зона заема общо 7 666.66 ха от общинската територия или 11.326 % от нея, чието разпределение е представено на табл. Таблица 3.5.5.3.

Таблица 3.5.5.3. Баланс на територията от община Монтана, включена в границите на защитена зона „Западна Стара Планина и Предбалкан”.

землище	Заета от защитената зона площ (ха)	% на заетата площ от общината	% на заетата площ от защитената зона
Белотинци	2 223.75	29.005	0.101
Винище	0.76	0.010	0.00003
Смоляновци	2 952.65	38.513	0.134
Горна Вереница	413.26	5.390	0.019
Долна Вереница	541.12	7.058	0.250
Горно Церовене	985.64	12.856	0.045
Монтана	549.48	7.167	0.025

Площта от 7 666.66 ха в община Монтана е 5.27 % от общата територия на защитена зона „Западна Стара планина и Предбалкан“ (BG0001040) по Директива 92/43/ЕЕС.

❖ „ПЪСТРИНА“ (BG0001037) с площ от 35515.50 дка. Предмет на опазване са 9 типа местообитания, включени в Приложение 1 на Директива 92/43/ и в Приложение №1 на Закона за биологичното разнообразие, едно растение, 7 безгръбначни, 4 риби, 3 вида земноводни, два вида влечуги и 9 вида бозайници, от които 5 прилепи.

Защитената зона заема общо 2874.23 ха от общинската територия или 4.246 % от нея, чието разпределение е представено на табл. Таблица 3.5.5.4.

Таблица 3.5.5.4. Баланс на територията от община Монтана, включена в границите на защитена зона „Пъстрина“ (BG0001037).

землище	Заета площ (ха)	% от заетата площ в общината	% от заетата площ в защитената зона
Крапчене	436.41	16.12	0.64
Долно Белотинци	551.29	19.18	0.81
Липен	585.60	20.37	0.86
Николово	296.07	10.30	0.44
Стубел	1004.86	34.96	1.48

Площта от 2 874.23 ха в община Монтана е 80.93 % от общата територия на защитена зона „Пъстрина“ (BG0001037) по Директива 92/43/ЕЕС.

➤ Защитени зони по чл.6, ал.1, т.3 и 4 от Закона за биологичното разнообразие, изградени по европейската програма Натура 2000 в частта ѝ за опазване местообитанията на птиците по Директива 79/409/ЕЕС.

❖ „ЗАПАДЕН БАЛКАН“ (BG0002002) с площ от 146 820.50 ха. Предмет на опазване са 36 вида птици по чл. 6, ал.1, т.3 от Закона за биологичното разнообразие и 8 по чл. 6, ал.1, т.4 .

Въздействието от реализацията на ОУП върху трите защитените зони е изяснено, чрез приложения Доклад за степента на въздействие по Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони.

Защитената зона заема общо 7 742.41 ха от общинската територия или 11.437 % от нея, чието разпределение е представено на табл. 3.5.5-5.

Таблица 3.5.5-5. Баланс на територията от община Монтана, включена в границите на защитена зона „Западен Балкан“ (BG0002002).

землище	Заета площ (ха)	% от заетата площ в общината	% от заетата площ в защитената зона
Белотинци	2279.20	3.367	29.439
Винище	386.82	0.571	4.996
Смоляновци	2544.31	3.758	32.862
Горна Вереница	365.36	0.540	4.719
Долна Вереница	540.41	0.798	6.980
Горно Церовене	1424.85	2.105	18.403
Монтана	201.45	0.298	2.602

Площта от 7 742.41 ха в община Монтана е 5.27 % от общата територия на защитена зона „Западен Балкан“ (BG0002002).

3.6. Ландшафт.

Дейностите по отношение опазване, планиране и управление на ландшафта са ключови при устройване на всяка територия. Според Европейската Конвенция за Ландшафта, той има важна роля в културната, екологичната и социалната сфера, и представлява благоприятстващ икономическата дейност ресурс, чиято защита, управление и планиране могат да допринесат за устойчиво развитие на обществото, за повишаване качеството на живот.

Определен е като „територия, специфичният облик и елементите, на която са възникнали в резултат от действията и взаимодействията между природните и/или човешки фактори“.

Съгласно приетите в страната определения „ландшафтът е териториална система, съставена от взаимодействащи си природни и антропогенни компоненти и комплекси“ и представлява система, която съдържа и възпроизвежда ресурси, съхранява геофонда и представлява източник на естетическо въздействие.

Устойчивостта на ландшафтите е категория, която отразява постоянството или неизменчивостта на ландшафта във времето. Тя се разглежда като устойчивост спрямо величината на въздействието, влияещо върху структурата на ландшафта, както и като способността на му към продължително едностранно развитие при опазване на естествените му или придобити свойства за определен прогностичен период.

Ландшафтите на територията на общината могат да бъдат класирани по няколко особености. Според надморската височина, техният тип е ниско- и среднопланински ландшафти, при което могат да се отличат няколко подтипа:

- Подтип I клас – според преобладаващото почвено покритие – ландшафти с широколистни, широколистно-иглолистни, редки и нискостъблени гори, с поляни и единични дървета, с поляни и храсти, както и скални ландшафти;

- Подтип II клас – според присъствието в ландшафта на водни площи или течения, с което те може да се определят като водни ландшафти, или според присъствието на културни елементи около селищата на общината, с което тези ландшафти се определят като културни ландшафти;

- Подтип III клас – според степента на нарушеност на ландшафтите в резултат на вековното антропогенно присъствие и дейност – ненарушени (природни) ландшафти и нарушени (антропогенни) ландшафти;

В отделните територии на община Монтана е характерно формирането на смесен тип ландшафти, определено от едновременното присъствие на няколко типа и подтипа ландшафти. Състоянието им може да се характеризира и чрез степенуването на естетическите им качества, които се определят от тяхната живописност. В това отношение на първо място от значение е единството на всички показатели за естетичност, с което ландшафтите се оценяват естетически комплексно.

Като природен ресурс, ландшафтите на територията на община Монтана може да се характеризират в зависимост от преобладаващите природни елементи в тях. В това отношение тяхната оценка се определя от преобладаващото присъствие на различните видове гори, на присъствието на скали и скални образувания, на поляни и открити пространства и не на последно място – от наличието на водни елементи (реки и езера).

Друг показател за състоянието и качествата на ландшафтите на територията на общината, е тяхната оценка като културен ресурс. Тя се определя от наличието и степента на присъствие на инфраструктурни обекти (пътища, пътеки и пешеходни туристически маршрути, сгради, инженерни съоръжения, туристическа маркировка и др.) и на културни забележителности, които са показатели за материалната, респективно за духовната култура през епохата на създаването им. В по-голямата част от територията на общината, състоянието и качествата на ландшафта по отношение на културния ресурс се определят от присъствието на инфраструктурни обекти и антропогенни намеси, както и от наличието на културни забележителности. Това показва, че въпреки местоположението на общината в планинска територия, културните ландшафти имат значително присъствие, което е наложило в ОУПО устройствените мерки да бъдат съобразени с факта, дали културните ландшафти са реликтни или развиващи се.

Оценката на ландшафта като културен ресурс е свързана и с оценката на степента на антропогенната намеса в него. На тези територии от общината, където има наличие на инженерно-технически съоръжения и урбанизационни образувания в близост до наблюдателя оценката е, че антропогенната намеса е от силна до средна.

На териториите, където има присъствие на урбанизационни образувания (сгради и съоръжения) на голямо разстояние от наблюдателя – оценката за антропогенната намеса е от средна до слаба и тя е слаба, при наличие в ландшафта на пътища, туристически пътеки и маршрути със съответната туристическа маркировка, които нямат съществено негативно визуално въздействие.

Показател за качествата на ландшафтите на територията на е и психологическата им оценка, която показва, че голяма част от природните ландшафти с планински склонове, покрити с гори и ландшафтите с водни течения (реки), внушават спокойствие и поради факта, че в тях няма, или има трудно забележими елементи на антропогенна намеса.

За да може в крайна сметка да се направи обобщаваща оценка за състоянието и качествата на ландшафтите на територията на община Монтана, е приложен комплексният (интегрален) метод на оценка, според който по степен на важност, факторите определящи качеството на ландшафтите се подреждат по скалата - живописност (изразителност), естественост (съхраненост), стабилност (устойчивост), уникалност (рядкост) и разнообразие. Според тази оценка, повечето ландшафти в община Монтана получават висока комплексна бална оценка.

Според комплексната оценка за качествата на ландшафта на територията на община Монтана, могат да се обособят следните видове:

- Ландшафти с много високо качество – това са тези части от общината, които обхващат най-високата и планинско-горска територия;

- Ландшафти с високо качество – това са ландшафтите на по-ниските планински територии, около крайречните ландшафти по поречията на реките, чието качество се понижава поради наличието на антропогенни елементи, нарушаващи красотата на природата;

- Ландшафти със средно качество – това са най-малко атрактивните ландшафти, характеризиращи се с наличие на антропогенно въздействие в различна степен и недостатъчно устойчиво ползване. Тук се включват преди всичко урбанизираните селищни и крайселищни територии на общината.

Природните и антропогенни елементите, които оформят видовете ландшафти са релеф, гори, планински пасища и ливади, реки, дерета, оврази, обработваеми земи, населени места и урбанизирани територии с жилищни и селскостопански функции.

Забележимо отражение върху визията на ландшафта на общината е факта, че исторически човешката намеса не е изменила съществено облика на естествената природна среда и поради този факт, отделните видове ландшафти могат да бъдат определени като несъществено антропогенно повлияни ландшафти. Комбинацията от естествени и антропогенно формирани през вековете предпоставки на територията на общината, дава възможност да се определят съществуващите типове ландшафти:

- *Урбогенен селищен тип ландшафт*, чието бъдещо развитие и състояние е в пряка зависимост от социално-икономическите условия в общината. Обхваща селищните и особено прилежащите крайселищни територии на населените места в общината, както и ситуираните там туристически образувания. Положително оформящо въздействие за облика на този тип ландшафт има растителността в отделните общински и частни селищни и крайселищни имоти и околната природна среда.

- *Агрогенен тип ландшафт с преди всичко площно визуално въздействие*. Поради характера на релефа в общината, той е достигнал максимума на възможност за териториално развитие. Това са обработваеми земи, животновъдни ферми, мерите, ливадите, пасищата и други селскостопански територии, ситуирани предимно около селищата, пътищата и в крайречните заравнени земи от територията на общината.

- *Дендрогенен тип ландшафт на горските територии*. Той обхваща основната част от територията на община Монтана, включена в горския фонд и преди всичко защитените територии и защитените зони по Натура 2000. Растителните формации в пояса до широколистните гори. В териториите с дендрогенен тип ландшафт на община Монтана попадат и защитените зони по Натура – 2000.

- *Дендрогенен крайречен тип ландшафт на влажните зони, формиран по речните тераси на реките и техните притоците им*. Основно към него се причисляват крайречните територии с влаголюбива дървесна и храстова растителност. Този тип ландшафт е защитен от Закона за биологичното разнообразие. Визуалното и екологично въздействие на този тип ландшафт се оценява като максимално за облика на ландшафта и за неговото здравно-физиологично въздействие върху човешкия организъм.

Потенциали за развитие на ландшафта. Състоянието и облика на ландшафта да голяма степен зависи от редица екологични фактори с антропогенен генезис, които пряко влияят върху неговото качество и здравен статус. Качествата на тези фактори формират и потенциала за бъдещото развитие на ландшафта и зелената система на територията на община Монтана. За целта на настоящия анализ, основно значение има състоянието на тези от елементите на околната среда, които най – силно са повлияни от човешката дейност. Нейната интензивност на негативно влияние, особено се повиши през последните 50-60 години. Съвкупното действие и взаимовръзка между тези антропогенно повлияни елементи на околната среда, определят екологичната обстановка в района и пряко влияят върху потенциала за нейното бъдещо развитие.

Екологичните фактори от своя страна очертават насоките за развитие и бележат ограничителите при устройственото планиране на територията. Въпреки, че ландшафтът в района е повлиян от антропогенните фактори - изградени пътища, ж.п. линия, електропроводи, промишлени предприятия, складови комплекси, интензивно селско стопанство, все пак територията на общината се отличава с разнообразни типове планински ландшафти, при което доминират тези с подчертано естествен характер.

Запазените възможности за естествено развитие, които характеризират повечето типове ландшафти и изразяват тяхната устойчивост, са индикация за това, че територията се нуждае предимно от дейности и действия с превантивен характер по отношение запазване и обогатяване на основните видове ландшафти.

3.7. Културно-историческо наследство.

Територията на общината е наситена с множество недвижими културни ценности с архитектурно-строителен, художествен и археологически характер, вкл. и с национално значение - античният град Монтана. По информация от Регистъра на НКЦ и архива на НИИОН обекти на недвижимото културно наследство са обявени в гр. Монтана и селата Белотинци, Благоево, Долна Вереница, Долно Белотинци, Д-р Йосифово, Живовци, Горна Вереница, Горно Церовене, , Клисурица, с. Крапчане, с. Липен, с. Николово, Славотин, Смоляновци, Стубел, Сумер, Трифоново, Виноще и Вирово.

В Националната концепция за пространствено развитие – НКПР 2013-2025, Община Монтана попада в *Западното териториално културно пространство* – отворено към европейските културни пространства. То включва темите: „Античност“, „Българско Средновековие 9-14 в.“, „Късно Българско Средновековие 17-19 в.“, „Византия“, „Европа и Османската империя 14-19 в.“, „Традиционна архитектура, традиции и обичаи“, „Необарок“, „Неокласицизъм“, „Сецесион“, „Романтизъм“, „20 в. Интернационализъм и модернизъм“, „20 в. Тоталитарна архитектура, изкуство, символи“, „Християнско изкуство“, „Природни и култови феномени“.

Реализиран е проект „Интегрирано развитие на културно-историческия туризъм в Община Монтана“ по Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG 161PO001/3.1-02/2009 „Подкрепа за развитието на туристически атракции“, по Оперативна програма „Регионално развитие 2007-2013 г.“

Извършени са етапна консервация, реставрация, експониране и социализация на археологическите структури на основната културно-историческа атракция – Антична крепост – Монтана (Калето) в югоизточната ѝ част; изграждане на паркинг; монтиране на посетителски център за обслужване на туристите и изграждане на пътека до крепостната стена и допълваща дребно мащабна инфраструктура, която позволява целогодишно посещение. Античната крепост се намира на височината „Калето“ или „Градището“ в югозападния край на Монтана, на около 40 м. над нивото на града.

В резултат на археологическите разкопки са разкрити порта с кула, голяма кула-блестящ пример за крепостно строителство през III – IVв., казармени и други помещения, базилика и зидове от римската епоха, славянски жилища и светилище, както и жилища от каменно-медната епоха в най-долните културни пластове. Крепостта е разрушена през VI – VII в. при някое нападение на авари или славяни. В последствие върху развалините е създадено славянско селище. От височината „Калето“ се открива великолепен изглед на града и на язовир „Огоста“.

Историческият музей – Монтана, създаден през 1951 г., съхранява над 50 000 музейни предмета, от които а 100 каменни надписи на латински език в Лapidариума "Каменната библиотека", копие на откритото в Якимово съкровище, средновековно съкровище от XIV век, златни накити от римската епоха, колекция от стари икони, колекция от стари чипровски килими, оръжейна колекция и др.

Музейният обект Михайлова къща, открит през 1955 г. като къща-музей "Христо Михайлов", е най-старият запазен паметник в архитектурно-строително отношение на територията на гр. Монтана. Намира се в непосредствена близост до православния храм "Св.св. Кирил и Методий" и археологическата експозиция Лapidариум. В къщата е подредена етнографската експозиция "В света на баба и дядо", която представя градския и селски бит от края на XIX и началото на XX в. Запазен е и кът на патрона.

Предварителният проект за ОУПО отразява съвременните политики по отношение на наследството и тенденциите по отношение на този невъзобновяем ресурс, а именно – към местните равнища на управление в съответствие с принципа на субсидиарност да се прехвърлят правомощия и ресурси и да предложи защитени територии за опазване на НКН по смисъла на чл. 79, ал. 5 и 6 от ЗКН и да се изработят устройствени режими за тях при спазване на утвърдените режими за опазване на единични и групови НКЦ и съгласно Наредба 7 за правила и нормативи за устройството на отделните видове територии и устройствени зони

При изработването на ОУП се цели опазване на културното наследство в цялото му многообразие и развитие на системата чрез устойчиво използване на културно-историческия потенциал.

3.8. Отпадъци.

Програмата за управление на отпадъците на община Монтана е разработена съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците.Тя е неразделна част от Общинската програма за околна среда, като двете се приемат от общинския съвет по реда на ЗООС. Програмата за управление на отпадъците е разработена в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците за периода 2014 - 2020 г.

Съгласно изискванията на чл. 22 от ЗУО Общинският съвет на община Монтана е приел Наредба, в която се определят условията и реда за изхвърлянето, събирането,включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането най-малко на следните видове отпадъци:

- битови отпадъци, в т.ч. биоразградими отпадъци;
- отпадъци от хартия и картон, пластмаса, метал и стъкло, различни от отпадъците от опаковки;
- строителни отпадъци;

- биоотпадъци от потока битови отпадъци;
- опасни битови отпадъци;
- масово разпространени отпадъци и др.

В Наредбата ясно са разписани задълженията и отговорностите на всички, които генерират подобни отпадъци, както и изискванията, на които трябва да отговарят площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките, както и условията за предаване на отпадъците на площадките по чл. 19, ал.3, т. 11 от ЗУО.

В Общинската програма за управление на отпадъците са предвидени мероприятия и средства за извършване на морфологичен анализ на потоците им.

Управлението на битовите отпадъци е отговорност на местната власт и изисква осигуряване на подходящ организационен капацитет и сътрудничество между многобройните заинтересовани страни в публичния и частния сектор. Управлението на отпадъците от домакинствата и подобни на тях неопасни битови отпадъци от промишлени, търговски и институционални заведения, включително болници, училища), почистването на обществените места и др. включва дейностите по събиране, транспортиране, третиране, в т.ч. рециклиране и оползотворяването им и осигуряване на необходимата техническа инфраструктура (съдове за събиране, съоръжения, транспортна техника и др.). Управлението на отпадъците включва три компоненти с ключово значение за създаване на устойчив модел на управление, свързани с регулирането, планирането и контрола на системите, създадени на територията на общината. Осигуряването на достатъчна и надеждна информация за отпадъците е от съществено значение за правилната оценка на съществуващото състояние и за осъществяване на ефективно планиране и контрол на дейностите по управление им. Като основен източник на данни за количеството на събраните битови отпадъци са отчетите на дружествата, извършващи третиране и транспортиране, както и притежаващи разрешителни за дейности съгласно Закона за управление на отпадъците.

Ежегодно се представят годишни отчети в РИОСВ Монтана от лицата, извършващи събиране, транспортиране и временно съхранение на битови отпадъци в съответствие с изискванията на Наредба № 1 от 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издадените разрешения, регистрационните документи и на закритите обекти и дейности (обн., ДВ, бр. 51 от 20.06.2014 г.).

По информация на НСИ нормата на натрупване на отпадъци през последните години възлиза на ~ 500-600 kg/ ж.год. Тази оценка се прави чрез обобщаване на данните от общините, които докладват количествата като брой на курсовете на камионите, поради липсата на везни за измерване на депонираните количества. Цифрата е по-висока от данните, получени при различни проучвания и експертни оценки на местни специалисти.

Официалните статистически данни относно образуването на битови отпадъци за страната е силно преувеличено (502 срещу ~300-350 kg/ж.год за градовете и 161 kg/ж.год за селата според представително специално проучване, публикувано в Програмата за прилагане на Директива 99/31/ЕС за депониране на отпадъци). Междувременно депата, които са изградени напоследък съобразно съвременните технически изисквания и са снабдени с везни, докладват още по-ниски количества образувани битови отпадъци за последните години. Вижданията на местните експерти в общината са в подкрепа на по-ниските количества, използвани за оценка в Програмата за прилагане на Директива 99/31/ЕС.

Някои по-нови изследвания (табл.3.8.1) потвърждават тази теза :

Таблица 3.8.1. Резултати от проучване насъбрани количества битови отпадъци.

Населено място	Община Бургас	Град Добрич	Град Разград	Община Разград	Град Ямбол	Община Ямбол
условия на проучването:						
жители	206,000	102,000	38,000	39,000	83,000	84,000
сезон	годишно	годишно	през зимата	през есента	през зимата	през пролетта
година	2006	2006	2006	2006	2004	2005
норма на натрупване и плътност на отпадъците:						
натрупване кг./човек/година	331	338	376	448	219	387

На територията, контролирана от РИОСВ-Монтана 100% от населението е обхванато в регионални системи за организирано сметосъбиране и сметоизвозване, представено на табл. Таблица 3.8.2.

Таблица 3.8.2. Населени места в област Монтана с въведена система за събиране на ТБО.

Община	жители (брой)	населени места (брой)	населени места с въведена с-ма за събиране на ТБО (брой)
Монтана	59861	24	24
Бойчиновци	8985	13	13
Берковица	20288	20	20

Лом	31733	10	10
Чипровци	3721	10	10
Георги Дамяново	2287	13	13
Брусарци	4886	10	10
Медковец	3877	5	5
Вършец	8342	9	9
Якимово	4178	4	4
Вълчедръм	9625	11	11

Основен източник на данните за отпадъците в общината е операторът „Екопак България“ АД, който притежава всички необходими разрешителни, съгласно ЗУО, за осъществяването на основната си дейност. Сертифициран е и по ISO 9001:2007, ISO 14001: 2004 г. и BSOHSAS 18001:2007. Използвани са също и други по-важни източници на информация - Министерство на околната среда и водите и неговите регионални структури, Изпълнителна агенция по околната среда (ИАОС), Регионална инспекция по околна среда и води РИОСВ-Монтана, Национален статистически институт (НСИ)...

Според законодателството в сферата на околната среда, данните за отпадъците се събират чрез годишни отчети, изготвени от лицата, които генерират или третират отпадъци.

В експлоатация е Регионално депо Монтана (за битови и неопасни производствени отпадъци- клас „депо за неопасни отпадъци“), което обслужва общини Монтана, Бойчиновци, Берковица, Лом, Чипровци, Георги Дамяново, Брусарци, Медковец, Вършец, Якимово, Вълчедръм и Криводол (област Враца). Регионално депо за отпадъци – Монтана“ ЕООД е еднолично дружество, 100% собственост на община Монтана, което извършва дейности по третиране на отпадъци – предварително сепариране и депониране. Изградено е със средства от предприєдинителната програма ИСПА и е пуснато в експлоатация през месец януари 2006 г. Отговаря на нормативните изисквания и се експлоатира съгласно действащото екологично законодателство. Изградена е и от 05.06.2012 г. е пусната в експлоатация инсталация за предварително сепариране на твърди битови отпадъци и отделяне на рециклируеми компоненти с капацитет 20 t/h. Общата площ на регионалната система за управление на отпадъците е 189 dka, а капацитетът на клетките за депониране е 911 400 t. За експлоатацията на депото е издадено комплексно разрешително по чл.117 от ЗООС № 162-Н1/2010 година с решение на Министъра на околната среда и водите. Общата площ на регионалната система за управление на отпадъците е 189 dka, капацитета на сепариращата инсталация е 20 t/h, а капацитета на клетките за депониране е 911 400 t.

През 2015 г. е оптимизирана работата на сепариращата инсталация, в резултат на което са повишени количествата на отделените рециклируеми фракции от пластмаса, хартия и стъкло.

Таблица 3.8.3. Общо количество по видове образувани отпадъци на територията на община Монтана.

година	хартиени отпадъци от опаковки		пластмасови отпадъци от опаковки		стъклени отпадъци от опаковки	
	бруто	нето	бруто	нето	бруто	нето
2010	81840	57372	51680	30066	38620	27040
2011	37070	24584	51500	30219	39000	26112
2012	37900	26567	41040	18776	34600	24220
2013	25480	17553	38880	17788	47620	33343
2014	44930	26598	55730	39011	144240	100968

Според съществуващата информация, общото количество образувани отпадъци, по видове, на територията на община Монтана е представено в таблица Таблица 3.8-3.

Община Монтана включва 24 населени места с население около 59861 души. От 2009 год. всички те са включени в организираното сметоизвозване след проведена процедура по ЗОП. Изградената система за събиране и транспортиране на битовите отпадъци за момента е ефективна. Използваният машинен и контейнерен парк, с цел обезпечаване на системата за събиране и транспортиране на разделно събраните битови отпадъци от всички населените места е:

- сини – 75 броя;
- жълти- 88 броя;
- зелени- 84 броя.

Организираното сметосъбиране и сметоизвозване на територията на общината в момента се извършва във всички населени места. Използваната система е смесена - със сменяеми и несменяеми съдове за смет. Съдовете са следните видове - кофи тип "Мева"/0,11м³/, контейнери тип "Бобър"/1,1 м³/ и контейнери /4 м³/ . Извозването на отпадъците се извършва по график и с различна честота. Въведена е система за разделно събиране на твърдите битови отпадъци.

Разделно събраните отпадъци от опаковки в област Монтана се събират от фирма „БКО“ ООД, по график изготвен от тях и съгласуван от съответната община и се транспортират до площадка в гр. Враца.

Създадената система за сметосъбиране и почистване на обществените места, както и нейните недостатъци са в пряка зависимост от съществуващата специализирана техника и съдове за битови отпадъци.

Констатира се изхвърляне на отпадъци от домакинствата извън съдовете за битови отпадъци, през зимните месеци се изхвърля неизгасена пепел и сгурия в контейнерите, което предизвиква запалването им и много бързото им изхабяване. В населените места има случаи съдовете за отпадъци, които са общинска собственост, да се използват не по предназначение (за фураж, пясък, вар, вода и др.). Организацията на работа може да бъде значително подобрена чрез ефективно планиране на тази дейност (в т.ч. на използваната техника и съоръжения) и разходване на средствата, предоставени от общината за нея. За неправилното използване на съдовете за отпадъци оказва влияние и ниската битова култура на някои граждани, изразяваща се в изхвърляне на строителни, растителни и горими отпадъци в контейнерите и около контейнеровите площадки, като с това се замърсяват големи площи в тези райони. Много са случаите на кражби на съдове за смет.

Строителни отпадъци

Един от основните компоненти на общинската програма за управление на дейностите по отпадъците е намаляване на риска от замърсявания. Тези замърсявания са от строителни, градински, селскостопански и домакински отпадъци.

Основни проблеми са неконтролираното изхвърляне на строителните отпадъци, което води до формирането на нерегламентирани сметища главно край входно - изходните пътни връзки на населените места и замърсяване на площи в регулационните граници и изхвърлянето им в контейнерите за твърди битови отпадъци, което води до тяхното повреждане, а от тежестта им се повреждат повдигащите механизми на сметосъбиращите специализирани автомобили. Някои от тези нерегламентирани сметища стават традиционни и въпреки полагащите се усилия за почистване от страна на общината създадените навици на хората се оказват непреодолими.

Строителните отпадъци временно се съхраняват на площадки, определени от общината с решение на Общински съвет. Община Монтана все още не разполага с инсталации за предварително третиране на строителните отпадъци, както и няма ясно изразени инвестиционни намерения относно въвеждане на специализирани технологии, инсталации и съоръжения за преработване и/или рециклиране на строителни отпадъци с цел тяхното оползотворяване, посредством повторното им влагане в строителството, алтернативи на депонирането, което е прилагано до промените в ЗУО по отношение на строителните отпадъци.

В общинската Наредбата за управление на отпадъците са разписани задълженията на възложителя на извършването на строително монтажни работи (СМР) или премахване на строеж за изготвянето и изпълнението на план за управление на строителните отпадъци (СО), като планът се одобрява от общината, на чиято територия ще се извършва строителството.

Във връзка с европейската и националната политика в областта на управлението на строителните отпадъци предвиждат предприемането на мерки за увеличаване на рециклирането и оползотворяването им, е наложително да се извършат проучвания и за състава на строителните отпадъци, за дела на рециклируемите и горимите отпадъци, както и за съдържанието на опасни вещества.

Производствени и опасни отпадъци.

Информация за производствените и опасни отпадъци, се съдържа в представените годишни отчети от фирмите, извършващи транспортиране, временно съхраняване и дейностите по рециклирането и оползотворяването им в съответствие с изискванията на Наредба № 1 от 2014 г. и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издадените разрешения, регистрационните документи и на закритите обекти и дейности (обн., ДВ, бр. 51 от 20.06.2014 г.).

Основен нерешен проблем при третирането им е тяхното преработване, обезвреждане и оползотворяване. В настоящия момент основен начин на обезвреждане е депонирането. Няма специални депа на територията на общината и областта за опасни отпадъци.

При анализиране на количествата производствени и опасни отпадъци трябва да се има предвид, че за периода 2000 - 2010 г. се наблюдават промени в индустриалния сектор в района, както и в структурата по отрасли, така и в броя на фирмите от този сектор. Трябва да се отчете и факта, че не всички фирми, генериращи производствени и опасни отпадъци, представят в общинската администрация съответните годишни отчети, съгласно действащото законодателство. За малки фирми или няма информация или е неточна, тъй като не водят отчетност. По-голямата част от тях не разполагат със собствени съоръжения за обезвреждане и ползват наличните съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци. В тази връзка, както и за изпълнение разпоредбите на ЗУО, те са длъжни да представят в общините, на чиято територия се извършва дейността, своите програми, с цел включването им в програмата на съответната община.

При планирането на капацитета на общинската инфраструктура за третиране на отпадъците следва да се отчетат и количествата отпадъци от производствените предприятия, които не разполагат със собствени съоръжения за обезвреждане/оползотворяване.

Контрол по управление на производствени отпадъци, образувани в резултат на производствената дейност на юридически лица се осъществява от РИОСВ. Изискванията към фирмите, генериращи производствени и опасни отпадъци са за организиране на складове за съхраняване на производствените отпадъци, еднозначно обозначени за вида на съхраняваните отпадъци.

Отпадъците се предават за последващо третиране само въз основа на сключени писмени договори с фирми, притежаващи необходимите документи по ЗУО. Фирмите, генериращи производствени и опасни отпадъци, водят отчетност съгласно изискванията на Наредба № 1/04.06.2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри.

В град Монтана е изградена пречиствателна станция за отпадъчни води, която с капацитета си от близо 18 000 куб.метра пречистена вода за денонощие напълно задоволява нуждите. Предвидено е тя да може да се разширява така, че да задоволи в бъдеще нуждите и на 100 000 е.ж.. Станцията е третата крачка към чиста околна среда след газификацията на града и успешната експлоатация на депото за твърди битови отпадъци. Тя е първата в Северозападна България, а ролята ѝ е с европейско значение. Водата се пречиства с екологични агенти, които не замърсяват околната среда, а почистените утайки ще се използват за наторяване.

Успоредно с ПСОВ Монтана са изградени два събирателни колектора – източен довеждащ колектор, който събира отпадъчните и дъждовни води от нова промишлена зона в ляво от пътя Монтана – Враца и западен главен колектор I, който събира отпадъчните и дъждовни води от жилищните квартали и промишлената зона на града, като в него е заустен и източен довеждащ колектор. Същият е заустен на вход ПСОВ Монтана. Станцията е с механично и биологично стъпало, както и с изградено съоръжение за отстраняване на фосфора, въведено в експлоатация през месец април 2015 г. ГПСОВ – Монтана отговаря на всички европейски екологични норми и до настоящият момент работи ефективно и с добър ефект на пречистване.

Отпадъците от лечебни и здравни заведения притежават някои специфични характеристики и изискват специално третиране. Те може да са носители на зарази, поради което следва да бъде отделно събирани от другите смесени отпадъци от бита за се избегне заплахата за общественото здраве. В отпадъците от лечебни и здравни заведения може да съдържат превръзки, остатъци от лекарства и опаковки, лабораторни проби, използвани инструменти и системи, хирургически продукти и други. За обезвреждане на количествата генерирани отпадъци от лечебни и здравни заведения се предават на лицензирани фирми, притежаващи необходимото разрешително по ЗУО. За отпадъците от частните кабинети, включително стоматологичните и с ветеринарномедицинската дейност по настоящем няма данни. Не изключваме възможността да попаднат съвмесно с битовите отпадъци на депото за неопасни отпадъци.

Решен е проблема за екологосъобразното съхранение в складовете и „Б-Б” кубовете и обезвреждане на **препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност и такива с неустановен характер**. Липсват изоставени стари складове с препарати за растителна защита.

Наблюдават се стабилни положителни тенденции в управлението на складовете- няма данни за замърсяване с негодни за употреба ПРЗ на територията на РИОСВ – Монтана.

В заключение от анализа на наличната информация за отпадъците на територията на общината се установи, че независимо от различните източници, докладваните данни за отпадъците все още не са с необходимото качество, главно поради следните проблеми:

- Данните за количествата отпадъци на територията на община Монтана продължават да варират в широки граници поради това, че не всички фирми, които са задължени да изготвят годишни отчети, коректно и редовно представят информация в общината;

- Няма централизирана информационна система, която да осигури информация по управлението на отпадъците;

- Съществуващото депо за отпадъци до края на 2010 г. не е било оборудвано с везна за измерване на постъпващите за депониране отпадъци. Така дълго продължилата практика, количествата на събраните отпадъци да бъдат оценявани в обемни единици на база вместимостта на транспортните средства , докато бъде монтирана електронна везна, не е давала точна информация за постъпилите количества отпадъци за обезвреждане;

- Отпадъците от строителни и строително-ремонтни дейности не се образуват редовно и няма реална информация за количеството и състава на този вид отпадъци.

От констатациите по- горе може да се направи извода, че съществуващата система за събиране и транспортиране на битови отпадъци на територията на общината за последните години, осигурява добра основа за по-нататъшната оптимизация на дейностите по управление на отпадъците .Към момента общината не притежава контейнери с достатъчен капацитет, за да се обслужва пълноценно и качествено населението. Това изисква приоритетно прецизиране разпределението на контейнерите така, че да се създаде икономически ефект за цялата система за събиране и транспортиране на отпадъците на територията на общината.

Най-доброто решение за град Монтана е да се запази съществуващата система и след извършване на наблюдение на целия процес, да се повиши бройката на несменяеми контейнери, с вместимост 1100 л. и 120 л., обслужвани от специализирани превозни средства с мултифункционални повдигащи механизми и висока степен на пресоване. Необходима е и подмяна на амортизираните съдове в малките населени места.Необходимост има и от осигуряване на нови специализирани автомобили с пресоващ механизъм, за да се заменят вече амортизираните, както и да се закупят допълнителни машини за безпроблемно обслужване на всички населени места от общината.

Обхватът на системата за организирано сметосъбиране от началото на 2009 г. е достигнал 100% от населението на общината. Въпреки 100%-я обхват на системата за организирано събиране на битови отпадъци обаче, все още слабата екологична култура на населението особено в малките населени места, спомага за неконтролираното изхвърляне на отпадъци и за възникването на нови замърсявания и нерегламентирани сметища. Контейнерите с вместимост 4 м³ не са особено подходящи за обслужване на населението в града, защото не могат да бъдат изпразвани в колите за отпадъци, които са оборудвани със стандартен повдигащ механизъм. Тези контейнери са също така неподходящи поради по-високите експлоатационни разходи и по-дългите периоди между събирането на отпадъците в тях, което води до замърсяване на околните територии.

Проблемите, които бяха изложени до тук по отношение управлението на отпадъците на територията на община Монтана, са задълбочено анализирани в актуалната Общинска програма за управление на дейностите по отпадъците за периода 2012 – 2020 г.

В резултат на това в Програмата са заложили мерки за следващите години за подобряване на дейността.

3.9. Рискови енергийни източници - шум, вибрации, йонизиращи лъчения.

Съгласно Закона за защита от шума в околната среда той е нежелан или вреден външен звук, причинен от човешка дейност, в това число шумът, излъчван от транспортните средства от автомобилния, железопътния, водния и въздушния транспорт, от инсталации и съоръжения на промишлеността, и от локални източници на шум.

Шумът и вибрациите по своето хигиенно значение са на едно от първите места сред неблагоприятно действащите фактори в работната и околна среда. Граничните стойности на нивата на шум за различните територии и урбанизирани зони в зависимост от предназначението им за дневен, вечерен и нощен период, са регламентирани в Наредба No.6 от 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите по показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението (ДВ 58/2006 г.). Представяме ги в Таблица 3.9.

Таблица 3.9.1: Показатели за шум в околната среда, регламентирани в Наредба No.6 от 26.06.2006 г.

Територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях	Еквивалентно ниво на шум (dBA)		
	ден	вечер	нощ
Жилищни територии и зони	55	50	45
Централни градски части	60	55	50

Територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик	60	55	50
Територии, подложени на въздействието на железопътен и трамваен трафик	65	60	55
Територии, подложени на въздействието на авиационен шум	65	65	55
Производствено-складови територии и зони	70	70	70
Зони за обществен и индивидуален отдих	45	40	35
Зони за лечебни заведения и санаториуми	45	35	35
Зони за научно-изследователска и учебна дейност	45	40	35
Тихи зони извън агломерациите	40	35	35

Шум над пределно-допустимите норми се отчита основно от автомобилния транспорт, който макар и с импулсивен характер въздейства върху жилищните зони .

За високите стойности на шумовите нива допринасят характерните особености на устройството на града:

- Липсата на пълноценни околоръстни пътища, поради което вътрешноградски и транзитен моторен поток минава през жилищни квартали;
- големи наклони на някои улици
- липса на защитни „зелени екрани“;
- лошокачествена настилка;
- двустранно плътно застрояване по главни улици;
- остарял автомобилен парк.

Ограничаването на скоростта на моторните превозни средство по натоварените улици и пътища до 40 км/ч е благоприятно за безопасността на движението, но увеличава интензивността на шума и замърсяването, емитирани от двигателите на автомобилите

Източник на шумово натоварване е и жп транспорта.

Основните източници на шум на територията на общината са транспортните потоци на автомобилния транспорт. Периодично и локално се наблюдава завишение на шума около търговски обекти и при извършване на строителни дейности. Територията е със сравнително нормална шумова среда. Измерените нива на най-оживените пътни участъци са в рамките на допустимите нива от 60 dB. Основните причини за шумово замърсяване в района са автомобилният трафик, лошокачествена настилка и наклоните на някои улици. Подмяната и поддръжката на съществуващата настилка ще доведе до значително подобряване на шумовата среда.

Няма данни за превишаване нивата на шума в жилищните зони. Малкото производствени обекти са изградени при спазване на действащото законодателство и са под контрол на РЗИ Монтана..

Според годишният Доклад за 2015 година за състоянието на околната среда на територията на община Монтана няма агломерации, основни летища, железопътни линии и пътища, определени като такива в Закона за защита от шума в околната среда. Съществуващите шосейни и железопътни артерии не могат да бъдат класифицирани като силно натоварени и не представляват сериозен проблем по отношение на шумовото натоварване на околната среда. РИОСВ и РЗИ в град Монтана контролират шумовото натоварване на околната среда от различните видове източници и в рамките на своята компетентност разработват и следят за изпълнението на програмите за намаляване на шума, като част от програмите за управление на околната среда. Предприятията, попадащи в обхвата на комплексния разрешителен режим, извършват собствен периодичен мониторинг на шум. През периода не са получавани жалби и сигнали, свързани с излъчвания от промишлените източници шум в околната среда.

За 2015 година в „БКК – 95” ООД, гр. Монтана с предмет на дейност производство на метални столови, метални конструкции (стелажи) и други метални изделия, попадащо в „Производствено - складови територии и зони” съгласно Наредба №6/26.06.2006 г. за показателите на шум в околната среда измерените гранична стойност на показателите на шум в мястото на въздействие са 70 db(A) за ден, вечер и нощ. Режимът на работа е 16 часа при 5 дневна работна седмица). Източници на шум са предприятията „Балкан” АД и „Ирели” ООД, като измерените стойности по границите на обектите през 2014 година са съответно 61,1 и 68,8 dB.

През територията на общината преминават трасета на електропреносни въздушни линии, източник на електромагнитни полета, които са рисков фактор за увреждане здравето на хората. Изградената енергийна мрежа отговаря на нормативните изисквания. В хигиенно защитната зона на линията не се допуска по никакъв повод урбанизация.

Производствени и др. дейности, източници на радиационно замърсяване на територията на общината няма. Радиационния фон се движи в нормални граници - 0.20 до 0.25 μ Sv/h.

На територията на община Монтана действат локални мониторингова станция, част от Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон.

Обобщени данни за средно годишните стойности за мощността на дозата гама-фон през 2014 г. е 102nGy/h. Измерванията на радиационния гама-фон се извършват 24 часа в денонощието.

Със стационарна станция се извършва набиране на аерозолни проби за радиологичен мониторинг на атмосферен въздух. Наблюдаван параметър е специфичната обемна активност [mBq/m^3] на U-238, Ra-226, Ra-228, K-40 Cs-137, Pb-210 и Be-7. Не са регистрирани наднормени концентрации на естествени и техногенни радионуклиди, съгласно Наредба за основни норми за радиационна защита от 05.10.2012 г.

3.10. Естествени и антропогенни вещества и процеси.

Антропогенните фактори се свързват с резултатите от съзнателната дейност на хората. Сред тях има такива (особено производствената дейност), които водят до негативни промени в околната среда, както и други, насочени към изменение на природните елементи в относително положителна насока – създаване на нови гори, водохранилища, нови растителни и животински видове, напояване и др. Въздействието върху природата се осъществява не само в процеса на дейността, но и след нейното прекратяване.

Замърсяването на околната среда е всяко внасяне в една или друга екологическа система на несвойствени за нея живи или неживи компоненти или предизвикване на структурни изменения, прекъсващи кръговрата на веществата и тяхната асимилация, както и потока на предаване на енергията, вследствие на което екосистемата намалява своята продуктивност или се разрушава. Основните източници на замърсяване на околната среда са свързани с продуктивната дейност на човека в много отрасли - транспорт, енергетика, промишленост, машиностроене, рудодобив, селско стопанство, комунално-битова дейност... Замърсители, които са резултат, продукт от дейността на човека са именно антропогенни замърсители.

Всеки отрасъл има характерни за него замърсители. Те са разнообразни и бяха разгледан по компоненти и фактори на околната среда

3.11. Химикали. Въздействия от зони, регламентиращи дейности с висок рисков потенциал.

Според Националната програма за защита при бедствия 2014-2018 година на територията на Република България към 31.12.2012 г. работят 77 предприятия, класифицирани и регистрирани като „предприятия и/или съоръжения с висок рисков потенциал” и 91 предприятия като „предприятия и /или съоръжения с нисък рисков потенциал” от големи аварии с опасни вещества.

Класификацията на тези обекти е извършена въз основа на критериите в приложение No 3 към Глава седма, Раздел I на Закона за опазване на околната среда и Наредба за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и ограничаване на последствията от тях, приета с ПМС No 2 от 11.01.2016 г., обн., ДВ, бр. 5 от 19.01.2016 г., в сила от 19.01.2016 г.

С потвърдена класификация на територията на община Монтана са:

- Складова база „Ливадски дол“, с оператор „Видекс инженеринг“ ЕАД, София – **предприятие с висок рисков потенциал**

- Фабрика за слънчогледово масло – екстракционен цех, с. Д-р Йосифово, община Монтана с оператор „Фаустина Груп“ ЕООД, гр. София – **предприятие с нисък рисков потенциал.**

Инциденти, свързани с използване на опасни химични вещества, биха могли да възникнат в резултат на технологични аварии във фирми, пропуски в контрола и организацията на дейностите, катастрофи и пропуски при превоз, разпиляване и пробив в стените на сгуроотвали, хвостохранилища, нарушения целостта на продуктопроводи, разливи, терористични актове... Големите промишлени аварии имат тежки последствия върху населението и околната среда и това подчертава необходимостта от предприемане на подходящи превантивни действия за недопускане или свеждане до минимум на последиците от тях..

Оценката на риска от големи аварии с опасни вещества и идентифицирането и прилагането на мерки за предотвратяване на големи аварии и ограничаването на последиците от тях, се извършва от операторите на тези предприятия или съоръжения.

Рискът от големи аварии би могъл да се увеличи и поради вероятността от природни бедствия и при транспорта на опасни вещества. Това се разглежда от операторите при оценката на опасностите от големи аварии и разглеждането на възможните сценарии за възникване на големи аварии.

Изграждането и експлоатацията на предприятия с висок рисков потенциал е предмет на разрешително по чл. 104, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда, издавано от министъра на околната среда и водите, след съгласуване със съответните компетентни органи (МВР, ИА „ГИТ“ и общините, на чиято територия са разположени обектите), въз основа на мерките, разработени от операторите в доклада за безопасност и аварийния план на предприятието.

Единственото на устройваната територия предприятие с висок рисков потенциал - Складовата база „Ливадски дол“ на „Видекс инженеринг“ ЕАД, София е разположено в землището на село Николово, на главен път Е-79, на 3 км от гр. Монтана. Общата му площ е 107 491 м². (фиг.3.11.1.).

Застроената площ от 1290 м² включва няколко склада за съхранение на взривни материали, отдалечени от склада за инструментална екипировка и разположени на безопасни разстояния един от друг, така че в случай на взрив да не предават детонация помежду си.

„Видекс инженеринг“ ЕАД, София - складова база „Ливадски дол“, попада в обхвата на Раздел I към глава Седма на ЗООС и е с издадено Разрешително по реда на чл. 104, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда - № 68/31.07.2007 г., изменено с решение 01-68/17.02.2016 година на МОСВ.

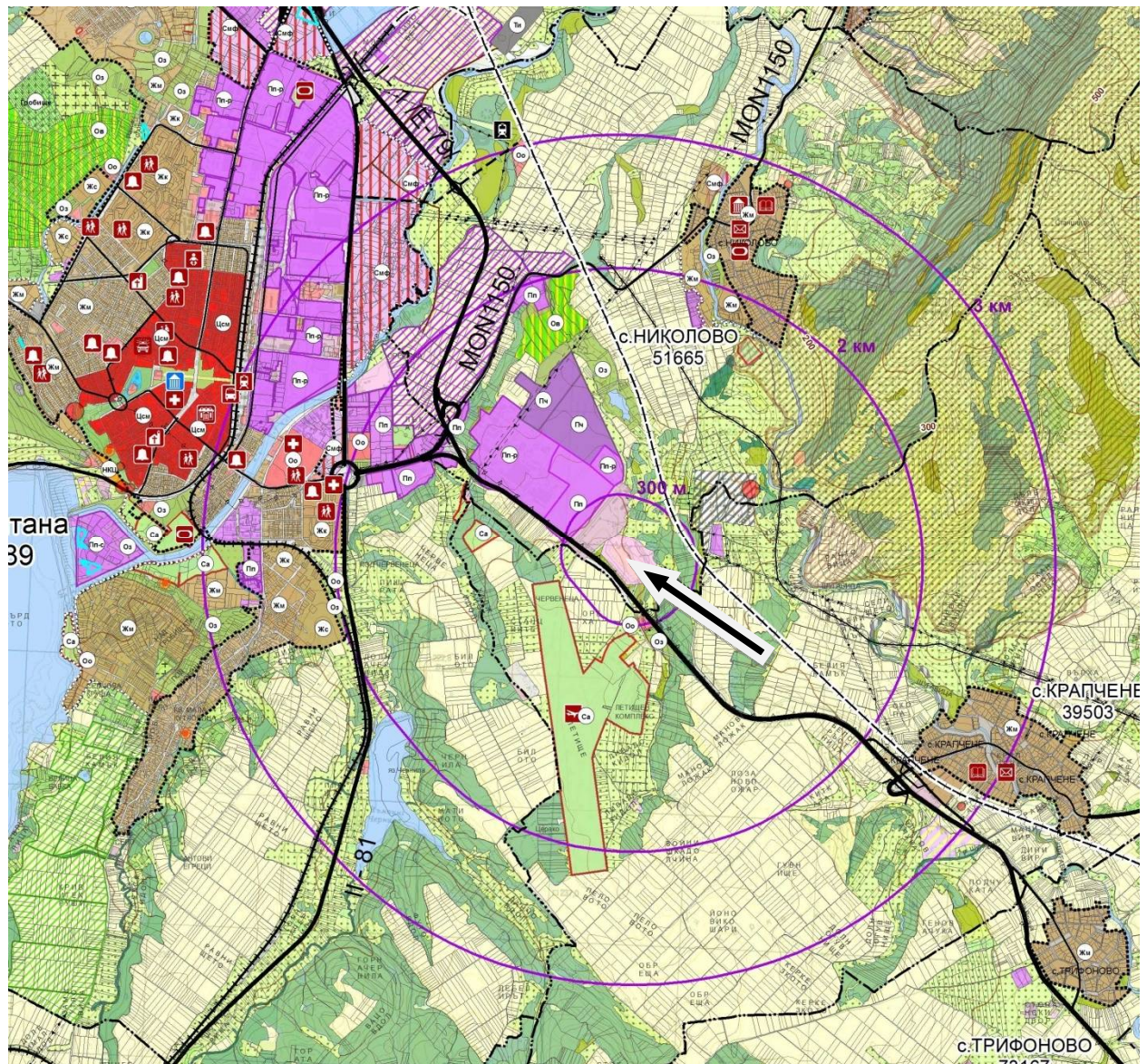

Фигура 3.11.1. Местоположение на складова база за съхранение на взривни вещества „Ливадски дол“.

Предприятието е с разработен и утвърден Доклад за политиката за предотвратяване на големи аварии съгласно Приложение № 2 към чл. 11, ал. 1 от Наредба за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и ограничаване последствията от тях.

Складовата база отстои на 1986 м по въздушна права линия от регулационните граници на град Монтана, на 2 513 м от село Николово, на 295 м от новопроектираното трасе за скоростна ЖП линия, на 314 м от съществуващо заведение за обществено хране. На по-малко от 100 м югозападно преминава първокласния път от Републиканската пътна мрежа I-1 - най-западният от първокласните пътища в страната с общо направление север-юг, свързващ Видин с граничният контролно-пропускателен пункт Кулата - Промахон, преминавайки през София. Пътят е част от Европейски път E79. Северозападно от предприятието и пътя е разположен терен, описан по опорен план като вид производствена зона – „за друг вид производствен, складов обект. Отстоянието е около 100 м. Основните обекти в 3 километровата зона са описани в Доклада за предотвратяване на големи аварии - част от регулацията на град Монтана и селата Николово и Крапчене, заведение за обществено хране, нова промишлена зона, язовир „Чернила“, Регионално депо за битови и неопасни производствени отпадъци, бензиностанции, елподстанция, млекозавод „Лактис“, гаражи ...

В Предварителния проект за ОУП са отразени адекватно на изискванията зоните за въздействие и попадащите в тях имоти, съоръжения и транспортни пътища с техните устройствени зони (фиг.3.11.2.).

Фигура 3.11.2. Зони за въздействие от предприятието с висок рисков потенциал Складова база за съхранение на взривни вещества „Ливадски дол”.

При липсата на конкретни данни за количествата и вида на есплозивните вещества, които да дефинират зоните с потенциален риск при производствена авария, в ОУП за обозначени 300 метрова, двукилометрова и трикилометрова зона за въздействие.

В разглежданият последен вариант на Предварителен проект за ОУП на мястото на съществувалия в миналото „пионерски лагер” удачно не е предвидена устройствена зона „курорт и отдых” – Ок.

В 300 метровата зона по предоставените данни от Национална компания „Железопътна инфраструктура“ попада и част от новопроектирано трасе на скоростната железопътна линия София – Видин, ситуирано в Предварителния проект за ОУП.

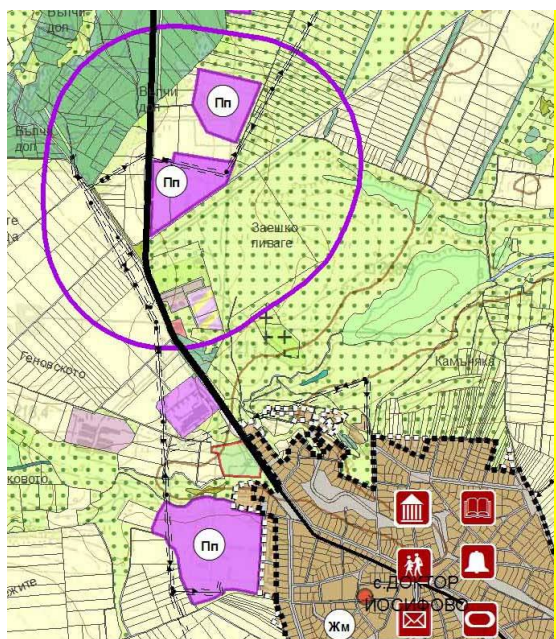
Операторите на предприятия и съоръжения, класифицирани в „нисък рисков потенциал“ разработват политика за предотвратяване на големи аварии и мерки за осигуряване на пожарна и аварийна безопасност. Обектите подлежат на ежегоден контрол и комплексни проверки от страна на отговорните институции по отношение на изпълнение на управленските, организационните и техническите мерки за осигуряване на пожарна и аварийна безопасност, насочени към предотвратяване на големи аварии и

С нисък рисков потенциал в устройваната територия е определена инсталацията за производството на биодизел Фабрика за слънчогледово масло в имот No 1, масив 139, местност „Заешко поле“ в землището на село Доктор Йосифово, Община Монтана, собственост на „Фаустина Груп“ ЕООД, гр. Враца. Маслоекстракционната фабрика е в експлоатация от 1995 г. и е оборудван с най-съвременни машини и съоръжения за преработка на слънчогледово семе по пресово-екстракционна технология. Капацитетът за преработка е 200 тона на денонощие, а рафинерията добива до 60 тона олио на денонощие.

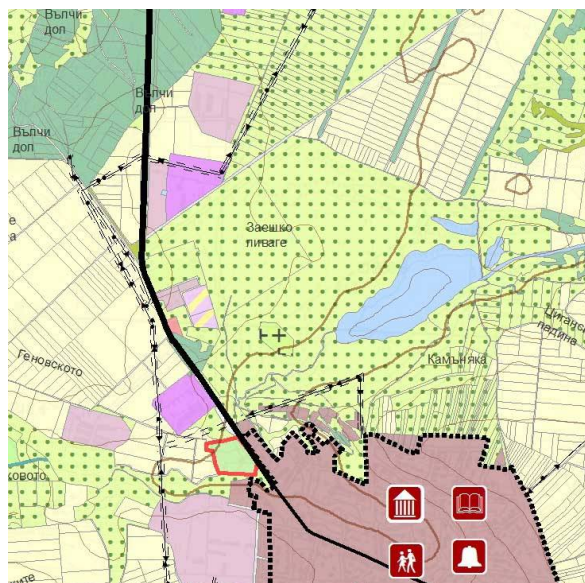
Ключов етап в развитието на предприятието е въвеждането на инсталация за производство на биодизел, с капацитет, (респективно 50 тона/денонощие). За дейността е издадено комплексно разрешително № 378-H0/19.06.2009 г., в сила от 04.07.2009 г. според което капацитетните възможности за годишно производство достигат до 14 000 тона биодизел и 140 т глицерин. Процесът по същество представлява преестерификация на растително масло. Използват се алкил-естери, т.е. преестерификация с метилов алкохол. За ускоряване на химичната реакция, като катализатор се използва КОН или NaOH. Като суровина за производство на биодизел могат да се използват почти всички растителни масла. Крайните продукти от преестерификацията на растително масло са около 90% метилов естер на маслото (биодизел) и около 10% глицерин.

С Писмо с изх. № 26-00-3371/29.10.2008 год МОСВ определя, че на операторът не е необходимо издаване на разрешително по чл. 104 от ЗООС. Разработен е и утвърден вътрешен аварийен план за действия при аварии и природни бедствия. Направена е оценка за възможността за изпускане в резултат на аварийна ситуация в канализацията (независимо дали производствена, повърхностна или друга) на опасни течни вещества, препарати или силно замърсена вода, включително в резултат на гасене на пожар. Разработени са и влезли в сила Инstrukция с мерки за ограничаване или ликвидиране на последствията при залпови замърсявания на отпадъчните води вследствие на аварийни ситуации.

ОУП не внася изменения в устройството на територията на землището на село село Доктор Йосифово в сравнение с Опорния план (фиг.3.11.3.).

Предварителен проект за ОУП

Опорен план

Фигура 3.11.3. ОУП не внася изменения в устройството на територията на землището на село село Доктор Йосифово в сравнение с Опорния план.

През 2016 г. няма възникнали големи аварии в обекти, класифицирани като предприятия с висок и/или нисък рисков потенциал.

Промислените дейности са с решаваща роля в икономическото благосъстояние на общината и региона, но на тях се дължи значителен дял от общите емисии на основните замърсители на въздуха, водите и почвите. Изпълнението на изискванията, заложили в Директива 96/61/ЕС осигуряват комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването при постигане на устойчив растеж чрез предотвратяване или, където това е неприложимо, към намаляване на емисиите.

ЗООС въвежда прилагането на Системата за управление на околната среда, като основно изискване към операторите на инсталации, подлежащи на Комплексно разрешително. Тя е част от общата система за управление и включва организационната структура, дейностите по планирането, отговорностите, практиките, процедурите, процесите и ресурсите за разработване, внедряване, постигане, преглед и поддържане на политиката по околната среда. Систематна допринася за значително снижаване на риска и от големи промишлени аварии със значимо въздействие върху околната среда и населението.

В Регистъра на комплексните разрешителни съгласно чл.129, ал.1 от ЗООС за територията на община Монтана включените инсталации с издадени комплексни разрешителни са:

- «Монбат» АД – производствена база гр. Монтана; № 2-Н2/2013 г.
- «Берг монтана фитинги» ЕАД, гр. Монтана - № 125/2006 г., актуализирано на 20.12.2016, в сила от 04.01.2017

- „БУЛГАРПЛОД - СОФИЯ” АД, площадка Монтана, № 406-Н0/2011 г;
 - „ДЕНИРВЕЛ” ЕООД, площадка Монтана, № 494-Н0/2014 г, актуализирано на 26.08.2016 г, в сила от 10.09.2016 г.;
 - „Стройкерамика” ООД, площадка Монтана, № 131/2006 г,
 - ФАУСТИНА ГРУП” ООД, площадка село Доктор Йосифово, № 378-Н0/19.06.2009 г., в сила от 04.07.2009 г.
 - «Регионално депо за неопасни отпадъци – Монтана; 162-Н1/2010 година
- С регистрация по Регламент (ЕО) №1907/2006 г. на Европейския парламент и на Съвета за регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH) е „Монбат” ЕАД, гр. Монтана.

«Монбат» АД, «Берг Монтана фитинги» ЕАД и «Стройкерамика» ООД са разположени в регулационните граници на град Монтана – северна индустриална зона. ОУП не внася изменение в градоустройството на областния център.

Предварителният проект за ОУП не внася изменения в площното ситуиране на «Регионално депо за неопасни отпадъци – Монтана, а адекватно на изисквания определя видовете производствени зони в контура по Опорен план. Не се внасят устройствени изменения в близкоразположените територии около депото.

3.12. Здравно – хигиенни условия на средата.

Постоянното население на общината към 31.12.2014 г. наброява 53 856 души, което е 36.6 % от населението на областта. Развитието на демографските процеси през последните 10 години навлезе в неблагоприятна фаза, характеризираща се с чувствително влошаване на режима на демографско възпроизводство и постепенно намаляване броя на населението. Този процес се продължава да се задълбочава с всяка изминала година. По степен на урбанизация към 31.12.2014 г., община Монтана е на първо място в областта с 82.0 % градско население, което е по- високо от средната стойност за страната - 73.1 % и от средната стойност за област Монтана – 64.3 %.

Характерно за демографското развитие на страната е намалението на населението след 1990 г. което продължава и понастоящем. Тези процеси засягат и община Монтана. Динамика на населението е представена в табл. 3.12.

Таблица 3.12.1. Динамика на населението в община Монтана.

Година на преброяване	Общо аселение	Градове	Села	% на градското население
31.12. 1934	41858	9045	32813	21.6
31.12. 1946	45913	11178	34735	24.3
01.12. 1956	48252	16278	32974	33.7
01.12. 1965	53952	27928	26024	51.8

02.12. 1975	61964	40085	21879	64.6
04.12. 1985	68827	51595	17232	75.0
04.03. 1992	67365	52476	14889	77.9
01.03. 2001	61422	49176	12246	80.1
01.02. 2011	53856	43781	10075	81.3
Текуща статистика				
31.12. 2011	53236	43375	9861	81.5
31.12. 2012	52520	42909	9611	81.7
31.12.2013	51774	42426	9348	81.9
31.12.2014	51013	41814	9199	82.0

От представените данни се очертават два периода в динамиката на населението в общината:

- Период на нарастване по естествен път 1934 – 1975 г.
- Период на плавно намаляване на населението при запазени възпроизводствени структури след 1985 г.

За града се очертават три периода в динамиката на населението:

- Период на нарастване по естествен път – 1934-1955 г.;
- Период на нарастване (главно по механичен път) 1975-1985 г.
- Период на плавно намаляване на населението при запазени възпроизводствени структури след 1992 г.

В таблица 3.12-2 са представени данни населението на общината и прираста в сравнение между 2001 и 2011 година.

Таблица 3.12.2. Население в община Монтана (2001/2011 г.).

Населено място	Преброяване		Прираст	
	2001	2011	Брой	%
гр.МОНТАНА	49176	43781	-5395	-11,0
с.БЕЗДЕНИЦА	406	336	-70	-17,2
с.БЕЛОТИНЦИ	662	451	-211	-31,9
с.БЛАГОВО	702	550	-152	-21,7
с.ВИНИЩЕ	318	294	-24	-7,5
с.ВИРОВЕ	450	407	-43	-9,6
с.ВОЙНИЦИ	84	71	-13	-15,5

с.ГАБРОВНИЦА	1295	1111	-184	-14,2
с.ГОРНА ВЕРЕНИЦА	265	214	-51	-19,2
с.ГОРНО ЦЕРОВЕНЕ	0	475	475	-
с.ДОКТОР ЙОСИФОВО	837	707	-130	-15,5
с.ДОЛНА ВЕРЕНИЦА	292	216	-76	-26,0
с.ДОЛНА РИКСА	301	231	-70	-23,3
с.ДОЛНО БЕЛОТИНЦИ	773	644	-129	-16,7
с.КЛИСУРИЦА	208	137	-71	-34,1
с.КРАПЧЕНЕ	431	335	-96	-22,3
с.ЛИПЕН	524	366	-158	-30,2
с.НИКОЛОВО	551	470	-81	-14,7
с.СЛАВОТИН	760	481	-279	-36,7
с.СМОЛЯНОВЦИ	1347	1047	-300	-22,3
с.СТУБЕЛ	902	607	-295	-32,7
с.СТУДЕНО БУЧЕ	533	502	-31	-5,8
с.СУМЕР	385	278	-107	-27,8
с.ТРИФОНОВО	220	145	-75	-34,1

Според Стратегията за развитие на област Монтана здравната система на областта, в т.ч. и на общината, е териториално добре разположена, задоволително развита и удовлетворява нуждите на населението от първична, специализирана извънболнична и болнична помощ в необходимия обхват. На територията на общината функционира една многопрофилна болница за активно лечение (МБАЛ) в град Монтана.

Първичната медицинска помощ се осъществява както и в цялата страна от общопрактикуващи лекари, стоматолози, групови практики. В специализираната извънболнична помощ функционират диагностично-консултативни, специализирани и др. медицински центърове. Селата училищата и детските градини се обслужват от съответния лекар в индивидуалната медицинска практика.

Коефициентът на регистрираната заболеваемост по обрщааемост на населението е малко над средния за страната с тенденция за изравняване.

Структурата на хоспитализираната заболеваемост съответства с данните за страната, като се запазва първенството на 4-5 групи заболявания - на органите на кръвообръщението, дихателната система, травми и отравяния, усложнения на бременността и раждането, болести на храносмилателната система.

Проблем е наличието на голям брой здравно-неосигурени лица, което ограничава достъпа им до здравната система и създава негативно отношение към нея и към здравната реформа. В селата с голяма концентрация на ромско население, медицинското обслужване е затруднено, включително поради недостига на специализиран транспорт. Недостатъчно е развита профилакиката на заболяванията, което води до увеличаване на разходите за лечение и се отразява на общия здравен статус на населението.

Материалната база не е на добро равнище. Сградният фонд в някои от селата е строен преди 1989 г.

РЗИ Монтана извършва се постоянен и периодичен мониторинг на води за питейно-битови цели на територията на общината, съгласно Наредба № 9 на МЗ за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели. Не ни е известно на устройваната територия да се извършва мониторинг на фактори на жизнената среда - състояние на атмосферния въздух, акустично замърсяване, жизнена среда с високи вибрации и електромагнитни полета.

В устройвана територия няма крупни производствени и други дейности, отделящи вредни вещества над нормативно определените стойности.

Характерни за развитите производствени отрасли вредни за здравето условия на труд са финни прахови частици, прах; смесен абразивен с метален прах; химични вещества с токсично, дразнещо и т.н. свойства; пренапрежение на горните крайници, вследствие на монотонни движения с натиск. В следствие с изразеността на видовете вредности, очаквани последствия за здравето на работещите в общината най-вече са заболявания на дихателната система (бели дробове), заболявания на опорно-двигателния апарат (горни крайници), на сетивните органи (слух). Подобриенето на условията за работа, както и в други райони, е свързано с инвестиции в нови технологии.

Проблем за общината са концентрациите на фините прахови частици (ФПЧ10) , представляващи пренасяни по въздуха твърди и ликвидни частици, които се задържат за неопределено време във въздуха. Частиците, в зависимост от произхода си, могат да бъдат първични или вторични. Първични частици са тези, които се емитират директно в атмосферата, като прах и почва, издухвани от земната повърхност.

Вторичните частици са преди всичко резултат на човешката дейност. Прах се изхвърля във въздуха при непълно изгаряне на твърди и течни горива в ТЕЦ, промишлеността, транспорта, бита и др., както и при високотемпературни промишлени процеси. Прахови частици се формират и чрез химически реакции, включващи азотните оксиди, серния диоксид, летливите органични въглеводороди, амоняка и др.

Здравният риск от замърсяването на въздуха с прах зависи от размера и химичния състав на суспендираните прахови частици, от адсорбираните на повърхността им други химични съединения, в това число мутагени, ДНК - модулатори и други.

По-големите частици обикновено се задържат от лигавицата на носа и гърлото и впоследствие се изхвърлят от организма. Най-опасни за здравето са частиците с диаметър по-малък от 10 микрона (ФПЧ_{10}). Те са толкова малки, че достигат до по-ниските отдели на дихателната система и предизвикват увреждане на тъканите в белия дроб. Натрупването на определено количество частици предизвиква постоянно дразнене на дихателните органи, като става причина за хронични заболявания на дихателната система или предизвиква усложнения, ако човек вече страда от такива заболявания.

Важна роля за опазване здравето на населението в община Монтана има Общински план за развитие, Програмата за намаляване на нивата на фини прахови частици (ФПЧ_{10}) и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух и редица други разработени и изпълнявани програми и проекти.

Според Програмата за управление приоритет е изграждането на модерна инфраструктура. След пускането в експлоатация на ГПСОВ и Регионалния център за управление на отпадъци следващите най-важни стъпки са свързани с подобряването на жизнената среда – рехабилитация и изграждане на зелената система, подземни комунакации, съвременна и адекватна на изискванията водоснабдяване и канализационни мрежи, превенция на риска от природни катаклизми, постигане на високи стандарти по отношение качеството на въздуха, водите и почвите...

В т. 3.1. беше представен Програмата за намаляване нивата на ФПЧ_{10} .

Политиката на община Монтана в сферата на здравеопазването е в съответствие с националната и с приоритетите на Европейския съюз в тази област. Тя е насочена към подобряване и развитие на общественото здраве, бързата реакция към заплахи по отношение на здравеопазването, към здравната промоция и профилактика.

Тя е насочена към укрепване и опазване здравето на хората, понижаване заболяемостта и намаляване на страданията, причинявани от основни болести, травми и увреждания.

4. РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА БЕЗ РЕАЛИЗАЦИЯТА НА ОБЩИЯ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН.

Текущото състояние на компонентите на околната среда и факторите, които ѝ въздействат без реализиране на ОУП на община Монтана е разгледано в аналитичната част - т.3. и е систематизирано и обобщено за съответните компоненти на околната среда и фактори, които ѝ въздействат – въздух, води, почви и земни недра, биологичното разнообразие и неговите елементи, елементи на националната екологична мрежа, ландшафт, отпадъци... От направения в т.3. анализ на състоянието на компонентите и факторите на околната среда и очакваното въздействие върху тях (т.7), следствие реализацията на плана се установява, че не се очакват съществени въздействия върху тях.

❖ **Атмосферен въздух.** Приземния атмосферен слой може да се окачестви като епизодично замърсяван с финни прахови частици. Без прилагане на ОУПО, ще продължи това негативно въздействие въпреки, че като цяло атмосферната среда е незамърсена и с добро качество и в по-голямата част от годината концентрациите на вредни вещества са под пределно допустимите.

❖ **Повърхностни и подземни води.** Ще продължи антропогенно натоварване и влошаване качествата на водите поради директното заустване на отпадъчни води при липсата на пречиствателни станции за селата, както и наличието на малки нерегламентирани сметища. Ще се запазят и силно неблагоприятните тенденции за:

- недостатъчно използване на капацитета на питейните водоизточници и липсата на пречиствателна станция за питейните води;
- завишаване загубите на питейна вода в резултат на амортизацията на водопроводната мрежа и оттам по-големия добив на вода;
- използването на питейната вода за напояване;
- ниска изграденост на канализационна мрежа по селата или пълната липса на такава, както и продължаващата амортизация на съществуващата канализационна мрежа;
- влошаване качествата на питейните водоизточници и повърхностните води поради липса на канализация в населените места и прилагане на недобри земеделски и аграрни практики;
- наводнения при високи води, въздействащи негативно върху земеделските и жилищни територии, водещи до екологични и социално-икономически щети. Съществуват проблеми с поддръжката на изградените диги и състояние на речните корита – има непочистени речни корита.
- Общото антропогенно натоварване на реките и невъзможност за постигане на целите и изпълнение на част от мерките за защита на водите, регламентирани в ПУРБ.

❖ **Почви и земни недра..** Ще се съхранят до някъде проблемите с нерегламентираното изхвърляне на отпадъци, причиняващи локални ограничени замърсявания и такива, свързани с дизеловите и бензинови двигатели в терените около основната пътна мрежа. Без предвижданията на ОУПО ще се запази процентът необработваеми и неизползвани земеделски земи и ще продължи липсата на зони за стопанска инициатива и на територии с устройствен режим с допустима промяна на предназначението за смесени функции (СМФ), които да могат да стимулират в следващите години икономическото развитие на общината.

❖ **Биологичното разнообразие и неговите елементи, елементи на националната екологична мрежа.** Ще се затрудни реализацията на мерките за защитените природни обекти. Ще се съхрани нивото на лесистост и тенденцията за ограничено развитие на зелената система на селищата и извънселищните полигони, без да се направят следващите стъпки за изграждане на адекватни на съвременните разбирания биокоридорни връзки между Старопланинската верига, Предбалкана и Дунавската низина. Съществува опасност от засилено антропогенно усвояване на площи около пътната мрежа, включени в защитените зони и създаване на предпоставки за невъзможност за възстановяване на горите около основните водни течения.

❖ **Ландшафт.** Основният тип ландшафт остава непроменен, с вероятност за увеличаване на пустеещи зими и нарушени терени. Ще се запази интензивността на негативно влияние, повиширо се през последните 50-60 години. Съвкупното действие и взаимовръзка между тези антропогенно повлияни елементи на околната среда, ще определят екологичната обстановка в община Монтана и пряко ще влияят върху потенциала за нейното бъдещо развитие. Продължаващото неблагоприятно въздействие на някои екологични фактори от своя страна, ще формират и ограничители, които ще възпрепятстват устройственото развитие на територията.

❖ **Отпадъци.** Налице са малки нарушени терени. Увеличаването им води до засилване на ерозията, намаляване на естетическата стойност и привлекателността на района и намаляване на потенциала за развитие на туризъм в района.

Рискови енергийни източници. Ще се запази тенденцията за въздействия от *шум и вибрации* в територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик. Завишенията ще продължат да са характерни някои улици с тенденция за покачване на показателите. Ще се съхранят и причините за това - характерните особености на досегашното устройство на град Монтана, характеризиращо се с преминаване и на транзитен трафик, липса на защитни „зелени екрани“, лошокачествена пътна и улична настилка... Не се очакват отрицателни промени по отношение на *йонизиращи и йонизиращи лъчения*.

Химикали. Въздействия от зони, регламентиращи дейности с висок рисков потенциал. Ще се съхрани настоящото състояние с наличие на производствена и рекреационна устройствена зони, граничещи с предприятие с висок рисков потенциал.

Културно-историческо наследство. Възможно е увреждане на културни и исторически ценности от природни фактори и от безконтролно поведение на хора.

Човешко здраве. Налице ще е повишаване на здравния риск за населението поради утежнена акустична обстановка в крайпътните квартали, недоизградената канализационна система и влошени качества на питейната вода.

Без реализиране на ОУП, вкл. и при „нулева алтернатива“, ще се задълбочават негативните прояви и въздействия върху компонентите на околната среда и ще бъдат засегнати интересите на населението. Развитието на общината ще бъде неадекватно на съвременните изисквания и стихийно.

Напълно ще липсват условия за реализиране целите на опазване на околната среда в интерес на населението:

- Да се развият и укрепят механизмите, които гарантират, че решенията и дългосрочното стратегическо планиране, влияещи върху околната среда, а чрез нея и върху здравето ще бъдат вземани при пълно отчитане на възможните последици за околната среда и здравето, в съответствие с изискванията на устойчивото развитие.

- Чрез подобен механизъм да се гарантира решенията относно икономическото развитие на местно равнище да се вземат с пълно познаване на техните последици за околната среда, потенциалните последици за здравето и консултации, не само с местните власти и заинтересованите финансово от предлаганото развитие, но и с населението, което ще бъде засегнато от положителните или отрицателните резултати.

Ще се забави икономическото развитие и на общината, ще се пропуснат ползи от финансиране и инвестиции, от усвояване на целеви средства от Европейските фондове, което ще забави подобряването качеството на живот и осигуряване на адекватна околна среда.

При условие че ОУПО не се реализира, територията ще се регулира в устройствено отношение без да е адекватна на новите условия и ще липсва основа за дългосрочното устойчиво устройствено развитие. Това няма да подобри състоянието и стабилността на околната среда в района. Развитието на общината няма да отговаря на съвременните изисквания и ще е до голяма степен стихийно. Напълно ще липсват условия за реализиране целите на опазване на околната среда в интерес на населението - да се развият и укрепят механизмите, които гарантират, че решенията и дългосрочното стратегическо планиране, влияещи върху околната среда, а чрез нея и върху здравето ще бъдат вземани при пълно отчитане на възможните последици за околната среда и здравето, в съответствие с изискванията на устойчивото развитие.

5. ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ТЕРИТОРИИ, КОИТО МОГАТ ДА БЪДАТ ЗНАЧИТЕЛНО ЗАСЕГНАТИ. СЪЩЕСТВУВАЩИ ЕКОЛОГИЧНИ ПРОБЛЕМИ.

Като зони със завишени концентрации на вредни вещества в приземния атмосферен слой могат да бъдат окачествени жилищните зони и териториите около основната пътна мрежа. Проблем за тези части от град Монтана са и замърсяването с общ суспендиран прах и фини прахови частици. Завишено е съдържанието на серен диоксид през отоплителния период и на прах в през летния сезон.

Атмосферното замърсяване влияе негативно върху човешкото здраве. На потенциалния вреден ефект на атмосферните замърсители е изложено цялото експонирано население, растителния и животински свят.

Съществен проблем за общественото водоснабдяване у нас е лошото състояние на разпределителните мрежи, които дефектират, генерират загуби и водят до влошаване на качеството на водата. Община Монтана не прави изключение с описаните по-горе проблеми – значителни загуби на питейна вода, липса на пречиствателна станция за питейните води, амортизация на водопроводната мрежа, използване на питейната вода за напояване, ниска изграденост на канализационна мрежа и продължаваща амортизация, директното заустване на отпадъчни води при липсата на локални пречиствателни станции и съоръжения извън града...

Антропогенно натоварване на реките води до затруднения в постигане на целите и изпълнение на част от мерките за защита на водите, регламентирани в ПУРБ. При силно развитие на интензивно растениевъдство и животновъдство съществува проблем с нитратното замърсяване на подземните питейни води. Спорен е досегашният избор на подходящи и безопасни материали за изграждане на водопроводни съоръжения (например участъци с етернитови тръби), донякъде и на химически продукти и дезинфектанти за водоподготовка. ОУП определя рамки, в които могат да бъдат адекватно реализираните изведените от общината и експлоатационното дружество „В и К“ ООД приоритети за развитие на водния сектор, в т.ч и ефективно прилагане на Директива 91/271/ЕИО относно пречистването на отпадъчните води от населените места, недопускане вторично замърсяване на питейната вода с мигриращи съединения, примеси и остатъчни количества от прилагани в обработката химични продукти и дезинфектанти, осигуряване безопасността на питейните и рекреационни води по отношение контаминация с микропаразити и масово размножаване и цъфтеж на токсични цианобактерии. В ОУП са означени водоизточниците, използвани за водоснабдяване и учредените санитарно-охранителните зони, състоящи се от три пояса, съгласно Наредба №3 за условията, реда за проучване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване (ДВ бр. 88/2000 г.)

- най-вътрешен пояс I – за строга охрана около водоизточника от човешки дейности, които могат да увредят ползваната вода;

- среден пояс II – за охрана на водоизточника от замърсяване с бързо разпадащи се, лесно разградими и силно сорбируеми вещества, намаляване ресурсите или влошаване качеството на водата;

- външен пояс III – за охрана на водоизточника от замърсяване с бавно разпадащи се, трудно разградими и несорбируеми вещества, намаляване ресурсите или влошаване качеството на водата.

Режимно водоснабдяване на гр. Монтана през годините се е налагало при критично ниво на яз."Среченска бара", като последното такова е било през м.І – м.III.2013 г. Проблеми с водоснабдяването има по направлението „Среченска бара” – Стубел, тъй като довеждащия водопровод е с обща дължина около 28км, изграден от азбестоциментови тръби и всяка авария нарушава нормалното водоснабдяване в крайните населени места за по няколко дни. Довеждащите водопроводи са изградени от азбестоциментови тръби през 70 и 80-те години на миналия век, с изтекъл амортизационен срок, с големи загуби на вода от тях, преминаващи през пресечени терени, което допълнително затруднява тяхната експлоатация. Наложителна е подмяната им с нови полиетиленови тръби с висока плътност /ПЕВП/.

Значимите съществуващи екологични проблеми, свързани с водите, могат за бъдат систематизирани така:

- На територията на община Монтана няма населени места с население под 2000 е.ж. с напълно или частично изградени канализационни мрежи и отпадъчните води не се събират и пречистват. Съществуващата канализационна система е само 92 км, от които 86 км в областния и общински център.
- Амортизирана водопреносна система, водеща до чести аварии, големи загуби и прекъсване на водоподаването към потребителите.
- За по-голяма част от водоизточниците за питейни води нямат учредени санитарно-охранни зони съгласно изискванията на Наредба 3/16.10.2000 г. Няма изградени пречиствателни станции за питейна вода, а обеззаразяването на питейните води се извършва преобладаващо с хлорно-варов разтвор.
- Стари замърсявания от нерегламентирани сметища.
- Дифузно замърсяване от селското стопанство поради неприлагане на добри аграрни и фермерски практики.
- Проблем с отпадъци в реките.
- Нарушена морфология на речните корита, водещи до ерозионни процеси от нерегламентирано изземване на инертни материали от речните корита.
- Населени места, засегнати от потенциални бъдещи наводнения.

Без предвижданията на ОУПО ще се запазят необработваеми и неизползвани земеделски земи и ще липсват на зони за стопанска инициатива и на територии с устройствен режим с допустима промяна на предназначението за смесени функции, които да могат да стимулират в следващите години икономическото развитие на общината.

Проблемът със състоянието на управлението на дейностите, свързани със събиране, транспортиране, обезвреждането или оползотворяването на отпадъците е дългогодишен и наследство от negliжирането му в национален мащаб. Той трудно се решава в продължение на кратък период от време.

Въведено е организирано и разделно сметосъбиране и сметоизвозване. Твърдите битови отпадъци се извозват до регионалното депо, но възникват малки локални неорганизирани сметища. Възможно е вторично замърсяване на води (предимно подземни) и почви извън територията на площадките. Създават се предпоставки за натрупване в растителна продукция на неорганични и органични вещества като нитрати, тежки метали, въглеводороди, пестицидни остатъци и др., които чрез инфилтратата от нерегламентираните сметища попадат в повърхностните и подземните води, вследствие на което се усвояват от растенията.

Този кръговрат създава предпоставки за замърсяване на земеделските култури, разположени в близост до нерегламентираните сметища и увеличава опасността за човешкото здраве в района.

При неправилното им третиране битовите отпадъци стават потенциален замърсител на основните компоненти на околната среда: атмосферен въздух, повърхностни и подземни водоизточници и почва.

Сериозен проблем са опасните отпадъци от домакинствата, които дори в малки количества могат да окажат вредно въздействие с тежки и трайни последствия за здравето и жизнената среда на човека. Промените в жизнения стереотип на населението и свързаните с това изменения в бита, храненето, културата и работната среда, както и все по-масовото опаковане на стоките и продуктите, и въвеждането на нови опаковъчни материали, водят до увеличаване на количествата и промяна в състава на битовите отпадъци. Увеличава се делът на пластмаси, полиетилен и други трудно разградими материали..

При засилената стопанска дейност в землищата възникват екологични проблеми, които директно влияят върху биоразнообразието. Те са свързани със посегателства върху лесистостта и фрагментирането на местообитания в резултат от развитието.

В резултат от унифицирането на ландшафтите при интензивното земеделие, са настъпили промени във видовия състав и обилието на видове. Влошен е състава на растителните съобщества в районите със засилено развитие на селското стопанство, допуснато е превръщане на част от широколистните гори в издънкови, деградация на ливадите и пасищата, намаляване на продуктивността и ценността на дървесните видове чрез неадекватна на глобалните и локални климатични промени реконструкция с производни, стопански ценни видове.

6. ЦЕЛИ НА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА.

На Конференцията на Обединените Нации за околна среда и развитие (UNCED) в Рио де Жанейро през 1992 г. са формулирани няколко фундаментални и дългосрочни решения, ангажиращи международната общност със следните ключови принципи на екологичната политика:

- Принцип на превантивните мерки, основаващи се на най-добрите съществуващи научно-технически постижения, с цел да се намалят рисковете за хората и околната среда.
- Принцип "Замърсителят плаща", който означава, че на всички нива разходите по предотвратяването и отстраняването на екологичното замърсяване се носят от отговорните за причиняването им.
- Принцип, че защитата на околната среда е обща задача за правителствата, гражданите и промишлеността, осъществявана чрез сътрудничество между тях.
- Принцип на интегрирането, който означава, че опазването на околната среда е въпрос, който не трябва да се обсъжда самостоятелно и че екологичните аспекти трябва винаги да се вземат предвид при оформянето и прилагането на политиките в много други области, като транспорта, енергетиката, промишленост, селското стопанство и др.

На базата на тези принципи в приетата Национална стратегия за околна среда и Национален план за действие (<http://www.moew.government.bg>) е определена дългосрочната стратегическа цел - «Подобряване на качеството на живот на населението в страната и осигуряване на здравословна и благоприятна среда и запазване на богатото природно наследство на основата на устойчиво управление на околната среда» и са формулирани целите на опазването на околната среда. На основата на извършения анализ на силните и слаби страни, възможностите и заплахите, в стратегията са изведени национални цели и подцели, които отразяват тенденциите и изискванията в международен аспект.

Цели и подцели:

❖ **Осигуряване на достатъчно количество и качество вода за населението и икономиката на страната.**

- Преодоляване на кризите във водоснабдяването.
- Осигуряване на вода за напояване.
- Формиране на съзнание и интерес за икономии на водни ресурси.
- Запазване и подобряване качеството на водите.

❖ **Запазване и разширяване на териториите с добро качество на околната среда**

- Прилагане на превантивните инструменти за недопускане на замърсяване и увреждане на околната среда, включително и загуби на земи и почви /ОВОС, Разрешителни режими, ISO 14000 и др./.
- Разработване и прилагане на регионални политики за постепенно разширяване обхвата на териториите с добро състояние на околната среда

❖ **По-тясно интегриране на политиката по околна среда в политиките на развитие на стопанските отрасли.**

➤ Развитие и прилагане на стратегическата ОВОС за инвестиционните планове и програми за развитие на национално и регионално ниво; инвестиционните планове и програми в областите транспорт, енергетика, управление на отпадъците, водните ресурси, промишленост, включително добив на минерални суровини, далекосъобщения, туризъм и земеползване, при осъществяването на които се предполагат значителни въздействия върху околната среда.

➤ Отчитане на екологичните изисквания при реструктурирането и развитието на енергетиката, минно-добивната промишленост, индустрията и транспорта.

➤ Развитие на: екологично чисто, органично земеделие; животновъдство.

➤ Запазване на околната среда в силно натоварените туристически райони.

❖ **Опазване и подържане на богатото биологичното разнообразие.**

➤ Съхраняване, укрепване и възстановяване на ключови екосистеми, местообитания, видове и на генетичните им ресурси.

➤ Осигуряване на условия за устойчиво ползване на биологичните ресурси.

➤ Подобряване състоянието на горите.

❖ **Създаване на условия за прилагане на европейското екологично законодателство и международни конвенции в областта на околната среда.**

➤ Подобряване административния капацитет на институциите по прилагане на европейското екологично законодателство и международните конвенции.

➤ Завършване хармонизацията на българското законодателство с правото на ЕС в областта на околната среда.

➤ Обезпечаване финансиране на мерките по прилагане на европейското законодателство и международните конвенции.

❖ **Подобряване управлението на отпадъците.**

➤ Изграждане на интегрирана система от съоръжения за третиране на отпадъци.

➤ Създаване на механизми за функциониране на системата за разделно събиране, рециклиране и повторна употреба на отпадъци.

➤ Значително подобряване чистотата на населените места в България.

❖ **Намаляване шумовото замърсяване.**

➤ Намаляване шумовото замърсяване в селищата от стопански обекти.

➤ Намаляване шумовото замърсяване предизвикано от транспорта.

❖ **По широко участие на обществеността в решаване на проблемите на околната среда.**

➤ Повишаване на обществената култура и съзнание по проблемите на околната среда и привличане на обществеността в процеса на вземане на решения.

Изготвеният ОУПО е съобразен с поставените цели и подцели, актуални за района, представени в таблица 6.1.

Таблица 6.1.1. Поставени цели и подцели, актуални за района.

Национална цел	Приоритети и мерки, отразени в ОУП
Осигуряване на достатъчно количество и качество вода за населението и икономиката на страната.	Предвиденото развитие на ВиК мрежите и съоръженията към тях има за цел подобряване качествата на повърхностните и подземните води като природен ресурс с огромно значение за населението и икономиката на общината.
Запазване и разширяване на териториите с добро качество на околната среда	Новото жилищно строителство и комплексните благоустройствени мероприятия, както и прилагането на йерархията в управлението на отпадъците ще съдействат за реализиране на тази цел.
По-тясно интегриране на политиката по околна среда в политиките на развитие на стопанските отрасли.	Заложеното развитие на функционалната структура на общината, щадящото отношение към използването на природните ресурси на територията и търсеният баланс между развитие на урбанизацията и съхраняване във възможната степен на цялостността на природната среда са адекватни с тази цел
Опазване и подържане на богатото биологичното разнообразие	Заложено е стриктно спазване на въведените режими на защитените територии и зони и се създават условия за развитие на местната екологична мрежа.
Създаване на условия за прилагане на европейското екологично законодателство и международни конвенции в областта на околната среда.	Усъвършенстванията на комуникационно-транспортната система допринасят за намаляване концентрациите на емисии с парников ефект и трансгранично замърсяване. Съдават се условия за използване на алтернативни източници на енергия. Предвидените мерки в областта на всички компоненти и фактори на околната среда отговарят на Директивите на Европейския съюз и международните конвенции, по които Република България е страна.
Подобряване управлението на отпадъците	Утвърждава се системата за разделно сметосъбиране и извозване. Всички дейности са в съответствие с изискванията на ЗУО и Националната програма за управление на отпадъците. Ще бъдат рекултивирани малки нерегламентирани сметища.

Намаляване шумовото замърсяване	Планирани са адекватни устройствени решения за зоните около основните пътни артерии
По широко участие на обществеността в решаване на проблемите на околната среда.	ОУП, както и всички процедури по ЗУТ, се подлагат на законоустановените и отговарящи на съвременните изисквания форми на обществен достъп и контрол, като постъпилите мнения, съображения, жалби и сигнали се вземат предвид при окончателните устройствени решения.

Проектът за ОУП на община Монтана е съобразен и с целите на други стратегии и програми на национално ниво:

- Национална стратегическа реферетна рамка (2007-2013), където основната цел е "...към 2015 България да стане конкурентно способна страна – членка на ЕС с високи качество на живот, доходи и социална чувствителност на обществото."

Предвижда се развитие на устойчиви териториални общности чрез Оперативните програми - „Регионално развитие“, „Околна среда“, „Транспорт“.

- Национална стратегия за развитие на инфраструктурата на Република България и план за действия за периода 2006-2015 г. – цели се развитие на устойчива транспортна чрез оптимизиране на капацитета и ефективността на съществуващата инфраструктура и развитие на републиканската пътна инфраструктура и интегрирането ѝ към тази на страните на Европейския съюз.

- Национална стратегия за регионално развитие на Република България в периода 2005-2015 г., където поставената цел е «...постигане на устойчиво и балансирано развитие на районите ..».

- Национална стратегия за развитие и управление на водния сектор ;Стратегия за управление и развитие на водоснабдяването и канализацията в Република България, МРРБ, февруари 2004 г. – цели се подобряване на управлението на сектора водоснабдяване и канализация и повишаване качеството на ВиК услугите като се предложат комплексни мерки за постигането им.

- Национални програми, свързани с водния сектор, опазването и управлението на водите - Национална програма за приоритетно изграждане на ГПСОВ за населени места с над 10 000 екв. жители (1999 г.),

- Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма в Р България 2009-2013 г. и други.

На база анализа на съществуващото състояние на компонентите на околната среда са изведени целите и приоритетите на ОУП за развитие на територията:

- Обвързване развитието на града с факторите от регионално, национално и над национално ниво.

- Оптимизиране на функционалната структура на града спрямо съвременните социално-икономически и демографски процеси.
- Оптимизиране на начините и режимите на земеползване в градската и крайградската територия.
- Оптимизиране на пространственото и функционално развитие на различните подсистеми на градския организъм и взаимодействието между тях.
- Създаване на предпоставки и условия за ефективно управление на градското развитие.

7. ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЯТА.

7.1. Оценка на въздействията по компоненти на околната среда.

Оценката е разработена за етапа предварителен проект на ОУПО и е структурирана по компоненти и фактори на околната среда:

❖ *Атмосферен въздух.*

Общо предвижданията на ОУП по отношение устройството и локацията на производствените дейности, съсредоточията на селскостопанската инфраструктура, зоните за туристическа и рекреативна дейност, за търговско и друг вид обществено обслужване, не водят до влошаване качествата на атмосферния въздух.

Предвижданото разширяване на регулационните граници и производствени зони е за сметка адекватното устройване на бившите стопански дворове на ТКЗС и АПК, фигуриращи в опорния план. Създава се възможност за изграждането на обходни и общински пътища и допълването на транспортни възли.

Реализацията на новата транспортна схема ще намали до голяма степен опасността от влошаване качествата на атмосферния въздух. Територията притежава естествен потенциал и условия за самопочистване и самовъзстановяване.

Горскостопанският план на ДГС Монтана предвижда залесяването на част от голите сега горски площи (сечища, пожарища) с подходящи дървесни видове, като по този начин се цели да се повишат полезните им функции. Предвижданото увеличение на високостъблените широколистни гори ще доведе до подобрене на тяхната функция като филтър срещу замърсяването на атмосферния въздух и до повишаване на водоохранните, почвозащитните и здравноукрашните функции на горските биоценози. Гората като екосистема и най-важен компонент на биосферата, е тясно свързана и със средозащитните и рекреационни функции, които ѝ се отреждат на територията на общината.

Предвижда се възстановяване и увеличаване на крайпътното озеленяване и оформяне на биокоридори с дървесна и храстова растителност около реки, напоителни канали, деретата и малките речни притоци, както и озеленяване на сервитутните ивици на линейните съоръжения на техническата инфраструктура.

Устройствените зони по ОУП, в съчетание Програмата за опазване на околната среда и специализираната Програма за намаляване на нивата на ФПЧ-10 и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух в община Монтана ще имат значителен принос за намаляване замърсяването и запрашаването на въздуха в града и устройваната територия. Необходимо е и прецеждане на мерките, заложи в програмите за развитие на общината и управление на отпадъците – ликвидиране и недопускане възникването на малки нерегламентирани сметища, усъвършенстване на системата за сметосъбиране и извозване, подобряване на уличните настилки, оптимизиране на автотранспортната схема, намаляване на делът на използване на нискокалорични въглища и брикети за отопление в битовия сектор...

Предвид гореизложеното, може да се направи извода, че неблагоприятни въздействия от реализирането на предложените устройствени зони в ОУП върху компонента „атмосферен въздух“ не се очакват.

❖ **Повърхностни и подземни води.**

Доброто екологично състояние е свързано с намаляване на общия физико-химичен и биогенен натиск от градски отпадъчни води и индустрия, проучване на замърсители, намаляване натоварването с тежки метали, азот и подобряването на рН, премахването на дифузните замърсявания вследствие на селскостопански практики, подобряване на хидроморфологичните и хидробиологичните условия, осигуряване на екологичен минимум, предотвратяване и превантивни мерки срещу ерозионните процеси, оптимизиране на режима на водоползване, възстановяване на крайбрежната растителност и максимално доближаване до естественото състояние на речните местообитания, създаване на благоприятна хидробиологична среда за живот на водните организми, намаляване натоварването от рибовъдство и еутрофикация, подобряване на екологичния статус по всички елементи за качество; опазване и възстановяване на приоритетни местообитания и видове по НАТУРА 2000.

Програмата от мерки за постигане на целите за повърхностните води в басейна на река Огоста, на територията на община Монтана могат да бъдат систематизирани така:

- Доизграждане и изграждане на канализация и осигуряване на подходящо пречистване на отпадъчните води от населените места ;
- Забрана за издаване на разрешителни за водовземане с цел ВЕЦ (с изключение на руслови ВЕЦ);
- Забрана за сечи на естествена дървесна растителност по бреговете и островите в реките;
- Залесяване на бреговете с дървесни видове ;
- Залесяване на водосбора с подходящи местни видове

- Мерки по поддържане на локализираните природни местообитания и местообитания на целевите видове в благоприятно природозащитно състояние;
- Прилагане на добри земеделски практики
- Проучване влиянието на населените места
- Осигуряване на екологичен минимум
- Намаляване на риска от наводнения и устойчиво управление на водите.

Мерките, които целят проучване на явленията, свързани с риск от наводнения, включително и в исторически план, са проекти и проучвания за определяне на териториите с риск от наводнение, потенциалните заплахи и щети, определяне на необходимите мерки за защита на тези райони, създаване на система за ранно предупреждение.

Мерките за постигане на тази цел са: Заснемане на релефа на реките и създаване на цифров модел на релефа; Картиране на наводняемите зони; Определяне на зони, застрашени от наводнение при различни сценарии на високата вълна; Изграждане на система за ранно предупреждение при риск от наводнения; Поддържане на речните легла за осигуряване преминаване на високата вълна.

Всички подземни водни тела на територията на община Монтана са използвани за питейни нужди и се цели постигане на съответствие със стандартите за качество на подземните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, съгласно Наредба № 9 към Закона за водите.

Програмата от мерки за постигане на целите за **подземните** водни тела на територията на община Монтана могат да бъдат систематизирани така:

- Събиране и картиране на информация за нерагламентирани сметища.
- Събиране на актуална информация за местоположението и текущото състоянието на складове за пестициди.
- Проектиране и изграждане на санитарно-охранителни зони за водоизточниците без такива;
- Проучване обхвата на разпространение на нитрати в подземни води и актуализация на границите на уязвимите зони.
- Стимули /данъчни преференции/за собствениците на фамилни сгради в зони без ПСОВ при изграждане на собствени пречиствателни съоръжения.
- Закриване и рекултивация на депа за отпадъци.
- Прилагане на добрите земеделски практики за торене.
- Привеждане на животновъдните ферми към изискванията на добри фермерски практики.
- Обучение на земеделски стопани и фермери за прилагане на добри земеделски практики.

ОУП е съобразен с представените мерки, като от своя страна общината вече е предприела дългосрочни и ефективни мерки съобразно националните програми и ПУРБ, за поетапно решаване на изяснените вече проблеми и постигане на поставените цели.

Планът дава до голяма степен възможност за реконструкция на основната водоснабдителна мрежа, което включва подмяна на всички водопроводи и помпени агрегати, саниране конструкцията на всички съоръжения, включително и за достигане 100% водоплътност на напорните резервоари и монтиране на винтили за предотвратяване на преливането им, поставяне на измервателни уреди и регулиране на налягането.

Необходимо е Окончателният проект за ОУП да се съобрази и със следните препоръки:

- Да предвиди възможност за нови водоизточници с цел осигуряване на стабилно водоснабдяване на населените места.
- Да се предвидят варианти за пречистване на водите за питейно-битово водоснабдяване с цел осигуряване на качествено водоснабдяване.
- Да предвиди учредяване и изграждане на СОЗ на водоизточниците без такива по Наредба №3 на МОСВ, МЗ и МПРБ за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди.
- За всички населени места без общинският център да се предвидят канализационни системи.
- Да се разработят варианти за пречистване на битовите отпадъчни води на всички населени места без общинският център – самостоятелно за всяко населено място или пречиствателна станция за няколко населени места.
- Да се отрази Хидромелиоративната инфраструктура на територията на общината.
- Да се предвидят мерки за защита на от новоднения.

При привеждане в съответствие на Окончателният проект за ОУП с горесцитираните препоръки считаме, че не могат да се очакват неблагоприятни въздействия от реализацията му по компонента води.

❖ Почви, земни недра, минерално разнообразие.

Обективните дадености за социално-икономическото развитие на община Монтана и бъдещите възможности за тяхното доразвиване са в основата на устройствените решения в ОУП, водещи до устойчиво развитие и създаване на определен комфорт на средите, в които се осъществява човешкия жизнен цикъл.

Устройствените аспекти в развитието на общинската икономиката са свързани с предвиждане на терени за нови съвременни технологични производства, които не влизат в конфликт с останалите подсистеми – обитаване, обслужване и др.

Те се ситуират основно в урбанизираните вече крайселищни терени, без значимо да се засягат гори, пасища или обработваеми земи.

С предвижданото възстановяване на икономическите активности в крайселищните урбанизирани територии, ще се осигурят необходимите устройствени предпоставки за реализиране на очакваната динамика в развитието. Общината се нуждае от нови фактори за трайно отстояване на сегашните позиции при разнообразяване на преработващата промишленост и внасяне на нови икономически дейности (модерна преработваща индустрия) и развит модерен аграрен сектор.

С ОУП се осигуряват условия за по-добра жилищна среда.

Съхраняват се изцяло терените за спорт и атракции, комунално обслужване и стопанство, техническа инфраструктура, територии за природозащита – защитени територии и защитени зони и защитени територии за опазване на КИИ.

Известно развитие се предвижда на вилни зони и терените за озеленяване.

Съобразено с демографските прогнози за спад Предварителният проект за ОУП задоволява потребността от нови жилища. Новото жилищно строителство няма да бъде свързано с формиране на новоурбанизиращи се терени за сметка на горски територии или обработваеми земи, пасища и илавди, а преди всичко ще се развива в сегашните строителни граници на селищата. Това важи и за производствените и складови дейности, чиито площ и дял са в резултат на устройването на стопански дворове.

Очаква се комплексът от действия, чието предприемане се осигурява с ОУП, да доведат до подобряване състоянието на земите общината. Той включва подобрената организация и структура на дейностите отпадъците, управлението, ползването и пречистването на водите, зелената система...

В предварителният проект за ОУП поради липса на нови заявени интереси и предоставени концесии се запазват изцяло площите за добив на подземни богатства, т.е. не се очакват нови негативни промени от тези дейности, увреждащи почвите или предизвикващи промени в минералното разнообразие. Разработените и увредени терени подлежат на задължителна рекултивация.

С развитието на зелената система ще се намалят макар и малките по степен в момента площи с ветрова ерозия.

С възможното възстановяване на каналната мрежа се очаква и възстановяване на поливния характер на земите и възраждане на зеленчукопроизводството, което ще подобри структурата за сектор растениевъдство и въобще на земеползването и ще осигури макар и минала нова заетост.

❖ **Биологичното разнообразие, защитени природни територии и зони.**

Зелени площи със специално предназначение.

ОУП не предлага устройствени решения, създаващи база за дейности, въздействащи неблагоприятно върху биологичното разнообразие в района. Запазват се характеристиките на територията съхраняващи нейната средообразуваща функция. Не се внасят урбанистични елементи, воедещи до загуба на местообитания и екологични ниши. Незначителни са измененията в структурата на Поземления фонд и земеделските земи, както и в горските територии, представени т.2. Предварителният проект за ОУП не предполага промени в състава и начина на стопанисване на горските територии и елементите на зелената система, които имат важно значение, свързано със социално-икономическото развитие и носят основни функции на отдиха, еколого-хигиенни и други специфични функции. Зелените площи са публична общинска собственост и са особено важни за архитектурно художествения силует на урбанизираната среда.

При подходяща и адекватна реализация уличното озеленяване и придружаваща транспорта зеленина ще създадат нов общ скелет, свързващ чрез лентовидно озеленяване в населените места с растителността в землищата. Дава се възможност при възможност да се изграждат всички елементи на допълващата зелена система - защитни насаждения – мелиоративни влажни зони покрай водните огледала и канали, санитарнозащитно озеленяване, зелени пояси около производствени зони и др.

Предварителният проект за ОУП създава регулационната основа за запазване и възстановяване на горите около реките на територията на общината, около каналната мрежа, по съществуващите дерета... Това увеличава възможностите за възстановяване и подобряване на тяхната биокоридорна функция. Цялостното развитие на зелената система ще благоприятства развитието на популациите на мастната автохтонна флора и фауна. Не се засягат деструктивни площи, заети или с възможности за развитие на установените 14 природни местообитания, включени в Приложение I на Директива 92/43/ЕЕС и Приложение №1 на Закона за биологичното разнообразие.

Предварителният проект за ОУП не предлага устройствени решения, засягащи местата с висока концентрация на биологично разнообразие. Не се засягат негативно известни находища на редки, защитени или ендемични растителни и животински видове, включени в приложенията на Закона за биологичното разнообразие, както и на ресурсни.

Общата площ на елементите от Националната екологична мрежа, включваща защитени природни територии, обявени или приведени в съответствие с изискванията на Закона за защитените територии и защитени зони, изграждани по общоевропейската програма НАТУРА 2000 и в съответствие със Закона за биологичното разнообразие за община Монтана без отчитане на припокриването е 18 283.30 ха, а с отчитане на припокриване е 12 333,14 ха с дял 18.22 % от общата ѝ територия.

Площта на елементите на националната екологична мрежа и делът им в общинската територия с отчитане на припокриване са представени в Таблица 3.5.5.1.

Запазва се изцяло непроменена площта на териториите за природозащита - защитени природни територии и зони.

ОУП е благоприятен за осигуряване нормалното развитие на екосистемите в обявените защитени природни територии – защитени местности „Сто овци” и „Китката”. Създадени са необходимите устройствени предпоставки за недопускане въздействия върху включените в регистъра по Закона за биологичното разнообразие като „вековни дървета” към 20.04.2015 година обекти на територията на община Монтана, представени в т. 3.5.5.

Не се очават негативни въздействия върху защитени зони «Западна Стара Планина и Предбалкан» (BG0001040), «Пъстрина» (BG0001037) и «Западен Балкан» (BG0002002), установено чрез анализа и изводите и при изпълнение на препоръчаните смекчаващи мерки в приложения Доклад за оценка степента на въздействие.

❖ **Ландшафт.**

Новото устройствено планиране в предварителния проект за ОУП не предвижда драстични промени в съществуващия ландшафт на общината. Ще се запази предимно като горски в планинската част и агрогенен в равнинната част.

Планираното оживяване с нови производствени функции на съществуващите крайселищни урбанизирани територии – Технологичен парк Монтана, бивши селскостопански дворове и комплекси е др. няма да създаде разлика в характера на урбогенния ландшафт там, но с очакваните икономически инициативи при всяко положение ще подобри неговият естетичен облик. Положително върху облика на агрогенния ландшафт ще повлияе развитието на зелената система в селищната и извънселищната среда на общинската територия. Ще се тушират отрицателните промени, възникнали след пътно строителство.

❖ **Културно - историческо наследство.**

На територията на общината са разположени много недвижимите културни ценности.

Избраният вариант на устройство не предполага негативни въздействия върху тях и отразява съвременните политики в това отношение. В пълно съответствие с принципа на субсидиарност се съблюдават тенденциите в Европейския съюз за прехвърляне на услуги, правомощия и ресурси към местните равнища на управление. На общинското ниво съществува непосредствена обратна връзка с гражданите и ежедневните предизвикателства, свързани със социализацията на културно-историческото наследство и на ниво ОУП е съществено планирането като фактор за успешно и устойчиво пространствено, икономическо и регионално развитие.

ОУП е инструмент за подпомагане на община Монтана за поетапно бъдещо решаване на някои основни проблеми на недвижимите културни ценности като:

- включването на архитектурното наследство в една обща политика за урбанистично развитие и благоустройство на териториите;
- възможности за отделяне на ресурси за финансиране на консервационни и реставрационни работи;
- данъчни и административни облекчения, насърчаващи собствениците или частните ползватели да предприемат реставрационни или възстановителни работи ...

Особено остра е нуждата от социализация на наследството, която да се осъществява посредством опазване и експониране на автентичността и целостта на културното наследство. Акцент се поставя и върху поддръжката на сградната и урбанистична структура – по-добрата форма на управление на обектите - културни ценности, както в икономическо отношение, така и по отношение опазването на автентичността и идентичността.

Прилага се принципа на „интегралната консервация”, за осъществяването на връзка между опазването на наследството и благоустройството на териториите, което е главна цел на ОУП с оглед постигането на устойчиво развитие, устойчива икономика, успешна социална политика и запазена екологична и културна среда.

Една от главните политики на *Националната концепция за пространствено развитие* (2012) е съзнателно фокусиране върху спецификата на мястото, върху вътрешния потенциал на културните ресурси и индивидуалните преимущества.

Тя се реализирана в ОУП чрез планиране изграждането на местна инфраструктура и местни основни услуги в дейностите, насочени към възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата и ландшафта, които са оценени като основен елемент на потенциала за растеж и насърчаване устойчивостта на селските райони.

Следвайки така дефинираните рамки, в ОУП е залегнала перспективата за развитие на балансиран растеж, качество на живот, устойчива икономика и културен туризъм, изграден върху културното и природното наследство на община Монтана.

7.2. Оценка на въздействията по фактори на околната среда.

❖ Отпадъци.

Чрез регламентиране на устройствени предпоставки, ОУП на община Монтана, създава условия за прилагане на Общинската програма за управление на отпадъците в периода до 2020 г. и след нея. В Програмата се утвърждава системата за разделно сметосъбиране и извозване. Всички дейности планирани в нея са в съответствие с изискванията на ЗУО, Общинската и Националната програма за управление на отпадъците. Всички съществуващи малки нерегламентирани сметища ще бъдат рекултивирани.

Ще могат да се реализират предвижданията в Програмата мерки, свързани с териториалното отлагане на важни фактори за управлението на отпадъците :

- Определяне на местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки ;
- Определяне на площадки за оползотворяване и за управление на портативни батерии и акумулатори като част от регионалното управление на опасните отпадъци от бита;
- Определяне на площадки за оползотворяване на излезли от употреба моторни превозни средства ;
- Определяне на обектите, в които се извършва смяна на отработени масла и обектите, в които се изкупуват отработени масла;
- Определяне на площадки за събиране и оползотворяване на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване;
- Определяне местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на излезли от употреба пневматични гуми;
- Изграждане и пускане в действие на съоръжение за компостиране на биоразградими отпадъци на територията на Регионалното депо;
- Определяне на място и изграждане на пункт за разделно събиране на специфични отпадъци (ПРССОД);
- Определяне на места за изграждане на специализирани инсталации за обезвреждане на строителните отпадъци, които не могат да бъдат оползотворени и други.

Необходимо е осигуряването на депо за строителни отпадъци, което е наложително да е с осигурени възможности за тяхната преработка до фракции, използваеми в строителството, благоустройството и комуналното стопанство на общината. В тази връзка е много важно е в окончателния проект на ОУПО да се определи неговото място с оглед на добър транспортен достъп. Обособяването на регламентирани места за временно депониране на строителните отпадъци до тяхната преработка във фракции, използваеми за нуждите на общината, ще е принос и към ликвидиране на проблема с нерегламентираните сметища.

След анализ и оценка на генерираните опасни отпадъци в окончателния проект на ОУПО да се предвиди система за събирането и обезвреждането им.

❖ **Опасни вещества. Рискови енергийни източници.**

ОУП не създава предпоставки за въздействия от опасни вещества и не изменя в отрицателна посока съществуващата ситуация в това отношение. Основание за такова заключение дава факта, че той не предвижда разполагането на производства, които са източник на вредни за човека замърсявания.

Създаването на устройствени предпоставки за събиране и неутрализиране на опасни отпадъци, също ще спомогне за намаляване до минимум на въздействията от вредни вещества. Реализирането на транспортната схема ще има принос в намаляване шумовото и атмосферното замърсяване в селищата от стопански обекти и от тежкотоварния транспорт, както и от вибрации.

Няма да настъпят изменения по отношение въздействията от йонизиращи и нейонизиращи лъчения, тъй като източниците им вече са ситуирани на територията на общината, във връзка с обеспечиване на съобщителната комуникация.

❖ **Човешко здраве.** Въздействия върху зони или обекти със специфичен хигиено-охранителен статус в обхвата на плана. Идентифициране на източниците на вредни въздействия върху здравето на населението.

От представения баланс на територията и картен материал ясно личи подобряването на всички устройствени показатели в предварителния проект за ОУП в сравнение с досегашните, представени в Опорния план, отговарящо на поставените цел и подцели, което пряко ще рефлектира и в областта на условията и показателите, характеризиращи общественото здраве. Очертава тенденция към подобряване в рамките на програмния период.

Няма обективни причини предлаганите устройствени решения да водят до негативни прояви, свързани с **естествени и антропогенни вещества и процеси или генетично модифицирани организми.**

7.3. Химикали. Въздействия от зони, регламентиращи дейности с висок рисков потенциал.

Предварителният проект за ОУП не създава устройствени предпоставки за разполагането на нови жилищни райони, транспортни пътища или обекти с обществено предназначение и в зоните за безопасност на предприятия и инсталации с висок рисков потенциал – Монбат» АД – производствена база гр. Монтана, «Берг монтана фитинги» ЕАД, гр. Монтана, «Регионално депо за неопасни отпадъци – Монтана, «Стройкерамика» ООД, гр. Монтана и на Фабрика за слънчогледово масло в землището на село Доктор Йосифово, която е с нисък рисков потенциал.

Югозападно от Складова база „Ливадски дол“, гр. Монтана, за съхранение на взривни вещества, която е с висок рисков потенциал съществува терен - бивш стопански двор по опорен план, който е устроен като „специален терен“. Отстоянието е около 100 м. Това създава устройствени предпоставки за изграждане на обекти

Предлаганата зона - „специален терен“ създава предпоставки за изграждане на различни обекти в периметъра на необходимите безопасни отстояния до съществуващото предприятие с висок рисков потенциал, попадащо в обхвата на Раздел I към глава Седма на ЗООС. Функционира на база издадено Разрешително по реда на чл. 104, ал. 1 от ЗООС /№68/2007 г./, изменено с Решение 01-68/17.02.2016 година на МОСВ.

Считаме, че в случая е необходимо теренът да получи друг устройствен статут, адекватен на изискванията както на зоната на въздействие, така и на ЗУТ и подзаконовите нормативни актове.

На база извършен анализ на перспективите за развитие на общината, областта и Северозападният район за планиране в програмния период не се очаква инициране на дейности, водещи до изграждане на нови предприятия с необходимост от издадено Разрешително по реда на чл. 104, ал. 1 от ЗООС.

При възникване на стопанска инициатива за изграждането на нови предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал следва да се изпълнят процедурите по Реда на Глава VI от ЗООС и ЗБР, в процеса на които ще се анализират и оценят възможните неблагоприятни последствия от отрицателни въздействия и евентуални големи аварии върху околната среда, както и необходимите отстояния до жилищни райони, обществени сгради и площи, зони за отдих и големи транспортни пътища и райони с природозащитно значение или значение за околната среда, защитени по силата на нормативен или административен акт, както и зоните на въздействие при възникване на голяма авария.

7.4. Общата оценка на въздействията.

Всички устройствени зони могат да бъдат разглеждани като възможност за проява на фактори, които при определени условия оказват положителни или отрицателни въздействия върху околната среда. Чрез устройственото планиране, обаче, тези въздействия могат да бъдат насочвани и регулирани като характер и степен на агресивност, но при постоянно действащо изискване за опазване на средата. Основните типове въздействия върху отделните компоненти на околната среда могат да се определят като:

- консумация на природни ресурси;
- замърсяване на околната среда;
- увреждане на околната среда;
- създаване на дискомфорт на обитаване;
- снижаване на естетическите качества на природните и урбанизираните пространства.

При формулиране на изискванията към устройственото планиране не може да се изпусне и необходимостта от утвърждаване на устойчивото развитие, което обединява въпросите за социално и икономическо развитие заедно с опазването на околната среда.

На всички устройствени нива при планиране, използването на територията и на ресурсите се определя от степента на тяхната защита и се предлагат режими, условия, мерки, ограничения и забрани за различни дейности и обекти. Най-общо, това са устройствените средства, с които се контролира въздействието върху околната среда, в т.ч. и върху здравето на човека и качеството на живот.

Изборът на екологични мероприятия за подобряване на качествата на средата е свързан с методологически трудности, породени от неопределеността на резултатите, свързана с липса или непълнота на информацията за климатичните и микро климатичните процеси, за характера и нивото на замърсяване на атмосферата, водите и почвата, за акустичното натоварване на средата и т.н. Едновременното отчитане на много динамични фактори (планировъчни, хигиенни, финансови и организационни) в процеса на изготвянето на екологическите изисквания също създава известни трудности.

За изготвянето на концептуалния модел при предварителния проект на ОУП на община Монтана за подобряване на екологическата ситуация, са взети предвид изводите от изготвените варианти на ескизния проект за ОУПО, проведените допълнителни проучвания и предвижданията на колективите разработващи отделните функционални системи, вкл. релефните особености, площоразпределението на различните обекти, начина на функционирането им, комуникационно транспортните процеси, вида и характера на застройката, местоположението и вида на зелените площи и т.н.

Изготвения “модел” е насочен към комплексно въздействие, както върху природните, така и върху антропогенните фактори и компоненти, имащи отношение към екологическите проблеми и обременяващи екологическата ситуация. От направените проучвания, като такива се изявяват:

- местните климатични и микроклиматични особености, изразяващи се в наличие на периоди, основно в голям процент безветрие – лоши условия на проветряване, дискомфортни проявления – прегряване и охлаждане, значителен дял на инверсиите, времето с мъгли и т.н. ;
- нарушения в ситуирането на производствени и съпътстващи дейности – несъвместимост на производства, разполагане на вредни производства в жилищната зона;
- замърсяване на атмосферата с промишлени и битови вредности, вредности от функционирането на автотранспорта;
- акустично натоварване на средата от линейни и точкови източници;

За подобряването на антропогенните екологични параметри на средата се предлага комплекс от мероприятия, обхващащи туширане и овладяване на най-обременяващите екологическото равновесия дейности:

- замърсяване на атмосферата вследствие производствени и битови дейности от известните локални източници и от средствата на автотранспорта;
- акустично натоварване на средата от средствата на транспорта и от точкови източници;
- натоварване на средата с електромагнитни лъчения.

За решаване на устройствените проблеми в ОУПО, е предвидено известно преструктуриране на производствените дейности, формиране на територии с устройствен режим с допустима промяна на предназначението за смесени функции, групиране на предприятия в обособени зони по сходство на дейности с обща производствена и екологична инфраструктура, създаване на растителни изолационни буфери.

Като нови дейности в жилищните зони се допускат само така наречените „безвредни производства“, които не отделят в околната жилищна среда наднормени концентрации на токсични вещества и шумово замърсяване, оказващи влияние на човешкото здраве, както и създаване на озеленени пространства с многофункционално предназначение.

Предлага се територия за озеленяване и благоустрояване. Производствените дейности се разполагат мозаечно, свързани с обща производствена и екологична инфраструктура (пречиствателни съоръжения, благоустройство, зеленина). Проблемите с акустичното натоварване на средата от средствата на транспорта, в голяма степен се решават с предлаганата при възможност за изграждане нова конфигурация на основните комуникационни трасета.

По тангенциалните на ядрото и селищата трасета се предлага да се концентрират най-интензивните транспортни потоци, където могат да се предприемат и съответните мерки за шумозащита – землени озеленени валове, оползотворяващи земните маси получени при изкопните работи, преградни шумозащитни рекламни пана, прозрачни шумозащитни екрани и др. Натоварването на средата с електромагнитни лъчения е най-слабо разработения засега екологичен проблем. До скоро този вид замърсяване на средата беше с грифа „секретно“ и данни за тези лъчения не се предоставяха. Вредният ефект от лъчението върху човешкият организъм е дълготраен и с отдалечен здравен ефект. В синергизъм с другите вредни фактори, здравният риск се увеличава значително. Необходимо е по-подробна и актуална информация, за поддържане на списъка на предавателите, ел. подстанции, високоволтовите електропроводи, тяхното местоположение, мощност и др., които в следващите нива на планиране да намерят своето отражение.

В урбанистичното развитие са предвидени всички мероприятия, за да бъде средата комфортна в максимална степен, при това не само в екологичен, а и във функционален и социален аспект, което преследва и една от съществените цели на плана.

Условията на антропогенната среда, в т.ч. и след реализацията на проектните предвиждания, също са в несравнима степен по-благоприятни. Тук липсват и не се предвиждат производства и други дейности, които биха представлявали екологична заплаха. Зоните за икономическо развитие са предвидени основно върху вече усвоени територии и с ограничаване на развитието им върху земеделски и горски земи.

Следователно, основни характеристики на възприетата концепция за урбанистично развитие са:

- оптимална урбанистична система, основана на исторически формирала се структура и нейното доразвитие, чрез формиране на обосновано и балансирано зониране на силно урбанизирани територии – зони за икономически растеж, с йерархична система от центрове, в които урбанистичното разрастване се стимулира, балансирана от зони със съхранена земеделска земя и природни характеристики, в които не се допуска хаотично развитие на други антропогенни форми.
- Оптимални параметри за озеленяване в селищните структури (обществени озеленени площи, озеленяване в освободени от производство територии и т.н.) при повишени норми на задоволеност - кв.м./жител).
- Активно използване на обектите на културно-историческото наследство за нуждите на отдиха, за рехабилитационно-възстановителни дейности и атрактивни експозиции, включени в границите на тематичните паркове, а извън тях като локализации и маршрути.
- Специфични режими по отношение на обитаването, съобразени с разкритите неблагоприятни природни и климатични условия.
- Изграждане на мека инфраструктура в периферните зони (алейна пешеходна/вело мрежа и точки на активности);
 - Устойчиво развитие и ползване на горите ;
 - За селищните територии в границите на озеленените пространства-специфични режими по отношение на отдиха;
 - За нарушените територии – ландшафтно устройство и благоустройство; Техническа и биологична рекултивация на нарушените земи;
 - Експониране на културното наследство и свързаното с него урбанизиране на туристически центрове (локализации за познавателен и религиозен туризъм и свързващи маршрути);
 - За земеделските земи – създаване на селскостопански ферми, с режими, съответстващи на условията за културен селскостопански ландшафт – екологосъобразно и алтернативно земеделие;
 - Нова конфигурация на комуникационно-транспортната мрежа;
 - Въвеждане в експлоатация на транспортна система, която да поеме основните пътникопотоци в зоната – към и от ядрото; концентриране на най-интензивните транспортни потоци по тангенциални трасета, съчетано с мерки за шумозащита; екологични мероприятия за защита край изградени нови и съществуващи комуникационни, в т.ч. и край ЖП трасета, сервитути по ново предвидените елементи на техническата инфраструктура и др..

- Разширяване на параметрите на защитените и охранителни режими на територията на общината (предложения за прекатегоризиране и разширения на устройствените площи)

В резултат се предвиждат на територията устройствени мерки, които се изразяват в:

- Значителни качествени промени в общите показатели на средата;
- Промяна в баланса между комфортните и дискомфортни биоклиматични проявления, в посока на нарастване на комфорта;

- Промяна в баланса, относителната тежест и границите на най-благоприятните и благоприятни зони по отношение на природните условия в посока на разширяването им. При провеждане на мероприятията се очаква най-неблагоприятните зони значително да намалят и по своите показатели, да се приближат и да се прехвърлят в следващата степен на благоприятност:

- Трансформиране и намаляване на зоните на замърсяване;
- Общо ограничение и снижение на шумовото натоварване;
- Създаване на зони със специфичните режими с екологична насоченост.

В изложението до момента представихме в детайли, в рамките на възможното и достатъчната необходимост и целесъобразност, настоящата ситуация, свързана с компонентите и факторите, влияещи върху качеството на околната среда в община Монтана.

Очертахме перспективи в устоявото на територията, произтичащи от предварителният проект за ОУП.

Налага се обща оценка, че в своята цялостност, предварителният проект за Общ устройствен план на община Монтана ще окаже трайно във времето и основно положително въздействие върху компонентите на околната среда и ще минимизира в рамките на възможното негативното действие на някои от факторите.

Окончателната обща оценка на въздействията представяме в табл.7.4.

Таблица 7.4.1. Обща оценка на въздействията.

Комп. /Фак тор	непр яко	пря ко	крат ко трай но	сред но трай но	дъл го трай но	вре мен но	пос тоян но	куму латив но	поло жител но	отри цател но	степен
въздух	да	няма	няма	няма	да	няма	да	няма	да	няма	малка
пов.води	да	няма	няма	няма	да	няма	да	да	да	няма	средна
под.води	да	няма	няма	няма	да	няма	да	да	да	няма	средна
земни недра	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма

минерално разнообр.	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
почви	да	да	няма	няма	да	няма	да	няма	няма	да	малка
Биологич. разнообр.	да	няма	няма	няма	да	няма	да	няма	да	няма	малка
ЗТ и ЗЗ	да	няма	няма	няма	да	няма	да	няма	да	няма	малка
ландшафт	да	няма	няма	няма	да	няма	да	няма	да	да	средна
КИН	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
отпадъци	да	няма	няма	няма	да	няма	да	няма	да	няма	средна
физ.ф-ри	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
предпр. с рисков п-л	да	да	няма	няма	да	няма	да	няма	няма	да	малка
здраве	да	няма	няма	няма	да	няма	да	няма	да	няма	средна

8. ОПИСАНИЕ НА МЕРКИТЕ, КОИТО СА ПРЕДВИДЕНИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ, НАМАЛЯВАНЕ И ВЪЗМОЖНО НАЙ-ПЪЛНО ОТСТРАНЯВАНЕ НА НЕБЛАГОПРИЯТНИТЕ ПОСЛЕДСТВИЯ ОТ ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ПЛАНА ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА, КАКТО И ПЛАН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ТЕЗИ МЕРКИ. ПРЕПОРЪКИ.

Конкретните мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно отстраняване на неблагоприятните последици от осъществяване на плана върху околната среда ще бъдат представяме в табличен вид по компоненти и фактори на околната среда:

Таблица 8. Мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно отстраняване на неблагоприятните последици от осъществяване на ОУП върху околната среда.

КОМПОНЕНТ / ФАКТОР	МЕРКИ	ЕФЕКТИ
Атмосферен въздух	Разработване и внедряване на проекти, свързани с повишаване на енергийната ефективност;	Създаване на условия за подобряване качеството на атмосферния въздух
	Одобряване на ПУП за производствени дейности, които прилагат най-добрите налични техники за минимизиране на емисиите в атмосферния въздух	
	Съобразяване на всички проектни решения с развитието на зелена система	
	Оросяване на работни площадки и технологичните пътища при необходимост	
	Разработване и внедряване на съвременни транспортни схеми.	

	Да се потърсят възможности за реконструкция и ремонт на четвъртокласната пътна мрежа /общинска собственост/ и амортизирани уличните платна.	
Атмосферен въздух	Да се предвидят възможности за изграждане на нови водоизточници с цел осигуряване на стабилно водоснабдяване на населените места.	Създаване на условия за подобряване качеството на атмосферния въздух
	Проектиране, доизграждане и модернизация на водоснабдителната мрежа	
	Допълнително пречистване на питейните води в изпълнение изискванията на Директива 98/83/ЕС/.	
	Проектиране, доизграждане и модернизация на канализации и пречиствателни станции за пречистване на отпадъчните води от населените места по изискванията на Директива 98/15/ЕЕС. Да се разработят варианти за пречистване на битовите отпадъчни води на всички населени места без общинският център – самостоятелно за всяко населено място или пречиствателна станция за няколко населени места	
Повърхностни и подземни води	Учредяване на СОЗ около източниците на питейно водоснабдяване.	Постигане целите за повърхностни и подземни води., предотвратяване на замърсяването им. Осигуряване на необходимото количество питейна вода с подходящи качества
	В окончателният проект за ОУП да се предвидят необходимите устройствени решения, свързани с мзимиализиране риска от наводнения.	
	В окончателният проект за ОУП да се отрази Хидромелиоративната инфраструктура на територията на общината. Да се предприемат в последствие мерки за възстановяване или изграждане на елементите на напоителната система	
	Поетапно ликвидиране на точкови и дифузни източници на замърсяване на водите	
	Изпълнение на предвидените в ПУРБ мерки за постигане целите за водните тела в района - в компетентността на общината	
	Прилагане на системата за ранно предупреждение чрез използване на краткосрочните метеорологични прогнози. Създаване на точен дигитален модел на релефа чрез заснемане на речните легла с оглед ранно предупреждение. Картиране на наводняемите зони за изготвянето на планове при извънредни ситуации.	

	Прилагане на добри земеделски практики в изпълнение на изискванията на Директива за нитратите /91/676/ЕЕС/.	
	Окончателният проект за ОУП да се съобрази с програмата от мерки на ПУРБ на ДР 2016-2012 г. и ПУРН на ДР 2016-2020 г., които са в компетенциите на община Монтана.	
	Въвеждане на забрани за строителство в наводняемите зони.	
	По-широко прилагане на формите на биологично земеделие.	
	Поддържане на речните легла.	
Почви	В окончателния проект за ОУП да не се допусне изменение, свързано с разрастване на урбанизирани територии за сметка на продуктивни земеделски земи. В раздел «Правила и нормативи за прилагане на ОУП» да се предвиди ограничаване на промяна предназначението на висококатегорийните земеделски земи до четвърта категория	Опазване на почвите и намаляване необоснованите загуби на земя от поземления и горски фонд
	Да не се допуска новоформирането на нерегламентирани сметища	
	Провеждане на допълнителните геоложки и хидрогеоложки проучвания в зони с риск за свлачища и срутвания.	
	Процедурите за промяна на предназначението на земеделските земи и горски територии да се съобразят стриктно с вида, категорията на земите и с предвижданията на окончателния ОУП	
	Да се разработи програма за опазване на почвите, включваща инвентаризация и картиране на замърсени и увредени терени, както и мерки за тяхното възстановяване.	
	Да се уточни местоположението на необходимите полезащитни, противоерозионни, шумозащитни и други пояси и при необходимост в окончателният проект да се прецизират съответните устройствени зони.	
	Да се използват по-широко в практиката програми за обучение на селскостопанските производители и фермери за прилагане на утвърдени в ЕС добри земеделски практики	

	Да се осигури постоянно събиране на информация и картиране на нерегламентирани сметища и дейности за тяхното ликвидиране. Контрол и организация на сметосъбирането, с цел предпазване от новообразувани такива.	
	В окончателния проект за ОУП да се предвидят вида, създаването и поддържането на локалните биокоридорни връзки. Дейности във влажни зони, част от защитените зони „Западна Стара Планина и Предбалкан”, (BG0001040), „Пъстрина” (BG0001037) и „Западен Балкан” (BG0002002), да се предвиждат в извън размножителния период на животинските видове (м.април – м.юни) и да бъдат ограничени в периода на присъствие на зимуващи водолюбивы видове птици (м.ноември – м.февруари), което да се отрази адекватно като ограничения в раздел «Правила и нормативи за прилагане на ОУП» /фаза Окончателен проект/. Да се запази от изменения устройството на жизненоважни за популациите на видовете от предмета на опазване на защитените зони територии, прилежащи за зоните, но извън тях - обработваеми земи, пасища, мери и ливади, както и деретата под и над тях.	
Биологично разнообразие	В окончателният вариант на ОУП да не се внасят изменения, водещи до влошаване условията на средата в защитените зони и в площи около тях, използвани като трофична база от целевите видове. Да не се допуска урбанизация в местата с концентрация на биологично разнообразие При одобряване на ПУП-ПЗ да не се допуска пряко отрицателно въздействие върху местообитания или местообитания и популации на видовете, предмет на опазване, тяхното фрагментиране или нарушения на биокоридорните връзки, особено в местата с изявен екотонен ефект. Да се потърсят реални възможности за възстановяване на крайречните заливни гори при запазване и прецизиране на системата за защита от вредното въздействие на водите	Опазване и възстановяване на местообитанията, структурата и динамиката на популациите на видовете в района. Опазване елементите на националната екологична мрежа и развитие на регионалната.

	При изграждането на нови елементи от напоителната система и водоземни съоръжения от повърхностни водни тела да не се допуска възпрепятстване на миграционните коридори на хидробионтите или увреждащи крайречната флора и фауна действия и решения.	
Биологично разнообразие	Да не се допуска утвърждаването на ПУП-ПЗ или дейности в близост до елементите на националната екологична мрежа, водещи до настаняване на инвазивни видове или предизвикващи рудерализация на площи от елементите на националната екологична мрежа.	Опазване и възстановяване на местообитанията, структурата и динамиката на популациите на видовете в района. Опазване елементите на националната екологична мрежа и развитие на регионалната.
	Окончателният проект а ОУП да не внася изменения в съответствието с изискванията на документите по българското природозащитно законодателство, регламентиращи цифровите модели и граници, обявяването, промените, целите и режимите за обявяване на защитените зони..	
	Своевременно нанасяне на регламентираните изменения за контура и площите на защитените природни територии и зони съгласно базата данни на МОСВ	
Ландшафт	Адекватно оформление на сервитутните ивици и площите около новите комуникационно-транспортните артерии за тяхното ландшафтно вписване.	Възстановяване на ландшафта и постигане на съвременните изисквания за качеството на средата;
	Рекултивация на малките нерегламентирани депа за отпадъци и разработване на ландшафтно-устройствени проекти за възстановяване и рекултивация на деградирани ландшафти /бивши кариери и другите нарушени терени.	
	Рекултивация на нерегламентирани депа за отпадъци и разработване на ландшафтно-устройствени проекти за възстановяване и рекултивация на деградирани ландшафти /бивши кариери и другите нарушени терени.	
	Адекватно оформление на сервитутните ивици около новите комуникационно-транспортните артерии за тяхното ландшафтно вписване.	
Културно-историческо наследство	Популяризиране и бърза реализация на елементите на ОУП, предвиждащи социализиране на паметниците на културата и включването им в специализирани туристически маршрути.	Опазване на обектите на КИН

	При случай на откриване на обекти с характер на находка, дейността да се прекратява незабавно и да се уведомява общината и РИМ за експертиза	
Рискови енергийни източници	Оценка на източници на електромагнитни лъчения (електропроводи, трансформатори, радары, базови станции, ТВ и радиопредаватели...)	Предотвратяване риска от въздействие на нейонизиращи лъчения.
Химикали. Въздействия от зони, регламентиращи дейности с висок рисков потенциал.	Да се даде друг устройствен статут на предлаганата зона - „специален терен” - складова база за съхранение на взривни вещества „Ливадски дол”, адекватен на изискванията за осигуряване на безопасни отстояния	Минимизиране риска от аварии
	Да се изисква съгласуване с компетентните органи и се извършат съответните процедури съгласно законодателството за обекти в производствените зони, чиято дейност е свързана с производството и/или употребата и/или съхранението на опасни химични вещества и смеси, и при които има потенциален риск от възникване на аварии, поради наличието на опасни химични вещества и смеси, включени в Пр. 3 на ЗООС.	
	В окончателният проект за ОУП да не се предлагат нововъведени устройствени зони, свързани с възможности за изграждане на нови предприятия, разполагането на нови жилищни райони, пътища и обекти с обществено предназначение в зоните за безопасност на предприятието с висок рисков потенциал.	
	Операторите на предприятия и съоръжения с нисък и висок рисков потенциал и кметът на общината да осигуряват редовното предоставяне на обществеността на ясна и разбираема информация относно аварийното планиране на дейността им и необходимите мерки и поведение при възникване на голяма авария.	
	Да се спазват стриктно установените срокове за актуализиране на разработвания от Кмета на общината външен аварийен план като част от общинския план за защита при бедствия по чл. 9, ал.10 от Закона за защита при бедствия и разработваните от оператора на предприятието с висок рисков потенциал доклад за безопасност, доклад за политиката за предотвратяване на големи аварии и вътрешен аварийен план.	

Отпадъци	Да се ситуират за проектния период площадки за депониране на строителни отпадъци и да се предвиди тяхната преработка до усвояеми от промишлеността и строителството фракции;	Усъвършенстване и оптимизиране на управлението на отпадъците.
	Да се актуализира общинската програма за управление на отпадъците след 2020 г. и се доразвие системата за компостиране на органичните фракции и последващото им използване за общински нужди и от населението	
	Да се изведе в приоритет въвеждането на система за разделно събиране на отпадъци, обхващаща цялата територия на общината.	
Здравно-хигиенни условия	Гарантиране качества на питейната вода. Наблюдение и контрол на индикаторите, данните за експозицията на вредности на околната среда и на здравните показатели	Подобряване на здравно-хигиенните условия на средата Намаляване на здравния риск за населението
	Съответствие на всички ПУП-ПЗ и технически проекти със законодателство и изискванията на Националната програма за действие по околна среда и здраве	

9. МОТИВИ ЗА ИЗБОР НА РАЗГЛЕДАНИТЕ АЛТЕРНАТИВИ.

Оценката на алтернативите е на база извършената оценка на обхвата, степента на въздействията и възможностите за прилагане на мерки за предотвратяване, ограничаване или компенсирание на въздействията.

Избран е вариант за предварителен проект на ОУП с по-малко отрицателни или нулеви въздействия и с повече, доколкото е възможно, положителни.

В процеса на разработката бяха разгледани, оценени и предложени варианти за постигане на ускорен и устойчив икономически растеж, със създаване на качествена жизена среда.

В процеса на разработката са разгледани и оценени три варианта на предварителния проект за ОУП:

Алтернатива 1 – на Балансирано развитие. Това е предложеният в анотацията в т. 2 вариант с приложен баланс на територията, при който устройственото проектиране е насочено към постигане на оптимални резултати в селското стопанство и преработваща промишленост, преди всичко хранително – вкусова. Цели се развитие на съвременен и модерен аграрен сектор и създаване на локални, съобразени с местните условия индустриални и логистични зони. Въвеждат се режими с възможна промяна на предназначението, спазвайки принципа на прекъсната урбанизация (редуване на урбанизирана с неурбанизирана територия), там, където няма или противоречията с опазването на биоразнообразието са минимални.

Успоредно с това съгласно нормативите се предлага и адекватно оразмеряване на територии за рекреация и туризъм, съгласно съществуващите им капацитети.

Смяната на предназначението на горскостопански територии е минимална и строго съобразена с възможностите за обособяване на рекреационни зони. Възможностите за развитие на горското стопанство се съхраняват в оптимални граници.

Предвиждат се нови възможности за зелена система чрез формирането на биокоридори около водни и инфраструктурни линейни обекти в общинската територия. Предвидено е съществено подобряване на благоустроеността и създаването на здравословна среда за обитаване чрез изграждане на нова или модернизиране на съществуващата водоснабдителна мрежа, поетапно решаване на проблема с пречистването на отпадъчните води и управлението на отпадъците. Прогнозираният средногодишен растеж е до 4 – 5 % за целия прогнозен период (2015 - 2035 г.).

Алтернатива 2 – на Максимално развитие. Тя беше свързана с теоретично заложили високоефективни структурни пропорции на секторите, отраслите и производствата, отразени в устройствени предложения. И при този вариант производствената структура включва развитие на преработваща промишленост, туризъм, модерен аграрен сектор. Акцентът обаче е поставен върху стимулиране на индустриалния сектор, създаване на високопродуктивна и екологично чиста индустрия, развитие на балансиран с хранително-вкусовата индустрия, максимално развитие на зимен и летен и фичички останали форми на туризъм и аграрен сектор.

Предвижда се оформянето на нови елементи на зелената система на общината, въвеждане на повече територии, определени с режими за възможна промяна на предназначението при всички възможни случаи, както на земеделски, така и на горскостопански територии и т.н.. Реализацията на алтернативата в много отношения е силно зависима от преобладаващото действие на фактори със стимулиращо въздействие извън обсега на общинската икономика и капацитет. Търси се постигането на високо равнище на развитие от порядъка на 6 - 7 % средногодишен растеж и значително различна от съществуващата структура на територията.

Алтернатива 3 - Нулева алтернатива. При „нулевата алтернатива“ биха се запазили съществуващите граници на урбанизираната територия и промишлените зони без разширение, забрани за промяна на предназначението, използване на наличната ВиК мрежа, с допускане на реконструиране. Ще липсват всякакви възможности за съвременно устройствено планиране и утойчиво развитие. Ще се забави икономическото развитие на общината и ще се влоши качеството на живот на населението. Липсата на нов ОУП е предпоставка за влошаване състоянието на околната среда и всички нейни компоненти.

Оценката на алтернативите показва, че демографските и икономически прогнози не са благоприятни за реализацията на Алтернатива 2 и тя по-скоро ще предизвика дисбаланс, отколкото оптимизиране на средата.

Приемането на «нулева алтернатива» не е добро решение нито от икономическа нито от екологична гледна точка. Досегашното развитие на територията налага приемането на нов ОУП като удачен компромис между необходимостта от нарастващо антропогенизиране особено на южната равнинна част от една страна и съхраняването и обогатяването на природните дадености от друга.

Препоръчваме реализирането на предложения вариант на ОУП за балансирано развитие на общината с направени препоръки при изпълнени всички условия от заданието.

10. МЕТОДИ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНАТА ОЦЕНКА, ИЗПОЛЗВАНА НОРМАТИВНА БАЗА И ДОКУМЕНТИ И ТРУДНОСТИ ПРИ СЪБИРАНЕ НА НЕОБХОДИМАТА ЗА ТОВА ИНФОРМАЦИЯ

Екологичната оценка е изготвена в съответствие с разпоредбите на Глава Шеста на Закона за опазване на околната среда и Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми. Постигнато е интегриране на екологичната оценка с процеса на планиране, разработване и одобряване на плана по Закона за устройство на територията.

Обхваща, както процеса на техническо предвиждане, така и консултиране с компетентните и отговорни органи по опазване на околната среда, други ведомства, заинтересовани страни и обществеността. Приложени са следните **методически принципи**:

- ✓ Принцип на териториалност, съгласно който територията е интегрираща категория, степента на усвояване на която определя характера на съществуването и развитието ѝ, включително и на съседни или отдалечени, но интегрирани в определено отношение територии;
- ✓ Принцип на системност, според който всяко явление се разглежда като част от единна система, независимо от водещата или подчинената му роля;
- ✓ Принцип на приемственост, съгласно който проблемите на околната среда са предмет на внимание във всички фази на планиране, проектиране, строителство и експлоатация;
- ✓ Принцип на относителна оптималност, съгласно който управлението на околната среда се осъществява на база оптимално съчетаване на процесите на урбанистично развитие с капацитета на природните ресурси и условията за живот на населението;
- ✓ Принцип на приоритетност, при който определен процес или фактор има предимствена роля пред останалите;

✓ Принцип на предпазването, при който, ако за дадено въздействие няма достатъчно информация, то се приема най-лошият възможен сценарий.

Използвани са следните методически подходи:

✓ При проучване на съществуващото състояние на компонентите на околната среда да се прилагат основно аналитичните подходи;

✓ Системно-структурният подход при оценка на състоянието на околната среда;

✓ Прогнозата за компонентите и факторите на околната среда да се базира на сценариите за развитие;

✓ SWOT анализ, който е в основата на избора на мерки за предотвратяване или възстановяване на допуснати нарушения и изменения на околната среда.

Старали сме се разработката да е в съответствие с подхода и методологията, описани в Ръководството за екологична оценка на планове и програми в България от 2002 г. и указанията за разработване на стратегическа екологична оценка на ЕК.

Приложени следните методи на работа:

- Събиране на необходимата информация и данни за съществуващото състояние-литературни справки, проучване на документи, изследвания, измервания, нормативни документи, посещения на терена от експертите.

- Съответствие на целите на ОУП с други програми и планове в района;

- Систематизиране и анализ на събраната информация и на основните проблеми на района чрез прилагане на количествени и качествени методи за анализ и оценка на състоянието на средата и на възможните последици от приложението на плана;

- Описание на целите за опазване на околната среда и препоръки към проектантския екип;

- Обсъждане на алтернативи и препоръки при избор на алтернатива за ОУП;

- Оценка на очакваното въздействие на предвидените мероприятия върху компонентите на околната среда;

- Предлагане на мерки за предотвратяване и ограничаване на вредните въздействия на ОС и вероятност от поява на кумулативни въздействия;

- Предлагане на мерки за мониторинг на въздействията по време на реализирането на ОУП;

- Изводи, препоръки и заключение.

Екологичната оценка е изготвена в съответствие и с:

❖ *Директиви, регламенти, решения и препоръки на Европейския съюз:*

- Директива 2014/52/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 год. за изменение на Директива 2011/92/ЕС, относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда;
- Директива 85/337/ЕЕС за оценка на въздействието върху околната среда, изменена с Директива 97/337/ЕЕС, изменена и допълнена с Директива 2003/35/ЕС, относно участието на обществеността при изготвянето на някои планове и програми, касаещи околната среда;
- Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 юни 2001 год., относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда;
- Протокол за Стратегическа екологична оценка към Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст (в сила от юли, 2010);
- Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24.11.2010 год., относно емисиите от промишлеността (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването);
- Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21.05.2008 год. за качеството на атмосферния въздух;
- Директива 1999/30/ЕО от 22 април 1999 год., относно пределно допустимите стойности за серен диоксид, азотен диоксид и азотни оксиди, прахови частици и олово в околния въздух;
- Директива 2000/69/ЕО от 16.11.2000 год. относно пределно допустимите стойности за бензен и въглероден оксид в атмосферния въздух;
- Директива 2010/79/ЕС от 19.11.2010 год. за привеждане в съответствие с техническия прогрес на Приложение III към Директива 2004/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно намаляването на емисиите на летливи органични съединения;
- Директива 2000/60/ЕС 2005 за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите (Рамковата директива за водите), изм. Директива 2013/39/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 12.08.2013 год.
- Директива 2002/3/ЕО от 12.12.2002 год., относно озона в атмосферния въздух;
- Директива 2008/105/ЕО от 16.12.2008 год. за определяне на стандарти за качество на околната среда в областта на политиката за водите, изм. Директива 2013/39/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 12.08.2013 год.;
- Директива 91/676/ЕЕС, относно защита на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници;

- Директива 98/83/ЕС, относно качеството на водите, предназначени за консумация от човека;
- Директива 91/271/ЕЕС, относно пречиствателните станции за отпадъчни води от населени места;
- Директива 80/68/ЕЕС за защита на подземните води от замърсяване с опасни вещества;
- Директива 2007/60/ЕО от 23.10.2007 год., относно оценката и управлението на риска от наводнения;
- Директива № 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна ;
- Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на съвета, относно опазването на дивите птици;
- Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20.12. 1994 год., относно опаковките и отпадъците от опаковки;
- Директива 2012/19/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 4.07. 2012 год., относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО);
- Директива 1999/31/ЕО на Съвета от 26.04.1999 год., относно депонирането на отпадъци;
- Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18.09. 2000 год., относно излезлите от употреба превозни средства;
- Директива 2012/18/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 4.07.2012 год., относно контрола на опасностите от големи аварии, които включват опасни вещества, за изменение и последваща отмяна на Директива 96/82/ЕО на Съвета
- Регламент ЕО 1272/ 2008 на Европейския парламент и на Съвета от 16.12.2008 год., относно класифицирането, етикетирането и опаковането на вещества и смеси, за изменение и за отмяна на Директиви 67/548/ЕИО и 1999/45/ЕО и за изменение на Регламент ЕО № 1907/2006 /ОВ, L 353/1 от 31.12.2008./ - CLP Регламент
- Регламент 648/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 31.03. 2004 год., относно детергентите;
- Директива 2002/49/ЕС за оценка и управление на шума в околната среда;
- Директива 2000/14/ЕО от 8.05.2000 год. на Европейския парламент и на Съвета, относно сближаване на законодателствата на държавите-членки във връзка с шумовите емисии на съоръжения, предназначени за употреба на открито;
- Директива ЕС 2015/996 на Комисията от 19.05.2015 год. за установяване на общи методи за оценка на шума в съответствие с Директива 2002/49/ЕО на Европейския парламент и на Съвета.

Международни конвенции, по които Република България е страна:

- Конвенция за достъп до информация и участие на обществеността във вземането на решения и достъп до правото по екологичните проблеми (Архуска конвенция);
- Конвенция за замърсяване на въздуха на далечни разстояния (Женевска конвенция);
- Рамкова конвенция на ООН по изменение на климата (РКООНИК);
- Конвенция за биологичното разнообразие (Протокол от Картахена за биосигурност - пълен текст на Конвенцията - пълен текст на протокола от Картахена);
- Конвенция по международна търговия със застрашени видове от дивата флора и фауна (CITES);
- Конвенция за опазване на мигриращите видове диви животни (*Бонска конвенция*);
- Конвенция за опазване на дивата Европейска флора и фауна и природните местообитания (Бернска конвенция);
- Рамсарска конвенция за влажните зони;
- Европейска конвенция за ландшафта;

Конвенция за опазване на световното културно и природно наследство

Българско законодателство:

- ❖ Закон за опазване на околната среда , обн. ДВ, бр. 91/25.09.2002, посл. изм. и доп., бр. 62/14.08.2015, в сила от 14.08.2015 г.);
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка въздействието върху околната среда, обн. ДВ. бр.25 от 18 Март 2003 г., посл.изм. и доп. ДВ. бр. 12/12.02.2016, в сила от 12.02.2016 г.
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, приета с ПМС №139/24.06.2004., посл. изм. и доп., бр. 12/12.02.2016, в сила от 12.02.2016 г.
- Наредба за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни, Приета с ПМС № 238/02.10.2009, Обн. ДВ. бр.80/09.10.2009, посл. изм. и доп. ДВ. бр.69 от 11.09.2012 г.;
- ❖ Закон за устройство на територията, обн. ДВ. бр.1 от 2 Януари 2001 г. посл. изм и доп. изм. и доп. ДВ. бр.51 от 5 Юли 2016 г.;
- ❖ Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси, обн. ДВ. бр.10 от 4 Февруари 2000 г, посл. изм. и доп. бр.102 от 29.12.2015 г);
- *Наредба за реда и начина за съхранение на опасни химични вещества и смеси*, приета с ПМС № 152/ 30.05.2011 г., ДВ бр. 43/7.06.2011;

- *Наредба* за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и ограничаване на последствията от тях, приета с ПМС No 2/11.01.2016, обн., ДВ, бр. 5 от 19.01.2016 г., в сила от 19.01.2016 г.;
- ❖ Закон за чистотата на атмосферния въздух, обн. ДВ.бр.45/28.05.1996, посл. изм. и доп. ДВ. бр.101 от 22 Декември 2015 г.;
- Наредба за норми за допустими емисии на серен диоксид, азотни оксиди и прах, изпускани в атмосферата от големи горивни инсталации, приета с ПМС №354 /28.12.2012;
- Наредба № 14/1997 – норми за пределно допустими концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места; (обн., ДВ, бр. 88/3.10.1997, посл. изм. бр. 42 от 1.01.2008 г.);
- Наредба № 12/2010 – норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух; (обн., ДВ, бр. 58/30.07.2010);
- Наредба № 1 от 27 юни 2005 год. за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии., Обн. ДВ. бр. 64/5.08.2005;
- Закон за водите, обн. ДВ, бр. 67/27.07.1999, посл. изм. доп. ДВ. бр. 61/11.08.2015;
- Наредба № 1 от 10.10.2007 год. за проучване, ползване и опазване на подземните води;
- Наредба № 1 от 11.04.2011 год. за мониторинг на водите;
- Наредба № 2 от 13.09.2007 год. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници;
- Наредба № Н-4 от 14.09.2012 год. за характеризиране на повърхностните води;
- Наредба № 6 от 9.11.2000 год. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти;
- Наредба № 2 от 8.06.2011 год. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване;
- Наредба № 7 от 14.11.2000 год. за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места;
- Наредба № 9 от 16.03.2001 год. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели;

- Заповед № РД-267/01.04.2014 на Министъра на околната среда и водите и № РД-09-157/14.03.2014 на Министъра на земеделието и храните за утвърждаване на Програма от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници в уязвимите зони;
- Заповед № РД-146/25.02.2015 за определяне на водите, които са замърсени и застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски източници и уязвимите зони, в които водите се замърсяват с нитрати от земеделски източници;
- Закон за почвите, обн. ДВ, бр. 89/06.11.2007, посл.изм. и доп. ДВ. бр.66 от 26 Юли 2013 год.;
- Закон за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (обн. ДВ, бр. 43 от 29.04.2008 г.);
- Закон за опазване на земеделските земи (обн. ДВ, бр. 35 от 24.04.1996 год., изм. и доп., бр. 39/20.05.2011);
- Правилник за прилагане на Закон за опазване на земеделските земи (обн. ДВ, бр. 35/24.04.1996, изм. и доп., бр. 39/20.05.2011);
- Наредба № 26 от 2.10.1996 г. за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт, посл. изм. ДВ бр. 30 от 22.03.2002 год.;
- Наредба № 3 от 1 август 2008 год. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите;
- Наредба № 36 от 18 август 2004 год. за условията и реда за биологично изпитване, регистрация, използване и контрол на торове, подобрителни на почвата, биологично активни вещества и хранителни субстрати, издадена от Министъра на земеделието и горите, обн. ДВ, бр 87/05.10.2004;
- Наредба № 4 от 12 януари 2009 год. за мониторинг на почвите;
- ❖ Закон за биологичното разнообразие, обн. ДВ, бр.77 / 09.08.2002, посл. изм. и доп., ДВ бр. 101/22.12.2015;
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони, приета с ПМС No 201 от 31.08.2007 г., обн., ДВ бр.73/11.09.2007, посл.изм. ДВ бр.94/30.11.2012;
- ❖ Закон за лечебните растения, обн. ДВ, бр. 29/07.04.2000;
- ❖ Закон за защитените територии, обн. ДВ, бр.133/1998, посл. изм. ДВ, бр.66/2013, в сила от 26.07.2013 г.
- ❖ Закон за генетично модифицирани организми, обн. ДВ, бр.27/29.03.2005;
- ❖ Закон за лова и опазване на дивеча, изм. ДВ, бр. 77/04.11.2011, посл. изм., ДВ бр. 60/7.08.2015;

- ❖ Закон за рибарството и аквакултурите, обн. ДВ, бр. 41/24.04.2001;
- ❖ Закон за управление на отпадъците, обн. ДВ, бр. 53 от 13 Юли 2012 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 61/2014);
- Наредба № 6 от 27 август 2013 год. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, приета с ПМС № 351/27.12.2012, посл. изм. и доп., бр. 66/28.08.2015);
- Наредба за разделното събиране на отпадъците, приета с ПМС № 275/06.12.2013, Обн. ДВ, бр. 107/13.12.2013;
- Наредба за третиране на биоотпадъците, приета с ПМС № 235/15.10.2013 (Обн. ДВ, бр. 92/22.10.2013);
- Наредба за управление на строителните отпадъци и за влягане на рециклирани строителни материали, приета с ПМС 277/5.11.2012 (Обн., ДВ, бр. 89/13.11.2012, в сила от 13.11.2012 год.);
- Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци, приета с ПМС № 53 от 1999 год., ДВ, бр. 29/1999;
- Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки, (обн., ДВ, бр. 85/06.11.2012, изм. и доп., бр. 76/30.08.2013);
- Наредба № 2 /23.07.2014 за класификация на отпадъците;
- Наредба № 7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци, обн., ДВ, бр. 81 от 17.09.2004 год.;
- Наредба за изискванията за третиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, приета с ПМС № 352/27.12.2012, обн. ДВ, бр. 2 от 08.01.2013 год.;
- Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване, приета с ПМС № 256/13.11.2013, обн. ДВ, бр. 100 от 19.11.2013 год., в сила от 01.01.2014 год.;
- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми, приета с ПМС № 221/14.09.2012, обн. ДВ, бр. 73 от 25.09.2012 год.;
- Наредба № 1/2014 год. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издад. разрешения, регистр. документи и на закритите обекти и дейности;
- ❖ Закон за защита от шума в околната среда, обн. ДВ бр. 74/2005, посл. изм. и доп. ДВ, бр. 98 от 28.11.2014 год.;
- Наредба № 6 от 26.06.2006 год. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението;

❖ **Методики**

- Ръководство за ЕО на планове и програми в България”, София, 2002 г.;
- Указанията и методиките на ЕК за стратегическа екологична оценка;
- Ръководство за екологична оценка на планове и програми в България, София, 2002 г. (МАТО/BG/9/1);
- Методика за определяне на общата звукова мощност, излъчвана в околната среда от промишлено предприятие и определяне нивото на шума в мястото на въздействие.;
- Класификатор на почвите в България;
- Класификация на ландшафтите;
- Методически указания за практическо прилагане на изискванията на нормативната уредба по околна среда за намерения за изграждане на вятърни генератори, водноелектрически централи и фотоволтаични системи;
- Указания във връзка с изменения в нормативната уредба по отношение на процедурите по екологична оценка (ЕО) за планове и програми и по оценка на въздействието на околната среда за планове и програми ;
- Указания във връзка с последни изменения на Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (Наредбата за ОВОС), Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Наредбата за ЕО) и Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на защитените зони (Наредбата за ОС), обн. ДВ, бр. 94/30.11.2011 г.

❖ **Литература.**

- Антонов, Х., Д. Данчев, Подземните води в България, “Техника”, С., 1980, Климатичен справочник за България (том I-IV), ИХМ, София, 1983 г.
- Асенов А., 2006: Биогеография на България, София, ЕТ”АН-ДИ-Андриян Тасев”
- Бешков В., К. Нанев. 2002. Земноводни и влечуги в България. Изд. Pensoft
- Бигон М., Дж.Харпер, К.Таунсенд. 1989. Екология. Том I и II, Изд. Мир, Москва
- Бондев И. (Ред.). 1995. Хорологичен атлас на лечебните растения в България. Акад. Изд. “М.Дринов”,
- Ботев, Б., Ц. Пешев (ред.). 1985. Червена книга на Република България. т. 1: Растения. София. БАН
- Ботев, Б., Ц. Пешев (ред.). 1985. Червена книга на Република България. т. 2: Животни. София. БАН
- Бручев, Ил., Б. Рангелов, П. Иванов, Г. Франгов и др.: Геоложката опасност в България, Обяснителен текст към карта в М 1:500 000, КГМР, БАН, С.,1994.

Българско дружество за защита на птиците – база данни - www.bspb.org

Георгиев Г. 2004. Националните и природните паркове и резерватите в България. ИК "Гей-Либрис", София.

Груев Б., Б. Кузманов. 1994. Обща биогеография. Университетско издателство "Св. Кл.Охридски", София.

География на България, Академично издания, София, 1997 г.

Годишен доклад за състоянието на околната среда –2013 г, РИОСВ Стара Загора

Делков Н., 1984. Дендрология. Земиздат, София.

Иванов И., И. Ланджев, Г. Нешев.1977. Билките в България и използването им. Земиздат, София.

Канев, Д., 1989: Геоморфология на България, Унив. Изд. „Климент Охридски“, С.,

Карапеткова М., Мл. Живков.1993. Рибите в България. Изд. Геолибрис, София .

Карапеткова М., К.Александрова-Колеманова, Мл.Живков.1993. Сладководните риби на България. В: Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие, Том 1, 515-547.

Климатичен справочник за България (том I-IV), ИХМ, София, 1983 г

Ковачев, А., Карина, К., Росен, Ц., Димова, Д. (ред). Октомври 2008. Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за видове и типове природни местообитания по НАТУРА 2000 в България. Изд. Българска фондация Биоразнообразие, София, 865 с.

Костадинова И. 1997. Международни мерки за природозащита. В: Орнитологично важни места в България. БДЗП, Природозащитна поредица, кн. 1. Костадинова И. (съст.). БДЗП, София.

Костадинова И. 1997а. Резултати от проучването на ОМВ в България. В: Орнитологично важни места в България. БДЗП, Природозащитна поредица, кн. 1. Костадинова И. (съст.). БДЗП, София.

Костадинова И. 2002. Опазването на места – един от ключовите подходи в опазването на биоразнообразието. В: Наръчник за НАТУРА 2000 в България. БДЗП, Природозащитна поредица, кн. 5. Костадинова И., М.Михайлов (съст.). БДЗП, София.

Любенова М. 2004. Фитоекология. Академично издателство „Марин Дринов“, София.

Матев И., Д. Ганева, Д. Ганев: 2004; Екология с основи на биогеографията и опазване на околната среда, Изд. Пенсофт, София-Москва

Митрев А., Св. Попова. 1982. Атлас на лечебните растения в България. Изд. на БАН

Нанкинов Д. 2000. Застрашените животни в България. Изд. Pensoft, София, 146 с.

Нанкинов, Д., С. Симеонов, Т. Мичев, Б. Иванов. 1997. Фауна на България, Aves, Част 2, т. 26, София, Академично издателство "Проф. Марин Дринов" и Издателство "Пенсофт"

Натура 2000: <http://www.natura2000bg.org>

Наумов, Б., М. Станчев. 2004. Земноводни и влечуги в България и Балканския полуостров. Електронно издание на Българското херпетологично дружество. www.herpetology.hit.bg

Петров П. 1990г. Ландшафтознание. Университетско издателство.

Проект „Изграждане на мрежата от защитени зони Натура 2000 в България” . www.natura2000bg.org

Сборник със закони и нормативни актове за опазване на околната среда. 1998. МОСВ, София, Изд. "Вендом", 168с.

Симеон С., Т. Мичев. 1991. Птиците на Балканския полуостров. Изд. „Петър Берон”, София.

Симеон С., Т. Мичев, Д. Нанкинов. 1990. Фауна на България. Том 20, Изд. на БАН, София.

Стоянов Г. - ред, 1981: Хидрологичен справочник на реките в България, том I, том V, БАН, ГУ "Хидрология и метеорология", София

Стоянов Н. 1972. Нашите лекарствени растения. Том I и II, Изд. „Наука и изкуство, София.

Стоянов Г., 1981: Хидрологичен справочник на реките в България, том I, том V, БАН, ГУ "Хидрология и метеорология", , София

Събев Л., Св. Станев. 1959. Климатичните райони на България и техният климат. В: Трудове на Института по хидрология и метеорология. Том V, Държавно издателство "Наука и изкуство", София

Узунов Й., Ст. Ковачев. 2002. Хидробиология. Изд. Pensoft, София

Червената книга на НР България. 1984. Том I, Изд. на БАН, София.

Червената книга на НР България. 1985. Том II, Изд. на БАН, София.

Федерация "Зелени Балкани"; WWF; МОСВ. 2005. Ръководство за определяне на местообитания от европейска значимост в България, София.

Федерация "Зелени Балкани" – База данни. www.greenbalkans.org

Янков, П. (отг. ред.). 2007. Атлас на гнездящите птици в България. Българско дружество за защита на птиците. Природозащитна поредица кн. 10, София, БДЗП, 679 с.

Трудности по събиране на необходимата информация .

Основни затруднения при изготвяне на ЕО на ОУП на община Монтана бяха свързани с обхвата, мащабите и конкретността на задачата, обсъждането на варианти, начина на текстуалното отразяване на графичните приложения и събирането на информация за вземане на експертно решение, което дава възможност за вариабилност на проекта за ОУП и удовлетворява изискванията на действащата законова уредба по опазване на околната среда.

10. ОПИСАНИЕ НА НЕОБХОДИМИТЕ МЕРКИ ВЪВ ВРЪЗКА С НАБЛЮДЕНИЕТО ПО ВРЕМЕ НА ПРИЛАГАНЕТО НА ОУПО.

Качеството на околната среда е трудно да бъде измерено пряко, поради изключителната сложност на природните явления и на нейните елементи с анализирането на много променливи, които трябва да се вземат предвид. За развитието на системата могат да се използват индикатори, които отразяват нейното състояние.

Те могат да бъдат измерими елементи, които показват дали една система се подобрява, влошава или остава без промяна. Използват се за информация и като инструмент за планиране и управление.

Индикаторите, основаващи се на икономически, културни, социални и екологични аспекти се наричат индикатори на «устойчивост» и в практиката на Европейския съюз са диференцирани до голяма степен на **съществени и базисни**.

Съществените индикатори са набор от основни мерки за устойчивост като здравословен въздух, безопасна среда, зелени площи, съвместимост с околната среда, устойчиви ресурси.

Базисните индикатори са допълнение към съществените:

- свързани със «здравословен въздух» – средноденонощна концентрация на различните замърсители на въздуха;

- безопасна среда – шумово натоварване, безопасни технологии;

- зелени площи – площ на човек;

- съвместимост с околната среда – дейности на територията без негативно въздействие върху околната среда;

- устойчиви ресурси – количество и качество питейна вода, пречистване на отпадъчните води...

На базата на идеята, че устойчивостта обхваща качеството на околната среда, социалното развитие и общия просперитет е възможно разработването и прилагането на различни системи от индикатори, а предложеният от нас вариант за ефективното и управление на околната среда в общината представяме в таблица 10.:

Таблица 10. Мерки и индикатори за мониторинг.

мерки и индикатори за мониторинг	етап		отговорност
	ОУП	реализация	
Устойчивост			
Вредни физични фактори – шум, вибрации и вредни лъчения.	-	да	Община Монтана
Организирано и разделно събиране и извозване на строителните и битовите отпадъци. Третиране на производствените и опасните отпадъци съгласно изискванията на ЗУО.	-	да	Община Монтана
Устройствени параметри.	да	да	Община Монтана
Използване на най-добри налични техники при изграждане на производствени предприятия и инфраструктура.	да	да	Община Монтана
Природни екосистеми и защитени видове			
Постигане целите на опазване на защитените природни територии, защитените зони и видовете, включени в приложенията на ЗБР и контрол на наложените режими.	да	да	Община Монтана РИОСВ Монтана Държавно горско стопанство Монтана
Компоненти на околната среда / ресурси			
Качество на атмосферния въздух	да	да	Община Монтана
Качество на водите в повърхностните и подземни водни тела.. Количество и качество на водата, в т.ч. питейните. Количество и качество на битовите отпадъчни води , зауствани във водни обекти	да	да	БД „ДР“ РЛ при ИАОС РИОСВ Монтана Община Монтана „В и К“ ООД, Монтана
Опазване на почвите от замърсяване	да	да	Община Монтана
Поддържане баланса на типовете ландшафти, ограничаване трансформацията на ландшафти и рекултивация на нарушени ландшафти	да	да	Община Монтана

Ефективност на поставените ограничения при устройственото планиране за осигуряване на безопасни разстояния, в т.ч. контрол при издаване на разрешения за строеж по реда на ЗУТ на ПВРП/ПНРП и на обекти в близост до тях.	да	да	Община Монтана
---	----	----	----------------

Общият устройствен план на община Монтана е разработен в съответствие с изискванията на Закона за устройство на територията и действащата в страната нормативна база и отговаря на приоритети, заложи в цитираните национални стратегически документи. Заложените показатели осигуряват устойчиво развитие на общината.

12. ЗАКЛЮЧЕНИЕ.

Въз основа на извършените изследвания и анализи, и направените прогнози, се налага следното заключение:

В своята цялостност очакваме реализацията на Общия устройствен план на община Монтана да окаже трайно във времето, основно положително въздействие върху компонентите на околната среда и здравето на населението. Планът ще създава условия за постепенно подобряване на състоянието на средата и на качеството на живот и осигурява условия за устойчив характер на развитието на територията при изпълнени предложените мерките за минимизиране на отрицателните въздействия върху компонентите на околната среда.

13. СПРАВКА ЗА ПРОВЕДЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ.

❖ по реда на чл.19 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми .

Таблица 13. Справка за проведените консултации по реда на чл.19 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми .

Институции, организации, лица	Изразени становища, препоръки забележки	Приети/Неприети (отразяване в ДЕО)
Регионална инспекция по околната среда и водите Монтана	Одобрено задание за обхвата и съдържанието на ДЕО с препоръки	Отразени са изцяло в ДЕО

	Одобрена схема за консултации и Указания за провеждане на процедурата	
	Положителна оценка на ДОСВ на ОУПО върху защитените зони	Отразено в ДЕО
Регионална инспекция по околната среда и водите Монтана	Разрешен достъп до обществена информация и предоставени данни за защитени зони	Отразени в ДЕО и ДОСВ
Регионална инспекция по околната среда и водите София	Разрешен достъп до обществена информация и предоставени данни за защитени зони	Отразени в ДЕО и ДОСВ
Регионална здравна инспекция Монтана	Одобрено задание за обхват и съдържание. Препоръки за задачи.	Отразено в ДЕО
Басейнова дирекция „Дунавски район” с център град Плевен	Предоставена е информация за повърхностните и подземни водни тела в обхвата на ОУП, за зоните за защита на водите, за учредени СОЗ, за пунктовете от националната мрежа за мониторинг химичното състояние на подземни води...	В ДЕО са описани и анализирани всички проектни решения на ОУП, свързани с повърхностни и подземни води.”
Министерство на енергетиката	Няма отговор	-
Национален институт за недвижимо културно наследство - Министерство на културата София	Няма отговор	-
Водоснабдяване и канализация” ЕООД, Монтана	Представен е информация за обектите, експлоатирани от „Водоснабдяване и канализация” ЕООД Монтана	Отразени в ДЕО
Областно пътно управление Монтана	Няма отговор	-
Общинска служба „Земеделие” град Монтана	Няма отговор	-
„ЧЕЗ Разпределение България” АД	Няма отговор	-
НЕК ЕАД, София	Няма отговор	-

Държавно горско стопанство Монтана	Няма отговор	-
Сдружение „Зелени Балкани” град Пловдив	Няма отговор	-
БДЗП София	Няма отговор	-
Консултации със засегнатата общественост	Липсват изказани мнения и становища.	-

❖ по реда на чл.20 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми .

Таблица 14. Справка за проведените консултации по реда на чл. 20 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми .

Институции, организации, лица	Изразени становища, препоръки забележки	Приети/Неприети (отразяване в ДЕО)
Регионална инспекция по околната среда и водите Монтана	Становище със забележки и указания за по-нататъшния ход на процедурата	Отразени са изцяло в ДЕО
Регионална здравна инспекция Монтана	Дава положително становище	Отразено в ДЕО
Басейнова дирекция „Дунавски район” с център град Плевен	Дава положително становище и бележки за отстраняване на неточности.	Отразено в ДЕО
Министерство на енергетиката	Дава данни да находище на подземни богатства	Отразено в ДЕО
Национален институт за недвижимо културно наследство - Министерство на културата София	Няма отговор	-
Водоснабдяване и канализация” ЕООД, Монтана	Дава допълнителна и уточняваща информация за обектите, експлоатирани от „Водоснабдяване и канализация” ЕООД Монтана	Отразени в ОУП и ДЕО
Областно пътно управление Монтана	Дава положително становище и информация за пътища	Отразени в ОУП и ДЕО

Общинска служба „Земеделие“ град Монтана	Няма отговор	-
„ЧЕЗ Разпределение България“ АД	Няма отговор	-
Държавно горско стопанство Монтана	Няма отговор	-
НЕК ЕАД, София	Няма отговор	-
Сдружение „Зелени Балкани“ град Пловдив	Няма отговор	-
БДЗП София	Няма отговор	-
Консултации със засегнатата общественост	Липсват изказани мнения и становища.	-

14. СПИСЪК НА ЕКСПЕРТИТЕ, ИЗГОТВИЛИ ЕКОЛОГИЧНАТА ОЦЕНКА.

ЕКСПЕРТ	РАЗРАБОТЕНА ЧАСТ ОТ ДОВОС	ПОДПИС
Добромир Георгиев Ганев – Ръководител колектив	1, 2 , 3.1.,3.5., 3.8.,3.10, 3.11, 3.12, 4, 5, 6,7,8,9, 10.,11,12	
инж. Радостина Димова Христова	3.8., 4, 5.,7,8, 10, 8,9, 10.,11	
инж. Кольо Славов Колев	3.2., 4, 5, 7, 8, 10,11	
Доц.д-р Диана Йовчева Ганева	3.3., 3.4., 3.5.,3.6., 3.7., 4, 5,7, 8, 10,11	

15.ДЕКЛАРАЦИИ НА НЕЗАВИСИМИТЕ ЕКСПЕРТИ, АВТОРИ НА ДЕО И ДОКАЗАТЕЛСТВА ЗА КОМПЕТЕНТНОСТ.

ПРИЛОЖЕНИЯ:

1. Нетехническо резюме на ДЕО.
2. Становища и препоръки при консултациите по чл.19 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми.
3. Становища и препоръки при консултациите по чл.20 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми.

4. Доклад за оценка на степента на въздействие върху защитени зони „Западна Стара Планина и Предбалкан” (BG0001040), „Пъстрина” (BG0001037) и „Западен Балкан” (BG0002002) на предварителен проект за «Общ устройствен план на община Монтана.

5. Общ устройствен план на община Монтана – предварителен проект .